TOKYO-MONTANA EKSPRES

RICHARD BRAUTIGAN

ROMAN

ISBN 605-5532-31-X

BLUE KAKEDA YAYIN

Richard Brautigan

RICHARD GARY BRAUTIGAN; (1935-1984) ABD'li öykücü, şair ve romancı. Beat Kuşağı'nın Kuzeybatılılar diye adlandırılan kolunun parçası olan Brautigan, bu akımın son temsilcilerinden sayılır. Otobiyografik arka planlara sahip eserleri ironi, kara mizah ve Amerikan altkültüründen unsurlar taşır. 1955'te bir karakolun camına tuğla attığı için gözaltına alınır. Davranışlarından şüphelenen polisler tarafından gönderildiği Oregon Eyalet Hastanesi'nde paranoyak-şizofren teşhisi konması ve elektroşok tedavisi uygulanması yaşamının dönüm noktalarından biridir. 1957'de yayınlanan ilk şiir kitabı Return of the Rivers'ı üç şiir kitabı daha izler. 1964'te ilk romanı olan Big Sur'un Güneyli Generali yayınlanır. Amerika'da Alabalık Avı (1967) ve Karpuz Şekerinde (1968) kitaplarıyla Japonya ve ABD'de tanınırlık kazanan Brautigan, 1972'de Montana'ya taşınır. 1982 yılında yayınladığı son romanı Yani Rüzgâr Her Şeyi Alıp Götürmeyecek'in ardından 1984'te intihar ederek yaşamına son verir.

Tokyo Montana Ekspresi yüksek hızla gitse de yol boyunca çok sayıda istasyon vardır. Bu kitap o kısa duraklardır. Bazıları kendinden emin, diğerleriyse hala kimliklerini aramakta.
Bu kitaptaki "ben", Tokyo-Montana Ekspresi güzergahındaki istasyonların sesidir.

Yayın Tarihi: 01.06.2011
ISBN: 9786055532338

BÖLÜM 1:
HİLE YA DA ŞARTLANDIRILMIŞLIKLAR GİBİ SIRADANLIKTA PERDELENEN

Lucky Ford River'ın dışındaki üçüncü günde kurtların (ki burada sayıları oldukça fazla; bütün gece uluyarak konserlerine devam ediyor ve hepimizi uyanık tutuyorlar) neredeyse tamamını yediği ve Kızılderililerin derisini yüzdüğü bir ceset bulduk. Onu gömdük ve kederli düşüncelerle devam ettik yolumuza. - Joseph Francl

Hile ya da şartlandırılmışlıklar gibi sıradanlıkta perdelenen felsefi dedikodunun kamuflajında, sık sık merak ederiz bir insanın yaşamının nihai anlamını. Bugün ben Joseph Francl'ı düşünüyorum. Geleceği, yalnızca tanrının bilebileceği sebeplerden ötürü, 1851 yılında Çekoslovakya'dan Amerika'ya getirilmiş. 1875 yılının Aralık ayının başlarında, hiç de mutsuz değilken, karların üzerinde yüzüstü ölüme yatarak geleceğini tamamen tüketmiş ve Oregon Fort Klamath'da, bir daha hiçbir zaman bulunamayacak bir mezara gömülmüştü.

1854'te Wisconsin-Kaliforniya arasında sürdürdüğü başarısız bir altın arama seferi sırasında tuttuğu günlükten, hayatta kalmasıyla ilgili kısımları ve Kaliforniya'ya döndükten sonra yazdığı mektupları okuyorum.

Günlüğü, hem masum hem de karmaşık, hoş bir espri ve ironi anlayışının yansımalarıyla bir ayna-düzyazı olarak yazılmış. Bu toprakları kendi gözleriyle süzmüş.

Günlüğüne ve ardından Amerika'daki ölümüne bakınca, biçimsiz bir kuyruklu yıldız gibi çaresizce ışık saçan, alışılmadık bir yaşamı olduğunu düşünüyorum.

Joseph Francl daha önce, Çekoslovakya'da bir birahane sahibi ve cam işleriyle uğraşan bir adamın oğluydu. Muhtemelen bolluğun durgun dünyasıyla çevriliydi etrafı.

Prag Konservatuarında müzik okuyup klasik bir müzisyene dönüştü; Çekoslovakya, Avusturya ve Almanya'da konserler veren bir orkestrayla seyahat etti.

Kendime sorup da bir türlü cevaplayamadığım bir soru var: Neden Joseph Francl Amerika'ya geldi ve bambaşka bir yaşamı geride bıraktı? Bu benim içimde, onun buraya gelişine dair anlayamadığım bir şey.

Berlin'de ya da Viyana'da Beethoven ya da Schubert eserlerinden oluşan konserler veren biriydi önceleri ve sonra bambaşka biri oluverdi. Joseph Francl, bu uzun yolu geçerek Batı Amerika'yı tasvir etti. *Akşam yemeğinden sonra gerçek bir Kızılderili olan Omaha kabilesinin şefinin huzuruna çıktık. Kadınını beklediğini söyledi. Onu iki gündür görmemişti. Kadın, göçmenlerin arasında geziniyordu.*

Bu durum, müziğin başlamasını bekleyen dinleyicilerin olduğu bir konserden oldukça alakasızdı.

Joseph Francl, doğduğu Çekoslovakya'sını terk etti. Kaliforniya'ya altın aramaya gittiğinde, Tony dediği Amerikalı karısı Antonia'yı ve küçük oğlu Fred'i Wisconsin'de bıraktı.

Onun Antonia'yı ardında bırakıp gitmesi üzerine düşünüyorum. Kadının onu bekleyişini. Yalnızca 20 yaşındaydı Antonia. Oldukça yalnız hissediyor olmalıydı. Kocası üç yıllığına gitmişti.

BÖLÜM 2:
ESKİNİN SESSİZ FİLMLERİ

Joseph Francl 1854'ün batısında, eskinin sessiz filmleri gibi seke seke yürüyen kuşlar (hindi, bıldırcın, ördek, kaz, çulluk, sülün) ve bu filmlerde rol alan pek çok hayvan (bufalolar, geyik ve kurtlar) ve filmlerin altyazılarında yüzüyormuşçasına dolanan balıklar (turna, kedi ve levrek) ve hiç de filmlerdekine benzemeyen, kimsenin yaşamadığı ve yollarının ince ve kaybolmaya müsait olduğu uçsuz bucaksız ıssız bölgeler görür: *Oralara gitmek istediğimizi fark ediyorduk. Bulunduğumuz yol belirsiz görünüyor, bir yıldır hiç kimse geçmemiş. İnsana dair hiçbir iz yok ama kurtların ve büyük hayvanların buralardan geçtiğine dair işaretler var. Etkileyici bir sakinliğin baskısı altındayız.*

Sizin için neyin iyi olabileceğini kimsenin bilemeyeceği, köpek hırsızı Kızılderililerin yaşadığı utançla çevrilmiş bir toprak bu. Küçük bir ordu oluşturup onların kampına gittiğinizde ve köpeği geri istediğinizde, Kızılderilileri SAVAŞ'la tehdit etmiş olursunuz. Eğer köpeği geri vermezlerse (Çekoslovakya, Prag'dan gelip klasik müzikte parlak bir kariyere sahip olmaktan ne kadar da uzak), ki Kızılderililerin köpek çalma yöntemleri kurnazcadır, köpeğin yerine bir at teklif ederler. Ancak işler tuhaf bir şekilde ilerler burada. At, hiçbir zaman gerçekten el değiştirmez ve insanlar (Joseph Francl da onlardan biri) bir zamanlar sahip olduklarını bilerek köpeksiz ve atsız olarak kamplarına geri dönerler. Köpek kaybolur ve Kızılderililer kahrolasıca kurnazlardır.

Joseph Francl batıya doğru giderken zihnen şaşı ve zıpır insanlarla tanışır. Toplumun akıl sağlığı yerinde, dengeli kesiminin yerleşilmemiş sınırlara yerleşmeye öncülük etmek isteyeceğini sanmıyorum. Yarı deli insanlar kimsenin yaşamadığı yerlerde yaşamlarını kurmaya giderler. Tuhaf bir tür.

Joseph Francl hemen işe koyulur. Üç çılgın Alman kardeş ve sürekli Alman ordusunun zaferini ve dünyadaki üstünlüğünü düşleyen bir Almanla birlikte oyalanmadan yola çıkar.

Bunlar 1854'te oluyor.

Ve tabii ilk günden itibaren içmeye başlayıp iyice sarhoş olurlar. Joseph Francl bira, diğerleri viski içer.

Batının seyahat algısında yalandan bir mülk sahibi, şarlatan bir doktor, alaycı bir çiftçi, çılgın biri, dinsiz bir avcı gibi gezip dolaşmak vardır her zaman. Bu tiplerin Avrupa'nın sokaklarında oldukça tuhaf görüneceklerini düşünüyordu: *Üzerlerine giydikleri giysiler onların yerine konuşuyordu zaten. Avrupa'nın hiçbir kentinde sokakta yürüyemezlerdi. Bunu yapmalarına izin verilmezdi. Etrafta oluşan kalabalığın üyeleri, onların ne çeşit komedyenler olduğunu sorup dururlardı birbirlerine.*

Aldatmak konusunda üstüne olmayan o kadınla ve onun iyi kalpli, bir o kadar da aptal ve boynuzlu kocasıyla tanışır. Utah'a adaleti sağlamaya ve aynı zamanda

Mormonlara satacağı 25.000 dolar değerindeki mallarla kesesini doldurmaya giden bir adamdır bu. Joseph Francl'a göre Mormonlar, insanlığın iffetsiz bir cinsiydi; onları düşündüğünde aklına açken kendisine yemek verdiğinde bir teşekkürü dahi çok görecek bir kabile reisi, uçarı bir rahip ve iş pişirdiği evli bir kadın, büyük bir saygıyla sakladıkları ölülerinin yüzülmüş kafa derileriyle birlikte Pawnee'lerle savaştan dönen ve yolda gördükleri herkesten haraç kesen bir Siu topluluğu ve çok açken kendisine yemek diye un ikram eden son derece kibar bir yük vagonu sahibi geliyordu.

Kaliforniya'nın altın yataklarıyla kaplı Placerwille kentinde tanıştığı iki adamla düşük bir ücret karşılığında kötü bir anlaşma yapar. Joseph Francl, Çinli bir adamın terkedilmiş kulübesinde yaşarken, bir türlü sonuca varmayan maden arama çalışmaları için kendisine sağlanan krediyi arttıran tüccarlarla anlaşmıştır. Sonuçta, hali vakti çok da fazla yerinde olmayan bir adam olarak çalışmak zorundadır.

Güzel ama bir o kadar da talihsiz olan bu ülkenin topraklarında, Kaliforniya'da, olaylar Joseph Francl'ın istediği gibi yürümez.

Karısı Antonia'yı, onun dönüşünü beklemesi için Wisconsin'de bırakmıştı. Antonia'nın sağlığı pekiyi değildi. Üç yıl geçti. Bu, kendini iyi hissetmeyen genç bir kadın için uzun bir zaman.

BÖLÜM 3:
JOSEPH FRANCL'IN KAPILARI

Üçüncü gün sağanak yağmur ve gök gürültüsü altında kampa ulaştık ve zorlanarak akşam yemeğini hazırladık. Tam çay koyuyordum ki şunu duydum --

Ancak Joseph Francl'ın ne duyduğunu asla bilemeyeceğiz çünkü günlüğünün bu kısmı kaybolmuş.

Günlüğünde, sonsuzluğun masumiyetini duyumsayabileceğiniz uzun, şiirsel duraklamalara benzeyen molalara rastlıyorum.

Şu şeyi duymadan hemen önce bir tren vagonunda aşçı olarak çalışıyordu ve etrafta Kızılderili belası hüküm sürüyordu. Bazı Pawnee yerlileri, işleri daha da zorlaştırmaktan başka bir şey yapmıyorlardı. Kızılderililerin birçoğunu çıplaktı. Etrafta silahlarıyla koşturup duruyorlardı ve hiç de hoş düşünceler beslemiyorlardı.

... şunu duyduğumda --

Asla bilemeyeceğiz.

Anlatısına geri döndüğümüzde, onu Büyük Ovalar'ın başlangıcında buluyoruz ve duyduğu şey sonsuza dek yok oluyor.

Yazınındaki bir sonraki mola, seçilmiş bir duraklama. Fort Laramie'de ve Salt Lake City'e olan seyahatinin kalan kısmını anlatmayacağını çünkü aklında kalan ve merak uyandırabilecek herhangi bir şey hatırlamadığını söylüyor.

Birdenbire Salt Lake City'de ve Fort Laramie ile Salt Lake City arasındaki mesafe (ki 600 km'den fazla), kolayca açılan ve yürümeye başlanan bir kapıya dönüşüyor. Hiçbir şey anlatılmıyor.

Joseph Francl'ın günlüğü, bir sabah uyanıp Sierra Dağlarında karlar altında kalmasıyla birlikte sona erecekti.

Ve Antonia, Wisconsin'deki evinde kaygıyla kocasını, karlarla kaplanan Joseph Francl'ı ve onun dönüşünü bekledi.

Üç uzun yıl geçti.

BÖLÜM 4:
AMERİKA'DA DİNLENEN İKİ ÇEKOSLOVAKYALI

Joseph Francl, o zamanlar yirmi üç yaşında olan Antonia'ya sonunda geri döndü. Antonia çok mutlu olmalıydı. Muhtemelen kollarını açıp ona sarılmış ve çığlık atmıştır.

Bir süre coşkusunu yatıştırdı ve artık beş çocuğu daha vardı. Prag'daki gibi eski müzikal yaşamına geri döndü. Piyano çalmayı ve şarkı söylemeyi öğrendi. Watertown Wisconsin'deki Mendelssohn Şan Topluluğu'nun yöneticisi oldu.

Aynı zamanda yıllarca memurluk yaptı ve 1869 yılında Nebraska'daki Crete'ye taşındı. 1870 yılında burada bir bakkal dükkanı açtı ama işler kötü gitti. Böylece kahrolası Kaliforniya rüyası sebebiyle, 1874 yılında, karısı Antonia'yı ve bir deste çocuğunu Crete'de bırakarak Placerville'e, altın aramaya gitti. Altına Hücum dönemi biteli yıllar olmuştu.

Bu defa Kaliforniya'ya gidişine dair hiçbir şey yazmadı. Yalnızca oraya gitti. Elbette işler bu sefer de onun istediği gibi gitmedi. Yirmi yıl önce gidip kaldığı Çinli herifin kulübesinde kaldı.

Joseph Francl, Kaliforniya dışındaki herhangi bir yerde bir şey yapabileceğini düşünmemişti. Washington'daki

Walla Walla'ya yakın bir yerde yaşayan, yaşamak için de odunları doğrayan en büyük oğlu Fred'i ziyaret etti.

Fred, Çekoslovakya'da bir birahane sahibi ve cam işleriyle uğraşan bir adamın torunuydu. Atalarının tohumları her yana saçılıyordu.

1875 yılının bahar ayında Josep Francl, Placerville'den Oregon'daki Portland'a yürüdü. Kolombiya nehrinden sağa döndü ve oğlunun yaşadığı yer olan Mavi dağlar boyunca devam etti.

Washington'daki çalışma koşulları kötüydü ve bu sebeple oğlu ve oğlunun bir arkadaşı, her şeyin daha güzel olabileceği bir yere (Ah, hayır!), Kaliforniya'ya gitmeye karar verdiler. Joseph Francl'ın Kaliforniya'ya üçüncü gidişi olacaktı.

Atları üzerinde yola çıktılar ancak berbat bir kıştı ve Joseph Francl'ın oğlu, Kaliforniya'ya gitmekte olan babasını ve arkadaşını bırakıp geri döndü. Kaliforniya'ya gemiyle gitmeye karar vermişti.

Çok güzel. Oğlu gemiyle, baba da atla Kaliforniya'ya gidiyordu. Burada işler gerçekten de tuhaflaşıyor. Joseph Francl'ın hikayesi hiç de basit bir hikaye değil.

Joseph Francl, Oregon'dan geçerken hastalandı. On bir gündür hiçbir şey yememişti ve üstelik birkaç gündür de delirmeye başlamıştı. Deliliğinin hangi biçimde olduğunu

bilemiyorum ama belki de yerliler ve konser salonları bu deliliğin bir parçasıdırlar.

Joseph Francl, onu aramakta olan ve ardından yardım çağıran yol arkadaşını kaybetti. Araştırma ekibi birkaç gün sonra onu bulduğunda karların üzerine yüzüstü uzanıp ölmüştü. Ve hayır, mutsuz görünmüyordu.

Delirme esnasına muhtemelen Kaliforniya'nın ölümünü düşünmüştür. 10 Aralık 1875'te, Oregon Fort Klamath'da, bir daha hiçbir zaman bulunamayacak bir mezara gömüldü. Amerikalı çocukluk devri kapanmıştı.

Antonia Francl, Nebraska Crete'de, 21 Kasım 1911'de öldü ve gerçekleşemeyecek bütün beklentiler sona erdi. Her şey sona ermişti.

Tanımadığım İnsanlar ve Gitmediğim Yerler

"Kısa bir hayat çizgim var," dedi kadın. "Kahretsin!"

Çarşafın üzerinde uzanıyoruz. O, eline bakıyor. Yirmi üç yaşında, saçları siyah. Büyük bir dikkatle eline bakıyor.

"Kahretsin!"

Japon Kalamar Avcıları Şu An Uyuyor

Bu sabah şişeyi yanıma almayı unuttum çünkü Japon kalamar avcıları uyuyordu. Ben de uykuya dalma halini düşünüyordum.

Dün gece saat birde yatağa girdim. Kalamar avına çıktıklarını görebiliyordum. Parıltılı ışıklarla dolu sandalları, Pasifik okyanusunun dibine demir atmıştı. Bu ışıkları, kalamarı kendilerine çekmek için kullandılar. Japon kalamar avcılarının dört sandalı, gökyüzündeki yıldızlar gibi kusursuzca sıralanmıştı. Kendi kendilerinin takımyıldızlarıydılar.

Şişeyi bu yüzden unuttum. Şafağa dek avlandıklarını, belki uyumadan önce birkaç kadeh bir şeyler içtiklerini düşündüm. Uyuyan Japon kalamar avcılarını düşünmek yerine şişeyi düşünmem gerekiyordu oysa.

Şişeyi bir ay önce, Japonya'ya gelirken yanımda getirmiştim.

İlginç bir geçmişi var şişenin. Bir gece, Japonya'ya gitmeden birkaç hafta önce, San Francisco'da bir barda birkaç arkadaşla birlikte oturuyorduk ve birden kağıtlara kısa mesajlar yazıp onları bir şişenin içine koymaya karar verdik. Ben de şişeyi Japonya'ya götürüp denize fırlatacaktım.

İyi arkadaşım olan barmen, bize daha önce Drambuie'nin[1] durduğu oldukça sağlam boş bir şişe getirdi ve hepimiz mesajlarımızı yazmaya başladık ama hiç kimse ne yazdığını bir diğerine göstermedi. Herkes yazdığı mesajı birbirine göstermemek için saklıyor ve şişeye atıyordu. Birkaç saat sonra şişenin içinde 35-40 mesaj vardı. Amerikan barında geçen bir gecenin küçük bir kesitiydi.

Barmen arkadaşım tıpayı geri taktı ve yanında taşıdığı dayanıklı balmumuyla su sızdırmasın diye şişeyi mühürledi. Hem barmen hem de kaligraftı. Yazdığı güzel kelimelerin altını balmumuyla mühürleyerek imzalıyordu. Şişe mühürlemek uzmanlık gerektiren bir işti. Şişeyi sarhoş ve mutlu bir şekilde eve götürdüm.

Birkaç hafta sonra şişeyi Japonya'ya, akıntıyla birlikte sürüklensin ve hatta Amerika'ya geri dönüp üç bin yıl sonra bulunsun ve medyada büyük bir merak uyandırsın ya da Kaliforniya'nın kayalarında parçalanıp cam parçaları dibe doğru inerken etrafa saçılan kısa ömürlü yüzen mesajlar akıntının etkisiyle ayırt edilemez hale gelmeden önce sahildeki insanları zor durumda bıraksın diye denize fırlatmak amacıyla getirdim.

Şimdiye kadar oldukça iyiydi. Ben bu sabah şişeyi unutana kadar. Japon kalamar avcılarının uykusunu düşünüyordum. Bugün için arkadaşlarım bir sandal kiralamışlardı. Ajiro'da kaldığım binadan çıktım. Böylece şişeyi

1 Viskiyle likör karışımına benzer bir içki.

çok uzağa götürebilecek ve onu denize fırlatabilecektik. Sonra da biraz balık tutabilirdik.

Japon arkadaşlarım şişenin hikayesini sevmişlerdi ve bu yolculukta kendilerine düşen kısmın gelmesini bekliyorlardı. İskeleye varıp sandalı beklerken bana şişenin nerede olduğunu sordular.

Şaşırarak onlara baktım ve şişeyi unuttuğumu söyledim. Ancak doğrusu, şişenin uyuyan Japon kalamar avcılarıyla birlikte olduğuydu. Şişe, yatakların yanında duran masanın üstünde gecenin gelmesini bekleyerek durmaktaydı. Takımyıldızlarına katılabilirdi.

Kayıtlara Geçen En Küçük Kar Fırtınası

Kayıtlara geçen en küçük kar fırtınası bir saat önce arka bahçemde gerçekleşti. İki küçük kar tanesi civarındaydı. Daha çok düşmeleri için bekledim ama düşmediler. Bütün fırtına, yalnızca iki küçük kar tanesiydi.

Laurel ve Hardy'nin utanç verici dokunaklılıklarını anımsatan bir biçimde gökyüzünden düştüler, diye düşündüm bu iki taneyi onlara benzeterek. Bu Laurel ve Hardy'ler, kar tanelerine dönüşmüştü ve dünyanın en küçük kar fırtınasında rol almışlardı.

İki küçük tanenin gökyüzünden düşmeleri uzun sürmüş gibi görünüyordu; acıklı gülünçlükleriyle onlardan alınmak istenen saygınlıklarını korumaya çalışıyorlardı. Daha önce çok uzun kar fırtınalarına sahne olmuş bir dünyaydı bu ve iki küçük kar tanesine kaşlarını çatarak bakabilirdi.

Bu kış yaşanan düzinelerce fırtınadan arta kalan karın üzerine inerek gerçekleştirdikleri güldürüden sonra gökyüzüne daha fazla kar için bakma sürecim başladı. Ve ardından fark ettim ki, bu iki kar tanesi kendileri için tam bir fırtınaydı, Laurel ve Hardy gibi.

Dışarı çıktım ve onları aramayı denedim. Her şeyi karşılarına alıp kendileri gibi olma cesaretlerine hayran kalmıştım. Onları ararken de bir yandan rahat edebilecekleri ve dikkatle muhafaza edilebilecekleri bir yer olan dondu-

rucuya koymanın yollarını arıyordum. Beğeniyi ve coşku dolu övgüleri hak ediyordu güzellikleri.

Hiç aylardır karlar altında olan bir yerde, iki kar tanesi aramaya çalıştınız mı?

İniş yaptıkları toplu alana gittim. Milyarlarcası içinden iki kar tanesine bakınıyordum. Ayrıca onların üzerine basarak ilerleme meselesi de vardı. İyi bir fikir değildi.

Bunun nasıl bir umutsuzluk olduğunu anlamamdan kısa bir süre önceydi. Dünyanın en küçük kar fırtınası sonsuza dek kaybolmuştu. Bununla diğerleri arasındaki farkı anlatmanın hiçbir yolu yoktu.

Bu gibi şeylerin takdir edilmediği bir dünyada, her nasılsa yaşayan iki kar tanesinin eşsiz cesaretini düşünmek hoşuma gidiyor.

Eve geri döndüm, Laurel ve Hardy'i karların arasında kaybolmaya bırakarak.

Bir San Francisco Yılanı Hikayesi

Söz konusu San Francisco olduğunda, kimse yılanları düşünmez. Burası bir turist kenti ve insanlar buraya Fransız ekmeğine bakmak için gelir. Yılanları görmek istemezler San Francisco'da. Fransız somunlarıyla yılanlar yer değiştirseydi, Amerika'nın başka köşelerindeki evlerinde otururlardı.

San Francisco'nun ziyaretçileri sıkıntıdan kurtulmak için de burada kalabilirler. Bu da benim bildiğim tek San Francisco yılanının hikayesiyle ilintili.

Eskiden güzel bir Çinli kadın arkadaşım vardı. Oldukça zekiydi ve ilk bakışta bütün ilgiliyi üzerinde toplayan mükemmel göğüslere sahipti. Büyük ve biçimliydiler, göğüsler. Gittiği her yerde büyük bir dikkatle bahçıvanlık yapar ve ürünleri toplarlardı.

Tuhaf şey ise, onun bedeninden çok zekasını çekici bulmamdı. Kadınlardaki zekayı bulmak bir afrodizyaktı benim için ve o tanıdığım en zeki insanlardan biriydi.

Başka herkes ona göğüsleri için bakacaktı. Bense onun mimari olarak aydınlık ve analitik olarak yıldız ışığı gibi olan kafasına bakacaktım.

Muhtemelen güzel Çinli bir kadının zekasıyla San Francisco yılanı hikayesinin ne alakası var, diye soracaksınız gittikçe yükselen bir sabırsızlıkla.

Bir gün yılan satan bir dükkana gittik. Bir çeşit sürüngen bahçesiydi. Kafamızda gideceğimiz hiçbir yer olmaksızın öylesine yürüyorduk San Francisco'da ve birdenbire bu yılan inine rastladık.

Sonra da içeri girdik.

Dükkanın içi yüzlerce yılanla doluydu.

Baktığınız her yerde yılanlar vardı.

Sonrasında fark edilen şey de -ki siz yılanları fark ettikten kısa bir süre sonra ekleyebilirim bunu- yılan bokunun kokusuydu. Hatırladığım kadarıyla, kamyonet büyüklüğünde, ağır, tatlı, cansız ve düşmüş bir donut gibi kokuyordu (yılanlarla haşır neşirseniz bunu bir müjde olarak algılamayabilirsiniz). Ama, her nasılsa, bize burayı terk ettirecek kadar da kötü değildi.

Bu pislik içindeki yılan evi aklımızı aldı.

Sahipleri neden temizlemiyordu ki?

Yılanlar kendi boklarının içinde yaşamak istemiyorlardı. Bütün bu kahrolasıca şeyleri er ya da geç unutmayı tercih edeceklerdi. İlk geldikleri yere geri döneceklerdi.

Pislik içindeki yılan dükkanında Afrika, Güney Amerika, Asya ve dünyanın her yanından gelip bokun içinde

yatan yılanlar vardı. Hepsinin tek yönlü bir uçak biletine ihtiyacı vardı.

Bu yılan dehşetinin tam ortasında, kokunun sona ermesini bekleyen, koca bir kafes dolusu kendi halinde beyaz fare vardı.

Çinli kadın ve ben yılanlara bakınarak yürüdük. Bu sürüngen cehennemin karşısında hem dehşete kapıldık hem de çok etkilendik.

İçinde iki kobranın olduğu kafesin önüne geldik ve kobralar onun göğüslerine bakmaya başladı. Yılanların kafaları cama çok yakındı. Aynı filmlerde baktıkları gibi baktılar ama filmler yılan bokunu ihmal ediyorlardı.

Çinli kadın çok uzun değildi, 1.55 civarındaydı. İki pis kokulu kobra, yarım metre gibi az bir uzaklıktan göğüslerini seyrediyordu. Belki de bu yüzden onun zekasını seviyorumdur.

Futbol

Futbolda başarıya ulaşmasını sağlayan inanç duygusunu hiç kaybetmedi. Yirmi iki yaşındayken bir otomobil kazasında öldü. Yağmurlu bir akşamüstü gömüldü. Cenaze töreninin ortasında papaz, neden bahsettiğini unuttu. Herkes mezarın başında durup onun hatırlamasını bekliyordu.

Ve nihayet hatırladı.

"Bu genç adam," dedi. "Futbol oynadı."

Buzul Çağı Taksi Durağı

Montana'nın dağları sonsuza dek değişir; dakika dakika hem de, hiçbir şey aynı kalmaz. Güneşin, rüzgarın ve karın eseridir. Bulutların ve gölgelerin oyunudur.

Dağlara bakıyorum gene.

Bir başka gün batımı zamanı. Bu defa suskun. Evden çıkarken farklı bir gün batımı izleyeceğimi ve dağların karşısındaki büyük pencereli kırmızı ahırın üzerinde bulunan bu odada ortaya çıkacağını umdum.

Güz mevsiminin ilk karlı günü olduğunu kavrayabilen, detayları belirgin bir gün batımı umdum burada, vadide:

10 Ekim 1977.

Dün gece kar yağarken uyuduk ama şimdi gün batımı gene değişiyor; her geçen dakika başka bir karaktere bürünüyor. Suskunluk kabiliyeti, bazı şeyleri kesebilirken bazı şeyleri kesemeyen bir bıçak gibi belirsiz bir keskinlikle birleşiyor. Bir şeftaliyi kesebilir ama bir elmayı kesemez.

Birden biraz daha fazla taksisi olan bir taksi durağında çalışan oldukça yaşlı bir kadın vardı. Bütün taksi duraklarının birden fazla taksisi olduğunu söyleyebilirsiniz ve bu da çok yanlış sayılmaz.

Her neyse, geçen sene beni buraya getirdi ve yüksek beyaz bulutlar Haziran güneşinin keskinliğiyle bütünleştiler ve hızla işe koyuldular. Göz alıcı ışık geçişleri dağlarda ilerliyordu.

Biz, elbette, buzullardan bahsediyorduk.

Buzul çağından konuşmayı seviyordu. Bu onun en sevdiği konuydu. Konuyu dağların üzerinde ilerlemekte olan ışıklara doğru çevirerek buzullardan bahsetmeyi bıraktı.

"...buzullar!" dedi, buzullarla ilgili bir konuşmanın sonunu dramatik bir şekilde getirerek. Sonra birden sesi yumuşadı. "Bu dağlar," dedi. "Elli yıldan fazla süredir burada yaşıyorum ve belki milyonlarca defa bu dağlara baktım ama onlar iki kere aynı şekilde bakmadılar bana. Her zaman farklılar, değişiyorlar."

O dağlar hakkında konuşmaya başlayınca, dağlar ona baktılar ve onlar hakkında konuşmayı bitirdiğinde, ona başka bir şekilde baktılar.

Sanırım bu gün batımı hakkında söylemeye çalıştığım buydu.

"Farklı, değişmekte."

Sazan Tapınağı

Shibuya'daki barlar Cuma akşamları kapalı oluyor ve binlerce insan eğlenip Japonca konuşarak sarhoş ve mutlu diş macunları gibi sokaklara dökülüyor.

Taksi kalabalığıyla birlikte trafik iyice ağırlaşıyor. Shibuya'nın, Cuma ya da Cumartesi gecelerinde taksi bulabilmek için iyi bir yer olmadığı iyi bilinir. Bazen bu iş neredeyse imkansızlaşabiliyor. Sadece kader ve tanrıların doğrudan müdahaleleri sana bir taksi çevirebiliyor.

Burada, Shibuya'da, Japonların devasa partilerinin tam ortasında duruyorum. Eve gitmek için bir kaygı duymuyorum çünkü yalnızım. Döndüğümde yalnız ve kimsesiz uyuyacağım bir köprü altı gibi beni bekleyen boş bir yatak bulacağım.

Bu yüzden bir muz gibi sakin duruyorum burada. Tüm bu Japon kalabalığında bir muz gibi görünüyorum. Gelen her taksi gıdım gıdım ilerleyen trafiğin içinde sıkışmış durumda. Önümdeki boş taksileri görebiliyorum ama ortaya çıkar çıkmaz anında ele geçirilecekler.

Bana ne.

Gerçekten de hiçbir yere gitmiyorum, etrafta gördüğüm mutlu sarhoş sikişi peşindeki genç aşıklar gibi değilim.

Taksileri onlara bırakıyorum.

Bu da onlara benden bir hediye olsun.

Ben de bir zamanlar gençtim.

O sırada bana doğru yönelen bir taksi görüyorum ve anlaşılmayan sebeplerden ötürü bütün aşıklar uzaklara bakıyor. Ben de istemsiz bir biçimde taksiye doğru elimi kaldırıp durduruyorum. Bu benim nasıl taksi istemediğimdi işte. Bilinçsizce yerine getirilen bir alışkanlık sadece. Taksi çalmakla alakam yok.

Böyle şeyler duyumsadığım zamanlarda bir taksi durur ve beni içine alır. Kibarlığın da sınırları vardır. Bindiğim taksi belli ki şahsa aitti. Taksinin içi sürücüsünün özel eşyalarıyla kişiliğini yansıttığı bir alan gibiydi ve sürücü, kendi taksisinin sahibi olmasının mesleki gururunu yaşıyordu.

Sürücüye Japonca nereye gideceğimizi söylüyorum ve yola çıkıyoruz. Hala taksinin durmasından dolayı şaşkınım ve bu şaşkınlık birkaç dakika, taksinin içindekileri fark edinceye dek sürüyor. Diğer özel taksiler gibi değildi bu taksi. Gerçekten özel bir taksiydi.

Shibuya'nın kapalı bar trafiğinde ilerlerken nerede olduğumu çözüyorum. Takside falan değilim. Bir sazan tapınağındayım. Taksinin içi sazan çizimleri, sazan fotografları ve sazan resimleriyle dolu. Arka koltukta altın çerçeveli iki sazan resmi var. Her biri kapıların yanında.

Sazanlar her yere taksiyle yüzüyorlar.

"Sazan," diyorum sürücüye, İngilizce, ona bir şeyler ifade etmesini umarak. Sazanın Japoncasını bilmiyorum.

"Hai," diyor ki bu da Japoncada evet anlamına geliyor. Birden sürücünün dünyadaki bütün dillerde sazan kelimesinin anlamını bildiği hissine kapılıyorum, sazan kelimesi olmayan Eskimocada bile. Bu adam sazanları gerçekten seviyor.

Ona bir göz atıyorum.

Mutlu ve neşeli bir adam.

Japoncada sazan kelimesinin 'iyi şans' anlamına geldiğini hatırlıyorum birden. Trafiksever Japonları geçen ve onlarla mücadeleye giren hareketli bir sazan tapınağının içindeyim. Bütün bunlar anlamlı. Etrafımızdaki taksilerde zevk ve arzuya doğru giden genç aşıkları görüyorum. Onların arasında yüzüyoruz iyi şans gibi.

Et

Bir adam ete bakıyordu. Onu bir anda kuşatan her şey bir serabın gölgesi haline gelirken ete, oldukça dikkatli bakıyordu.

Evlilik yüzüğü takıyor.

Muhtemelen altmışlarının başında.

İyi giyimli.

Ete bakmasına dair basit ipuçları yok. İnsanlar yanındaki kaldırımdan yürüyorlar. Onlara hiç dikkat etmiyor. Bazıları etrafından dolaşmak zorunda kalıyor.

Et, ilgilendiği tek şey.

Hareketsiz. Kolları yanında duruyor. Yüzü ifadesiz.

Kasabın açık kapısından içeri, kancalara asılı değişik boylardaki etlerin bulunduğu et dolabına bakıyor. Soğuk, kırmızı domino taşları gibi sıraya dizilmişler.

Onu geçerek yürüyorum ve geri dönüyorum. Ona bakıyorum ve neden burada durduğunu bilmek istiyorum. Geriye doğru yürüyorum ve yanından geçerken gördüğü şeyin ne olduğunu görmeye çalışıyorum.

Başka bir şey olmak zorunda ama hayır, yeterince yanıldım zaten.

Etten başka hiçbir şey değil.

Şemsiyeler

Şemsiyeleri hiçbir zaman anlayamadım çünkü ıslanmak hiç umurumda olmadı. Şemsiyeler benim için daima bir muammadır. Yağmur başlamadan önce ortaya çıkmalarını anlayamıyorum. Diğer zamanlarda sanki hiç yokmuşlar gibi ortadan kayboluyorlar. Belki de şemsiyeler, Tokyo'nun altındaki minik apartmanlarda yaşıyorlardır.

Şemsiyeler yağmur yağacağını biliyorlar mı? İnsanların bilmediğini biliyorum. Meteoroloji uzmanı yarın yağmur yağacağını söyler ama yağmaz ve sen de bir tek kahrolası şemsiye görmezsin. Sonra meteoroloji uzmanı güneşli bir gün olacağını söyler ama birdenbire her yerde şemsiyeler görünür ve birazdan da bardaktan boşanırcasına bir yağmur başlar.

Kim bu şemsiyeler?

Kanada'da Bir Ölüm

Bugün Tokyo'da konuşacak pek bir şey yok. Şimdiye çoktan mezara girip hepimizin gideceği yere gitmiş olan sakinleri, iki yüz yıl önce dua etmekten çok sıkılıp başka bir yere, başka hayatlar yaşamak için gitmek istemişler ve manastırlarını terk etmişler. İşte ben de o terk edilmiş manastırın mutfağında duran körelmiş bir bıçak gibi cansızım.

Bir süre önce Kanada'da birisi uykusunda öldü. Oldukça basit bir ölümdü. Sadece yarın sabah kalkamadı. Onun ölümü Japonya'da hiçbir etki uyandırmadı çünkü kimsenin haberi yoktu. 114.000.000 insanın içinde, bir kişi dışında hiç kimse bilmiyordu.

Kanadalı ceset, yarından sonraki gün gömülecek. Standartlara göre oldukça mütevazi bir cenaze olacak. Papaz, vaazını aklında tutmaya çalışacak. Vaaz vermektense başka herhangi bir şey yapmak isteyecek.

Birkaç adım ötesinde, ucuz bir tabutta yatan cesede kızacak ama belli etmeyecek. Sesi boğuk boğuk çıkmaya devam ederken cesedi kollarından kavrayıp yaramazlık yapan çocukmuş gibi sarsmak isteyecek: "Hepimiz tehlikeli bir yolculuğa çıkmış ölümlü bedenleriz, doğumdan itibaren..." Tabuta bir göz atıp cesedin kapalı ellerini tutmaktan kaçınarak devam edecek, "ölüme kadar."

Ceset, güvenli bir şekilde toprağın altına indirildikten birkaç saat sonra evine gidip kapalı kapılar ardında sakladığı şeriden içiyor olacak.

Bunların hiçbiri Japonları etkilemeyecek. Kimse ne olduğunu bilmeyecek.

Bu akşam Kyoto'da birisi uykusunda ölecek. Yataktan düşecek ve yalnızca ölecek. Bedeni yavaşça soğuyacak ve Kanada, o gün yasa boğulmayacak.

Sonbahar Alabalık Avı Toplantısı

Balık tutma zamanı...

Montana'da yine Ekim ve ben yine uzaklardayım, Japonya'da. Ama yine dönüyorum oralara, Rocky dağlarına. Gitgide daha fazla yazıyorum bu satırları. 'Yine' kelimesini düşünüyorum. Yağmur kelimesiyle bağıntılı olduğunu sanıyorum. Pek çok ortak noktaları var. Yağmur yağmaya başladığında bu bir yineleme süreci oluyor ve yine dakikalarca, saatlerce ya da günlerce devam ediyor.

Sonbahardaki balık avında yeni bir balıkçılık ehliyetine, birkaç sinek oltasına ve kurşuna ihtiyacım olacak. Bu sebeple balık avı malzemeleri satan bir dükkana gider kendimi balıkçı olarak yenilerim, yine.

Balık avı malzemesi satan dükkanları çok seviyorum.

Sanki nehir ve göllerin dinine göre yapılan kamış ve makaraların olasılıklarına tapınıp binlerce saat geçirebileceğim, hayallerimde gezegendeki her su damlasında balık tutabildiğim çocukluk romantizminin katedralleri onlar.

Malzemeleri aldıktan sonraki gün balığa gitmeye hazır hissederim. Seçtiğim 2,5 metrelik bir kamışla bir derenin ağzında şansımı denerim.

Balıkçı yeleğimi ve botlarımı alırım.

Sinekleri de yanımda götürmeyi planlarım. Pürdikkat Japon karım, coşkuyla hazırlanmamı izler. Coşkum aşikardır.

Gitmeye hazır olduğumda, yani artık balık tutma zamanı geldiğinde "Yanına kağıt mendil almayı unutma." der.

"Ne?" diye sorarım. Şaşıp kalırım çünkü bir asrın üçte birini aşkın yıldan beri balık tutuyorumdur ve kağıt mendil, balık tutmakta herhangi bir işe yarayan bir araç değildir.

"Yanına biraz kağıt mendil al."

"Ne?"

Balıkçılığın yepyeni bir boyutuyla karşılaşırım; daha önce aklımdan hiç geçmeyen şeyler vardır demek ki.

"Nezle olabilirsin."

Bunları düşünüyorum.

Kadınım haklı.

Mızıka Lisesi

Tuhaf anlarda beliren garip bir kuş gibi ani ve çekici bir saplantıyla beynime doğru uçtu ve bir süre zihnimin dallarında mutlu bir ifadeyle bana bakarak oturdu. Tekrar kısa ziyaretlerde bulunmak üzere uçtu gitti. Her zaman geri gelir.

Başka bir deyişle: Mızıka Lisesi!

Herkesin mızıka çaldığı bir lisenin hayalini kuruyorum: Öğrenciler, öğretmenler, okul müdürü, hademe ve kantindeki aşçı.

Herkesin okulun açılışından kapanışına kadar çaldığı bir mızıkası var. Mızıka Lisesi, tek öğretisi mızıka çalmak olan mutlu bir okul ve okuldan sonra öğrenciler mızıka ödevleriyle evlerine dönüyorlar.

Mızıka Lisesi'nin bir futbol, basketbol ya da bezbol takımı yok. Ama daha iyisi, katılmak isteyen herkesi kabul eden ve asla kaybetmeyen mızıka takımları var.

Her Eylül ayında okulun ilk günü, yeni gelen birinci sınıflara mızıka verilir ve okulun son günü mezun olan son sınıf öğrencileri onları saklamak zorundadır. Mızıkalar, bu okulun diplomalarıdır.

Mızıka Lisesi'nin etrafında büyüyen çok güzel, yemyeşil ağaçlar vardır ve Eylül'den Haziran'a dek bir mızıka

esintisiyle havalanır yapraklar. Okulu bir kilometre öteden duyabilirsiniz!

Diğerlerinden çok farklı olan bu eğitim anlayışı, ancak Mızıka Lisesi'yle tarif edilebilir.

Kış Tatili

Arabayla şehre iniş: Mezarlar toz rüzgarıyla kaplanır ve önünüzdeki yolda usulca bir anafor oluşur. Ama korkmaya gerek yok. Yalnızca sıradan bir Montana kışı, kara direnen plastik çiçek demetlerinin bulunduğu mezarlıkta geçen alelade bir gündür.

Mezarlık, mezar taşlarının ve haçların olmadığı modern mezarlardan biri. Bir buzdolabı gibi verim almak amacıyla yapılmış. Düz metal damgalar zemine dikilmiş. Mezarların varlığına dair tek belirti plastik çiçekler ve ona dokunup geçen yol. Dağlardan aşağı süzülen bir rüzgar, demir attıkları ciddilikten kaçmalarına izin veriyor mezarların.

Sürüş açısından: Mezarların kendi çapalarıyla özgür olmaktan hoşnut, kendi liman girişleri, yelken programları ve sessiz kargoları bulunan neşeli yerler olduğunu düşündüm.

Bu kış mezarlar hür, mutlu.

Amaç

Pazar günü gecenin bir yarısında telefonun çalmasının ve çalmaya devam etmesinin hiçbir mantıklı açıklaması olamaz.

Kahve dükkanı basbayağı kapalı işte.

Bu dükkanda fincanda kahve satılmıyor, gramla alınıyor. Yani burada oturup telefon görüşmesi yapabilecek hiç kimse yok, olmuyor da.

Kahve çekirdeklerinin isteğiniz doğrultusunda kavrulup satıldığı, bir fincan kahve isteyip çekirdek beklediğiniz bir yer. Shakespeare seviyor olabilirsiniz. Başka birisi de Laurel ve Hardy seviyordur. Ne olmuş yani?

Ama telefon çalmaya devam ediyor.

İçeride, kavrulmuş kahve çekirdekleriyle ilgili hiçbir uygulamanın yapılmadığı ortaçağ ile ilgili gerçek bir amacı varmış gibi bir görünen kahve kavurma makinesinin dışında hiç kimse yok.

Etrafta kavrulmayı bekleyen çekirdek çuvalları duruyor. Güney Amerika, Afrika gibi çok uzaklardan, mistik yerlerden geliyorlar ama telefonun çalması kadar mistik değil tabii. Dükkan, Cuma akşam 6'dan beri kapalı.

Cumartesi.

Saat gecenin ikisi.

Pazar.

Telefon çalmaya devam ediyor.

Hattın diğer ucundaki kim? Pazartesi sabahı 8'e kadar telefona cevap vermeyecek olan boş kahve dükkanındaki telefon çalışlarını dinlerken ne düşünüyor acaba arayan kişi? Telefonu çaldırırken oturuyor mu yoksa ayakta mı duruyor? Bunu yapan bir erkek mi yoksa kadın mı?

En azından bir şeyden eminiz: Yapacak bir şeyler bulmuşlar.

Teşekkür Edişindeki Değişmez Hüzün

Kaçamaz. Kaçmasına izin veremem. Onu sonsuza dek kaybetmek istemiyorum. Bu gezegende onu, ailesinden ve arkadaşlarından (eğer varsa) daha fazla önemseyen insanlardan biriyim.

218.000.000 Amerikalının arasından gelip onu önemseyen tek Amerikalıyım. Sovyetler Birliği, Çin, Norveç ya da Fransa veya Afrika kıtasının herhangi bir yerinden değil.

Shinjuku'daki evime gitmek için Harajuku istasyonunda Yamanote trenini bekliyordum. Üzerinde durduğum platform gür, yeşil yamaçlara bakıyordu: Çalılık ve ağaçlarla kaplı koyu yeşil çimenler Tokyo'ya hep hoş bir görünüm katmakta.

Platformun üstünde benimle birlikte tren beklediğini fark etmedim ama benimle birlikte olduğuna eminim. Herhalde hemen yanımda duruyordu ve bu hikayeyi yazmamın sebebi de bu.

Yamanote treni geldi.

O da yeşildi ama istasyonun yanındaki tropikalimsi tepe gibi gür değildi. Trenin metalik kısımları yıpranmıştı. Yaşlı bir adamın, belki de gençken kurduğu upuzun baharların hayalleri gibi solmuştu. Eskiden karşısında olan her şey şimdi arkasında kalmıştı.

Trene bindik.

Bütün koltuklar doluydu; ayakta durmak zorunda kaldık. Birden yanımda durduğunu fark ettim çünkü bir Japon kadına göre uzundu, 1.65 civarındaydı. Sade, beyaz bir elbise giymişti ve hüzünlüydü. Ama hüznünde, neredeyse huzur veren bir sakinlik vardı.

Boyu ve hüznü ilgimi çekmişti ve Shinjuku'ya varana dek geçen altı ya da yedi dakikada aklımı başımdan aldı. Bu kelimelerin tanıklığında önemli bir yeri işgal etmeye başlamıştı.

Bir sonraki durakta, karşımda oturan adam kalktı ve koltuk boşaldı. Bekleyişinin benim oturmam için olduğunu düşünebilirdim ama düşünmedim. Orada öylece dikilip oturmasını bekliyordum. Etrafta bizden başka dikilen yoktu. Yani açıktı ki, koltuğu ona veriyordum.

Onu düşünüyordum: *Lütfen oturun. Sizin oturmanızı istiyorum.* Boş koltuğa bakarak yanımda dikilmeye devam ediyordu.

Koltuğun bulunduğu noktadaydım ve boş koltuğun yanında oturan adam, diğer tarafa kayıp kendi koltuğunu teklif ettiğinde "dozo" dedim. Japoncada lütfen anlamına geliyor bu dozo. Gidip adamın kalktığı koltuğa oturdu. Ama otururken bana döndü ve İngilizce "Teşekkür ederim" dedi. Bütün bunlar, önümdeki koltuğun boşalması

ve kadının boş koltuğun yanındaki koltuğa oturması, yaklaşık yirmi saniye içerisinde gerçekleşmişti.

Pasifik okyanusunun dibindeki batık bir çan gibi beynimde yankılanan yaşamsal bale hareketi, iyice karmaşık bir hal alıyordu. Başlayan bir met dalgasının en yakındaki ve belki de binlerce kilometre uzaklıktaki bir kıyıya yöneldiği (Hindistan), okyanus tabanında çatlaklar yaratan büyük bir deprem süresince dipte kalan batık bir çan gibi.

Teşekkür edişindeki değişmez hüzünle birlikte çalıyordu o çan. Bu iki kelimenin bu kadar üzücü söylendiğini daha önce hiç duymamıştım. Söyleyişinin yarattığı deprem geçip gitse de ben hala yüzlerce artçı şokun etkisi altındayım.

Teşekkür ederim, teşekkür ederim, teşekkür ederim, teşekkür ederim, teşekkür ederim, teşekkür ederim, teşekkür ederim, teşekkür ederim, artçı şoklar beynimde defalarca tekrarlanarak, *teşekkür ederim, teşekkür ederim, teşekkür ederim, teşekkür ederim, teşekkür ederim, teşekkür ederim, teşekkür ederim, teşekkür ederim.*

Shinjuku istasyonuna varana dek geçen birkaç dakika boyunca orada oturuşunu izledim. Bir kitap çıkarıp okumaya başladı. Ne tür bir kitap olduğunu söyleyemiyorum. Felsefe kitabı mıydı yoksa ucuz bir roman mıydı, bilemiyorum. Zekasının niteliği hakkında hiçbir fikrim yok. Her ne okuyorsa okuyordu işte, bir önemi yoktu. O kitap

bana, onu rahatsız etmeden rahatça ona bakma fırsatı vermişti.

Kitaptan kafasını hiç kaldırmadı.

Çok pahalı olmadığını düşündüğüm sade bir beyaz elbise giymişti. Çok fazla para edeceğini sanmıyorum. Tasarımı tamamen dümdüz, kumaşındaki iplikler gösterişsiz ve sağlamdı. Elbise, modaya uygun elbiselerden değildi. Gerçekten de gösterişsizdi.

Bir ayakkabı mağazasının çöplüğünden pazarlıkla alınmış gibi duran çok ucuz, plastik, beyaz ayakkabıları vardı.

Soluk pembe çoraplar giyiyordu. Bu beni hüzünlendirdi. Bir çift çoraba hiç böyle bakmamıştım ve üzgün hissettim. Bu çoraplar beni hüzünlendirmişti ama onun teşekkür edişindeki hüznün yanında, bir milyonuncu sıradaki hüzün olurdu bu. Bu çoraplar, onun teşekkür edişiyle karşılaştırınca, hayatımın en mutlu günü olabilirlerdi.

Tek takısı küçük, kırmızı bir yüzüktü. Bir kraker kutusundan çıkmış gibiydiler.

Kitabı içerisinden çıkarttığı bir de çantası olmalıydı çünkü otururken kitap ortalarda değildi ve elbisesinde de cep yoktu. Gene de çantaya dair hiçbir şey hatırlayamıyorum. Belki de bu kadarı bana yetmiştir.

Yaşayan her organizmanın kendi sınırları vardır.

Çantası, yaşamımın sınırlarının çok ötesinde kalmıştı.

Yaşı ve görünüşü hakkında, başlangıçta da söylediğim gibi, bir Japon kadınına göre uzun olduğunu, genç ve hüzünlü göründüğünü söyleyebilirim. 18 ile 32 yaş arasında bir yerlerde olabilirdi. Japon bir kadının yaşını söylemek zordur.

Genç ve hüzünlüydü. Gittiği yeri hiçbir zaman bilemeyeceğim. Shinjuku istasyonunda indiğimde o, kitap okuyordu, bir hayalet gibi sonsuza dek aklımda çınlayıp duracak teşekkürüyle trende oturuyordu.

İzinsiz Avlanmak Yasaktır

21 Ekim 1978: Dün hiçbir şey yapmadım. Ben öldükten yüz yıl sonra terk edilmiş boş bir arazide kurulacak olan bir tiyatroda, büyük büyük dedeleri henüz doğmayan aktörler tarafından icra edilmek için yazılan bir oyun gibiydi dün. Şayet bir günlük tutuyor olsaydım, dünkü bölüme şöyle şeyler yazardım:

Sevgili günlük, bugün avlanılmaz tabelası astım çünkü yarın av mevsiminin ilk günü ve ben Louisiana ruhsat plakasıyla gelip arka bahçemde bir geyik vuran avcıları istemiyorum.

Bir de bir partiye katıldım. Boktan bir ruh hali içindeydim ve tamamen saf ve masum olan insanlara karşı aynı sıkıcılıkta beş cümleyi tekrarlayıp durdum. Bu benim, üç saat daha insanların etrafında dolanmamı sağladı ve cümlelerin arasında oldukça uzun duraklamalar vardı.

Birinci cümle, devletin birliği konusunda edilmiş anlamsız bir laftı. Kaliforniya'nın belirsiz hava durumunun yerine Montana'nın geleneksel iklimini koyarak enflasyon hakkında bir metafor yaptım.

Söylediğim şey kesinlikle herhangi bir anlama gelmiyordu ve bitirdiğimde kimse bana ayrıntıları sormadı. Birkaç kişi biraz daha şaraba ihtiyacı olduğunu söyledi ve birbirlerinden özür dileyerek şarap almaya gittiler. Bardaklarında hala şarap olduğunu görebiliyordum.

Onlara arka bahçemde, mutfak penceresinin tam orada bir geyik gördüğümü de söyledim. Ama daha fazla ayrıntı vermedim. Geyik hakkındaki konuşmamı sabırsızca beklerlerken orada öylece durup onlara baktım. Bu kadardı.

Biraz yaşlıca bir kadın bana tuvalete gitmesi gerektiğini söyledi. Parti boyunca onun yanındaydım ve birden umutsuzca en yakınında bulunan kişiyle konuşmaya başladı.

Geyik hikayemi anlattığım bir adam "Bu bana dün bahsettiğin geyikle aynı geyik mi?" diye sordu. Biraz şaşırarak "evet" dedim. Şaşkınlık, yavaşça sakin bir şaşkınlığa dönüştü.

Aklımın gittiğini sanıyorum. Hurdalıktaki bir kafatasına doğru evriliyor herhalde. Everest dağı boylarında paslı teneke kutulardan oluşan devasa bir kazığım ve kulaklarımın dışında hiçbir yere gitmeyen yaklaşık bir milyon eski arabam var.

Tek cümlelik geyik hikayelerinin bir ışık yılı uzaklıkta olmasına rağmen partide üç saat geçirdim.

Sonra da eve geldim ve televizyonu açıp Fantezi Adası'nı izledim. Beni tükenmekten alıkoyacağını düşünmüştüm. Reklamlara girince Kaliforniya'daki bir arkadaşımı aradım. Reklamlar süresince agresif bir konuşma yaptık. Gerçekten de benimle konuşmak istemiyordu. Bunun ye-

rine herhangi bir başka şey yapmakla daha çok ilgileniyordu.

Konuşma boyunca bataklık kumundaymışızcasına mücadele halindeydik. Telefonu kapattıktan sonra yapacağı ilk şeyi merak ediyordum. Belki kendisine sert bir içki hazırlayacaktı ya da telefonda ilginç olan birini arayacaktı ve benim ne kadar sıkıcı bir insana dönüştüğümü anlatacaktı.

Bizim bin kilometrelik sohbetimizin sonuna doğru bir yerlerde "İşte, ben de balık tutuyorum ve yazıyorum. Bu hafta yedi kısa hikaye yazdım." dedim.

"Kimin umurunda ki bu!" dedi arkadaşım. Haklıydı.

Ona arka bahçemde bir geyik gördüğümü söyleyecektim ki fikrimi değiştirdim. Bunu başka bir zamana saklayacaktım. En iyi malzememi tüketmek istemedim. Geleceği de düşünmek gerek.

Açık

Bir zamanlar bir Çin lokantasının sahibesiydi ve o restoranı alabilmek için çok fazla çalışmıştı. Sanırım bütün hayatını para kazanarak geçirmişti. Orası lokanta olmadan önce bir lokanta değildi ve bu yüzden en baştan başlaması gerekiyordu. Müşterileri, seçkin yaşlı adamlardan oluşan bir İtalyan takım elbise dükkanından bir lokanta yarattı. Müşterilerin hepsi ölünce takım elbise satan dükkan da kapanmıştı.

Sonra kadın, düzenlemeler yaparak orayı bir lokanta haline getirdi. Kasvetli koyu takım elbiseleri, kızarmış pilav ve Çin eriştesiyle değiştirdi.

Bir zamanlar iyi görünen, muhtemelen güzel bile olan ve şimdi orta yaşlarının başında, Çinli bir kadındı. Lokantayı tek başına dekore etti. Alt orta sınıfa mensup Çinlilere hitap eden küçük ve rahat bir yerdi. Aydınlık ve neşeli Çin fenerleri, üzerinde kuşların resmedildiği ucuz parşömenler ve Hong Kong'dan gelen küçük, camdan yapılmış ıvır zıvırlar vardı.

Başından beri lokantayı inşa etmek zorundaydı; tavanı alçaltıp duvarları tahtayla, zemini de halıyla kapladı. Ayrıca, ki bu önemli bir ayrıca, mutfak ekleyip iki tuvalet yaptırdı. Bütün bunları yapmak ucuza mal olmadı.

Hayatı boyunca biriktirdiği bütün parayı lokantaya koydu ve hep en iyisini düşledi ve büyük olasılıkla en

iyisi için dua etti. Ne yazık ki işler onun istediği gibi gitmedi. Bir lokantanın neden batacağını kim bilebilir ki? Mantıklı fiyatları olan iyi yemekleri vardı ve yaya trafiğinin oldukça yoğun olduğu bir yerde konuşlanmıştı ama insanlar burada yemek yemek istemiyordu.

Haftada birkaç kez oraya giderdim ve onunla arkadaş olmaya başlamıştım. Çok nazik bir kadındı. Lokantasının eriyip gitmesini yavaşça izledim. Orada yemek yediğim zamanlarda iki ya da üç kişi daha oluyorduk lokantada. Bazen de hiç kimse. Yalnız ben.

Bir süre sonra kapıya daha çok bakmaya başladı. Boş masalarla çevrilmiş boş bir masaya oturup hiç gelmeyen müşterileri bekliyordu.

Benimle bu konuda konuşmak istiyordu. "Anlayamıyorum," diyordu. "Burası iyi bir lokanta. Birçok insan buradan geçip gidiyor. Anlamıyorum."

Ben de anlamıyordum. Orada yemek yerken gittikçe onun gölgesine dönüşüyor, kapıya bakıp müşterilerin gelmesini umut ediyordum.

Kocaman harflerle AÇIK yazan bir tabela çıkarıp pencerenin üstüne astı. Ama artık çok geçti, hiçbir şeyin yardımı olamazdı. Birkaç aylığına Japonya'ya gittim. Döndüğümde lokanta kapanmıştı. Örümcek ağları büyürken kapıya bakarak geçirdiği zaman onu tüketmişti.

Onu iki yıl boyunca hiç görmemiştim ki bir gün sokakta karşılaştık. Birbirimize merhaba dedik ve o bana nasıl olduğumu sordu ve ben de "İyi" dedim ve o da iyi olduğunu söyledi. "Biliyorsundur, lokanta artık yok." dedi.

Sonra döndü ve iki blok ötedeki, blokların anonimliğini bozan neon tabelalı bir yeri eliyle işaret etti. Bu tabela bize Adem ve Beyaz Morg'un burada olduğunu söylüyordu.

"Lokanta battıktan sonra burada çalışmaya başladım" dedi. Sesi umutsuz gibiydi ve birdenbire bir kabustan yeni uyanıp gerçekmişçesine onu anlatmaya çalışan, korkmuş bir çocuk gibi küçücük göründü. Çocuk, gerçeklikle kabus arasındaki farkı anlatamadı.

Örümcekler Evde

Sonbahar. Örümcekler evde. Soğuktan geldiler. Kışı burada geçirmek istiyorlar. Onları suçlayamam. Dışarısı soğuk. Örümcekleri severim ve onları hoş karşılıyorum. Kitabımın içinde iyiler. Örümcekleri her zaman sevmişimdir, çocukken bile. Diğer şeylerden korkardım, oyun arkadaşlarım gibi. Ama örümceklerden korkmuyordum.

Neden peki?

Bilmiyorum: yalnızca çünkü. Belki önceki hayatlarımdan birinde bir örümcektim. Belki de değildim. Kimin umurunda? Dışarıda rüzgar uğuldarken evimde rahatça yaşayan örümcekler var. Kimseye zahmet vermiyorlar. Şayet bir sinek olsaydım, yalnızca birkaç saniyem olacaktı düşünmek için ama bir sinek değilim ve bu yüzden yalnızca birkaç saniyem yok.

...nazik örümcekler rüzgardan korunuyorlar.

Çok İyi Ölü Arkadaşlar

Bir gün, birlikte yaşadığı çok fazla çok iyi ölü arkadaşı olduğunu fark etti. Bunu ilk kez fark ettiğinde, bir öğleden sonrasını haklı olduğunu görmek için telefon defterinin sayfaları gibi aklındaki binlerce insanı döndürerek geçirdi.

Nasıl hissedeceğini bilmiyordu. Önce üzüldü. Ardından üzüntü yavaşça hiçbir şey hissetmeme duygusuna dönüştü ve bu onu daha iyi hissettirdi. Oldukça rüzgarlı bir günde rüzgarın esişinin farkında değilmiş gibiydi.

Aklınız başka yerdeymiş gibi.
Orada rüzgar yok.

390 Yılbaşı Ağacı Fotografıyla Ne Yapacaksın?

Bilmiyorum. 1964 senesinin Ocak ayının ilk haftasında yapılacak bir şeymiş gibi görünüyor ve iki arkadaşım da bana katıldı. Birisi anonim olarak kalmak istiyor. Sorun değil.

Bence başkan Kennedy'nin suikastının şokundayız hala. Belki de bütün bu yılbaşı ağacı fotoğraflarıyla bir şeyler yapılmak zorundaydı.

1963 yılının Noeli korkunçtu. Aralık ayında her yer, bir yas tüneliymişçesine, yarıya indirilmiş Amerikan bayraklarıyla haftalarca donatılmıştı.

Çok tuhaf bir yerde tek başıma yaşıyordum ve o sırada Meksika'da olan insanların kuşlarına göz kulak oluyordum. Her gün kuşları besliyor, sularını değiştiriyordum ve küçük vakumlu bir süpürgeyle süpürerek gerektiği kadar çeki düzen veriyordum kuşluğa.

Noel yemeğini yalnız yedim. Biraz fasulye ve sosisim vardı ve bir şişe de romlu kolam. Yalnız bir Noel'di ve başkan Kennedy'nin katili her gün beslediğim kuşlardan biri gibiydi.

Bundan bahsetmemin tek sebebi, 390 yılbaşı ağacı fotografı için ruhsal bir zemin hazırlamak. Yeterince motivasyon yaratılmazsa, kimse bu tip şeylerle uğraşmaz.

Bir gece geç saatlerde, Nob Hill'deki birkaç arkadaşımla görüştükten sonra yürüyerek eve döndüm. Bütün geceyi sinirlerimiz bir aslan gibi kükreyene kadar kahve üzerine kahve içerek geçirmiştik.

Gece yarısına doğru oradan çıkıp karanlık ve sessiz sokaktan eve doğru yürümeye başladım. Yangın musluğunun yanında terk edilmiş bir yılbaşı ağacı gördüm.

Ağaç, bütün süslerinden arındırılmıştı ve orada savaşı kaybetmiş ölü bir asker gibi acı içinde uzanıyordu. Daha bir hafta önce bir çeşit kahramandı oysa.

Sonra bir tane daha gördüm, üzerinde yarım park etmiş bir arabayla birlikte. Biri yılbaşı ağacını sokağa bırakmıştı ve araba da kazara onu ezmişti. Bir çocuğun sevgi dolu dikkatini çekemezdi. Dallarından bazıları tampona takılmışlardı.

San Francisco'daki insanların yılbaşı ağaçlarını sokaklara ya da boş arazilere ya da nereye olursa olsun bırakıp gidebilecekleri, onlardan kurtulabilecekleri zamanlarıydı yılın. Noel'den uzaklaşma gezintisiydi.

Bütün bu üzgün ve terk edilmiş yılbaşı ağaçları vicdanımı sızlattı. Noel'i katletmek için ellerinden geleni yapmışlardı ve şimdi ağaçlar, serseriler gibi sokaklarda ölüme mahkum yatıyorlardı.

Yeni bir yılın başında eve yürürken, düzinelerce gördüm onlardan. Bazıları yılbaşı ağaçlarını hemen kapılarının önüne atmıştı. Bir arkadaşım, 26 Aralık günü sokakta yürürken bir yılbaşı ağacının ona fısıldadığı ve kapının çarpma sesini duyduğunu anlatmıştı. Bu onu öldürebilirdi.

Bazıları yılbaşı ağaçlarını usta bir gizlilikle terk eder. O akşam yılbaşı ağacını dışarı koyan ama onu tamamen dışarıda bırakmayan birisini gördüm. Scarlet Pimpernel[2] gibi görünmezdiler. Ağacın ruhunu teslim ettiğini duyumsayabilirdim.

Köşeyi döndüm ve sokağın ortasında uzanan ağacı gördüm. Etrafta ağaçtan başka kimse yoktu. Bir şeyleri sürekli asaletle halleden insanlar var. O şeylerin ne olduğunun önemi zaten yok.

Eve dönüp telefonu kaldırdım ve bir arkadaşımı aradım. Yirminci yüzyılın kabaran tuhaf enerjisine karşı hassasiyet taşıyan bir fotografçıydı. Saat neredeyse gecenin biriydi. Onu uyandırmıştım. Sesi uykuluydu.

"Kimsin?" diye sordu.

---

[2] Barones Orczy tarafından yaratilmiş, Fransiz Devrimi sırasında, terör döneminde Fransız soylularını gizlice Fransa'dan, daha çok da giyotinden kaçırmaya çalışan bir İngiliz soylusunun öyküsünün anlatıldığı, bir kitaplar, daha sonra da film ve TV dizisinin ve tabii ki de serinin kahramanI olan Sir Percy Blakeney'in takma adıdır. Richard e Grant, TV versiyonunda harika bir 19. yüzyıl James Bond'u havası yaratmiştır. (Ekşi sözlük, moramada)

"Yılbaşı ağaçları." dedim.

"Ne?"

"Yılbaşı ağaçları."

"Richard, sen misin?" diye sordu.

"Evet."

"Ne alaka?"

"Noel yalnızca derin bir kabuk. Neden sokaklara terk edilmiş yüzlerce yılbaşı ağacının fotografını çekmiyoruz? Ağaçlarını dışarı atan insanlar sayesinde Noel'in terk edilişini ve umutsuzluğunu gösterebiliriz böylece." dedim.

"Bunun gibi bir şey yapılabilir." dedi. "Yarın öğle yemeği saatimde başlarım."

"Onları ölü askerler gibi fotograflamanı istiyorum. Onlara dokunma, poz da verdirtme. Oldukları gibi çek." dedim.

Ertesi gün öğle yemeği saatinde yılbaşı ağaçlarının fotograflarını çekti. Macy'de çalışıyordu. Fotograflar için Nob Hill ve Chinatown'a kadar gitti ve oralardaki terk edilmiş yılbaşı ağaçlarını çekti.

1, 2, 3, 4, 5, 9, 11, 14, 21, 28, 37, 52, 66.

Akşamına onu aradım.

"Nasıl geçti?"

"Harikaydı." dedi.

Ertesi gün öğle yemeği saatinde yılbaşı ağaçlarının fotograflarını çekmeye devam etti.

Akşamına onu gene aradım.

"Nasıl geçti?"

"Daha iyi olmazdı." dedi. "Neredeyse 150 fotograf var elimde."

"İyi gidiyorsun. Böyle devam et." dedim. Hafta sonu için bir araba bulmaya çalışıyordum. Böylece yılbaşı ağaçlarının fotograflarını çekerken hareketlilik sağlayacaktık.

San Francisco'nun terk edilmiş ağaçlar konusunda iyi bir örnek sunmasını bekliyordum.

Ertesi gün arabayı kullanan kişi, anonim olarak anılmak istiyordu. İşini kaybedip ekonomik ve sosyal baskılarla karşılaşmaktan korkuyordu.

Sabahleyin işe koyulduk ve terk edilmiş yılbaşı ağacı fotografları çekmek için San Francisco'nun her yerini ara-

bayla dolaştık. Devrimci bir trioymuşuz gibi zevk veriyordu bize tasarımız.

147, 159, 168, 175, 183.

Yılbaşı ağaçlarının peşinden gittik: Pacific Heights'ta şirin bir evin ön bahçesinde, North Beach'deki bir İtalyan bakkalının hemen yanında uzanmış duruyorlardı. Durup üstlerine eğildik ve onları her açıdan fotograflamaya başladık.

San Francisco sakinleri muhtemelen, bizim dengesiz ve tuhaf olduğumuzu düşünmüşlerdir. Sadece geçişi engelliyorduk, hepsi bu.

199, 215, 227, 233, 245.

Potrero Hill'de köpeğini dolaştırmakta olan şair Lawrence Ferlinghetti ile karşılaştık. Bizi arabadan atlayıp kaldırımda uzanan yılbaşı ağacının fotograflarını çekerken görmüştü.

277, 278, 279, 280, 281.

Yürümeye devam ederek "Yılbaşı ağaçlarının fotograflarını çekmek ha?" dedi.

"Öyle sayılır." dedik ve paranoyaya kapıldık: Ne yaptığımızı biliyor mu? Bunu bir sır olarak saklamak istemiş-

tik. İyi giden bir şeyler yaptığımızı düşünüyorduk ve tamamlanmadan önce ihtiyatlı davranmalıydık.

Günün sonunda yılbaşı ağacı fotograflarımızın toplamı 300'ü geçti.

"Bu kadarı yeterli mi?" diye sordu Bob.

"Hayır. Biraz daha."

317, 332, 345, 35, 370.

"Peki şimdi?"

San Francisco'nun bütün sokaklarında dolaştık; Telegraph Hill'e gittik, kırık bir merdivenle aşağıdaki boş araziye, birilerinin siklon duvarının üzerinde bırakıp gittiği yılbaşı ağacının yanına indik. Ağacın saf ve dürüst bir hali vardı, Aziz Sebastian gibiydi. İşaretler, her yerdeler.

"Yalnızca birkaç tane daha." dedim.

386, 387, 388, 389, 390.

"Sanırım artık yeter." dedi Bob.

"Sanırım yeter." dedim.

Hepimiz çok mutluyduk. 1964 yılının ilk haftasıydı. Amerika'da tuhaf bir zamandı.

Pasifik Okyanusu

Bugün Shinjuku istasyonunda Yamanote yönüne giden treni beklerken Pasifik Okyanusu'nu düşündüm.

Neden Pasifik Okyanusu'nun kendisini yutup yok etmesi hakkında düşündüğümü bilmiyorum. Okyanus kendisini yiyor ve Rodos Adalarının boyuna gelene dek gittikçe küçülüyor ve durmuyor, durmadan küçülmeye devam ediyor, kendisini yiyip bitiriyor, doymak bilmez bir iştahla ağır ağır ve tonlarca trilyonluk tek bir damlamaya yoğunlaşana dek küçülmeye devam ediyordu. O sırada tren geldi. Aslında çok da erken değildi.

Pasifik Okyanusu'nu, bir şeker çubuğu paketinin altında, istasyonda bırakıp gittim.

Teksas'tan Bir Hayalet Hikayesi Daha

Eliyle saçlarını tarıyor, nazikçe. Eliyle yüzünü okşuyor, nazikçe. Bu bir hayalet hikayesi. Batı Teksas'ta, 1930'lu yıllarda, ülkenin tepesinde bulunan ve içerisinde uyuyan insanların olduğu büyük bir evde başlıyor ve 1970 yılında, orta yaşlı insanların bir araya gelip yaptıkları piknikte son buluyor.

Kadın, çocuğun yatağının yanında dikiliyor. Çocuk on beş yaşında ve uykuda sayılır. Kapıyı açıp odaya giriyor. Kapıyı açtığında hiç ses duyulmuyor. Yavaşça çocuğa yürüyor. Zemin gıcırdamıyor. Çocuk, uykusuz olduğundan, korkmuyor hiç. Gecelik giymiş yaşlı bir kadın o. Çocuğun yanında duruyor. Saçları beline doğru salınıyor. Saçları sanki ateşle sarartılmış gibi soluk bir sarıdan beyaza doğru renkleniyor. 1890'lardan kalma altın sarısı saçlı bir kadın... Belki Batı Teksas'taki talipleri, bunu bir güzellik olarak görüyordur.

Çocuk, kadına gözlerini dikmiş bakıyor.

Onun bir hayalet olduğunu biliyor ama oldukça uykusuz olduğundan korkmuyor. On iki saat boyunca ahırdaki samanlarla uğraşmış. Vücudundaki her kas iyice bitkin düşüp birbirinden ayrılmış durumda.

Eliyle çocuğun saçlarına dokunuyor nazikçe. Kadının elleri incecik ve çocuk korkmuyor ondan. Sonra eliyle çocuğun yüzünü okşuyor nazikçe. Sıcak değil ama soğuk da

değil. Kadının eli yaşam ve ölüm arasında bir varoluşa sahip.

Kadın ona gülümsüyor. Kadına gülümseyemeyecek kadar yorgun oysa. Odadan çıkıyor ve çocuk uykuya dalıyor. Rüyaları sıkıcı değil. Annesi, yatak odasının kapısını gürültülü bir biçimde açıp "Kalkma vakti! Kahvaltı hazır!" diye bağırarak onu uyandırana kadar yüzen köprüler rüyaları.

Mutfak masasına sessizce oturuyor. Kardeşleri aralarında sohbet ediyor, babası sert kahvesini içerken tek bir kelime bile etmiyor. Babası mutfak masasında konuşmaz; akşam yemeğinde de konuşmaz, insanlar orada olsa bile konuşmaz. Herkes buna alışıktır.

Çocuk, kalınca dilimlenmiş domuz pastırması, yağda yumurta ve bir parça jalapeno biberi yerken hayaleti düşünüyor. Jalapeno'yu gerçekten çok seviyor; en acısı, en iyisi.

Masada kimseye hayaletten bahsetmiyor. Kimsenin onun deli olduğunu düşünmesini istemiyor. Yıllar geçiyor ve o bu evde iki kız kardeşi, iki erkek kardeşi, annesi, babası ve hayaletle birlikte büyüyor.

Kadın, yılda beş ya da altı kez onu ziyaret ediyor. Ziyaretlerinin belirli zamanları yok. Mayıs'ta ya da Eylül'de, Haziran'ın üçünde gelmiyor. Ne zaman isterse o zaman geliyor ama yılda beş ya da altı kez kesinlikle orada oluyor. Onu hiç korkutmuyor, hatta onu seviyormuş gibi gö-

züküyor fakat birbirlerine söyleyecek hiçbir şey bulamıyorlar.

O zamanlar Teksas'ın o bölgesinde hayatını kazanmak çok zor. Aile, yıllar geçtikçe parçalanmaya, evden uzaklarda yaşamaya başlıyor ve Batı Teksas'ta bir ev daha terk ediliyor.

Kız kardeşlerinden biri Houston'da, erkek kardeşlerinden biri Oklahoma'da yaşamaya gidiyor. Diğer kız kardeşi, Las Vegas'ta benzin istasyonu olan bir tamirciyle evleniyor.

Babası, yağmurlu bir akşamüstü Teksas'taki San Angelo'da kalp krizinden ölür. Annesi de Abilene'deki bir düşkünler yurduna gider çünkü kız kardeşi oraya yakın bir yerlerde yaşamaktadır ve erkek kardeşlerinden biri Kanada'ya çalışmaya gitmiştir. Diğer erkek kardeşi de 1943'te bir otomobil kazasında ölmüştür.

Ona gelince: Lise aşkıyla evlenir ve Brownwood'da yaşar. Üç yıldır bir yem deposunda çalışmaktadır.

Piyade olarak orduya katılıp İtalya'ya savaşa gider. Ardından Normandiya çıkarmasında da görev alır. Bir kere çok da önemli olmayan bir yara alır, bacağına şarapnel saplanır ve çavuş rütbesine yükselir çünkü birliğindeki pek çok adam Almanya sınırındaki Waffen SS birlikleriyle birlikte ateş hattının içinde ölür.

Savaştan döner ve Austin'deki Teksas Üniversite'ne işletme okumak için iki yıl gider ve sonra okulu bırakır. Birkaç yıl sigara satıcılığı yapar ve sonra şans eseri televizyon işine girip Austin'de kendi televizyon dükkanını açar.

İki çocuğu vardır; kızı Joan ve oğlu Robert.

Eski ev hala orada, Batı Teksas'ta direnmektedir: Bir Amerikan ailesinin geçen yıllarının terk edilmiş bir anıtı olarak. Karanlık görünümü gün batımına karşı durmakta ve rüzgar üzerine çarptıkça ev hareket etmektedir.

Ve sonra... Ve sonra... Ve sonra (geçen yıllar, yaşanan yaşam, sorunlar, iyi günler, faturalar, çocukların büyüyüp evlenmesi... vs vs vs.), iki kız kardeşi ve bir erkek kardeşi ile birlikte bir öğle sonrası aile toplaşması pikniği yapılır ama annesi çok yaşlı olduğu ve onları artık tanıyamadığı için bu pikniğe katılmaz. Kız kardeşi geçen seneden beri onu ziyaret etmeye gitmemektedir çünkü annesini o halde görmek canını acıtır.

Gerçeğin sonunda ortaya çıkacağı piknik masasında tabaklar, salata, kızarmış keçi eti, jalapeno biberleri ve bira şişeleri bulunmaktadır.

Herkes birbirine bakmaksızın birbirini görerek yemeyi ve içmeyi bırakır. Masa oldukça sessizdir. En büyük kız kardeşi, 55 yaşında, olan çatalını bırakıp eski evden söz açar:

"O evde bir hayalet gördüğümü biliyor musunuz? Evet, o evde bir hayalet vardı."

"Burada bir hayalet gören tek kişi olduğumu sanıyordum." der erkek kardeşi. "Bunu anımsamak beni korkutuyor. Sanırım hepiniz benim bir deli olduğumu düşünüyorsunuz. Uzun saçlı yaşlı bir kadının hayaletiydi, değil mi? Gecelik giyen bir kadının hayaleti."

"Evet, aynen öyleydi."

Uzun süren bir sessizlik olur ve kız kardeşlerden birisi o sessizliği bozar: "Onu ben de gördüm. Gelir ve yatağımın kenarında durur, saçlarıma dokunurdu. Söylemeye korkmuştum."

Hepsi birden kafasını yavaşça sallayan diğer kız kardeşe döner. Orada otururlar. Uzakta oynamakta olan Teksaslı çocuklar vardır. Sesleri hızla yayılır. Mutludurlar.

Bira şişesini alır ve onu havaya, 150 kilometre uzaklıktaki terk edilmiş eve doğru kaldırarak "Bunca yıl sonra, ona ve hepimize," der.

Bir hayalet hikayesi de böyle biter.

Ankona'nın Rüzgarlı Ovalarından Başka Yükseklik Yok

Takvimine bakarak Ankona'nın rüzgarlı ovalarından başka yüksekliğin olmadığını düşünüyordu ve 3021 yılının 3020 yılı gibi sıkıcı olup olmayacağını merak ediyordu. Olamaz, diye düşündü. Geçmişi eşelemeye başladı. 3019 yılı 3018 yılı kadar sıkıcıydı ve 3017'de de durumlar pek farklı değildi. Aralarında hiçbir fark yoktu. Hepsi birbirinden sonra gelen yıllardı.

Geçmişi özenle sorgulamaya başladı ve 2751 yılında Ankona'ya, bir insanın 500 yıl boyunca rüzgarlı ovalarda yalnız yaşayıp yaşayamayacağını deneyimlemek için geldiği günden beri bütün yılların oldukça sıkıcı geçtiğini fark etti.

"Ne var ki, yapılabilir!" diye düşündü, deneyinin tamamlanması için gereken 231 yıllık süreyi düşünmemeye çalışarak.

Aynı şeyi tasarlayan bir zekayla tanışmak istiyordu ama rüzgarın sesi, hiçbir şey duyamayana dek aklını ve öfkesini sessizleştiriyordu. Rüzgar, Ankona ovalarının üstünden esiyordu.

Meçhul Bir Arkadaşın Lahdi

Dün hemen hemen çok iyi tanıdığım birini gördüm sokakta. İyi kalpli ve ilginç suratlı bir adamdı. Daha önce tanışmamış olmamız ne kötü. Tanışsaydık çok yakın arkadaş olabilirdik. Onu gördüğümde durdurup bir şeyler içmeyi teklif etmek, eski anılarından, ortak arkadaşlardan ve tanışıklıklardan bahsetmek istedim. E daha daha nasılsın? Hatırlıyor musun o geceyi, hani biz...?

Ama eksik olan bir şey vardı. Eksik olan şey üzerine konuşabileceğimiz anılarımızın olmamasıydı. Birlikte geçirdiğimiz anıların olabilmesi ve o anılardan bahsetmemiz için öncelikle tanışmanız gerekiyordu.

Beni tanıdığına dair hiçbir işaret göstermeden yanımdan geçti. Yüzümde aynı maske duruyordu ama içimden bir his onu tanıdığımı söylüyordu. İyi arkadaşlar olamamamızın tek nedeninin aptalca bir tanışmıyor olma gerçeği olması gerçekten ayıptı, haksızlıktı.

İkimiz de muhtemel bir arkadaşlık olasılığını yok ederek ters yönlere doğru uzaklaştık.

Japonya'da Akşam Yemeği Olarak Spagetti Yapımı

Dünün dün olduğu Tokyo'da dün, birkaç Japon arkadaş için spagetti yaptım. Malzemeleri yabancılar için yiyecek uzmanı olan bir süpermarketten aldım.

İşte aldıklarım:

salça,
domates sosu,
yeşil ve kırmızı biber,
mantar,
fesleğen,
bir kutu çekirdeksiz zeytin,
makarna,
zeytinyağı,
400 gram hamburger köftesi,
biraz tereyağı,
iki şişe kırmızı şarap
ve biraz da parmesan peyniri.

Aldığım malzemeleri Japon arkadaşın evine götürdüm. İhtiyacım olan diğer şeyler de onda vardı:

üç kuru soğan,
kekik,
maydanoz,
şeker,
tuz ve karabiber,
sarımsak.

Ve ardından spagetti pişirmeye başladım.

Spagettinin kokusu mutfaktan taşana dek hepsini doğrayıp karıştırdım. Onlarca Amerikan mutfağında yirmi yıldan fazladır spagetti pişiriyormuşum gibi kokuyordu ama bir farkla: Yemeğimin birkaç metre uzağında, su dolu bir kovanın içinde yüzen küçümen yılanbalıkları vardı.

Daha önce yılanbalıklarıyla birlikte spagetti pişirmemiştim. Yılanbalıkları, spagettinin bilim kurgu çocukları gibi daireler çizerek yüzüyorlardı.

İşaret Ateşi

Golden Gate köprüsünden atlayıp atlamayacağını merak ediyorum. Sahip olduğu ayrıntılar gerçek dışı, parçalara ayrılmış durumda ve oldukları yerin çok daha uzağındaymış gibi görünüyor.

Aynı anda birkaç metre ve birkaç kilometre uzağımdaydı. Tırabzanların diğer tarafında duruyordu; yüzü San Francisco'ya dönük, atlamak için hazırdı.

Bu goblenin arkasında ilaveten duran beş ya da altı kişi daha vardı. Sanırım tırabzanlara daha yeni tırmanmıştı. Birazdan bu manzaraya tuhaf düğmeler gibi dikilen insanlar da eklenecekti; bazıları merhametle, bazıları da ölümcül merakla.

Yirmili yaşlarının sonunda bir adamdı. *It-Happened-One-Night*'daki Clark Gable tarzı bir atlet giyiyordu. Ceketini ve gömleğini çıkartmıştı. Giysileri, tırabzanın yanına muntazamca yerleştirilmişlerdi. Annesi onunla gurur duyacaktı.

Donma düşüncesi kadar solgun ve beyazdı; az önce birisinin Golden Gate köprüsünden atlayışına tanıklık etmiş gibi dehşete düşmüş görünüyordu.

İki arkadaşımla birlikte arabadaydım, köprüyü geçiyorduk ve trafikte yol alırken onu gördüm. Durup ona yardım edebileceğimizi hissettim ama bunu yapamayacağımızı biliyordum. Çünkü bu sadece olayları daha fazla

zorlaştırır ve kafasındaki trafik sıkışıklığına bir yenisini eklerdi.

Yapılması gereken her şey yapılmıştı.

Kendisini neden öldürmek istediğini bilmiyorum ama onun bunu yapmasını istemedim ve bu konuda da hiçbir şey yapamadım.

Genç adam fırtınalı karışıklıkta kaybolan, insanlığın yalnız bir işaret ateşi gibiydi ve onun solan ışığının çaresiz gölgelerine ulaşabiliyorduk yalnızca. Bir rüyadaki olaylara yön vermeye çalışmak gibiydi onun yanından geçip San Francisco'ya doğru yol almak. Araba, bizi ondan çok uzaklara götürürken, bir film makarası gibi hareketliydi, birbirine eklenip kurguluyordu kendisini.

Mavi Gökyüzü

Soru: Nasıl yapabilirim?
Cevap: Düşünme süresi vermiyorum çünkü bir şekilde doğalmış gibi geliyor bana, yapılacak olan şey yani, pişmanlık duymadan.

Üç gündür yapboz yapıyordu. Teknelerin bulunduğu bir liman ve pek çok mavi gökyüzünün olduğunu tahmin ettiğimiz bin parçalık bir yapbozdu.

Mavi gökyüzü sorun yaratmaya başlamıştı.

Mavi gökyüzü hariç her şey, saatler ve parçalarla birlikte yolunda gidiyordu: Liman ve tekneler ortaya çıkmıştı.

Sonunda sıra gökyüzüne geldi.

İçinde mavi bir gökyüzünden başka hiçbir şey olmayan birçok mavi gökyüzü vardı ve bitirmek için de yüzlerce parça. Arkadaşım uzun ve yavaş bir akşamda bu parçalara kafa patlatmıştı.

Şekil almamak için şiddetle direniyorlardı. En sonunda pes ederek "Burada mavi gökyüzünden başka hiçbir şey yok. Bana yol gösterebilecek ne bir bulut ne de başka bir şey var. Hep aynı mavi gökyüzü. Bırakıyorum." dedi.

Sonra da düzensiz uykusunu uyumaya, yatağa gitti.

Ertesi gün yapboza hiç dokunmadı.

Yemek masasının üzerinde %80'i tamamlanmış bir şekilde duruyordu. Birkaç yüz mavi parçanın dışında bitmişti. Teknelerle dolu limanın üstünde, masanın rengini alan dev bir boşluk vardı. Tuhaf görünüyordu. Gökyüzü kahverengi olmamalıydı.

Arkadaşım yapbozdan uzak durmaya çalışıyordu.

Baskervillerin Köpeği orada, masada oturuyormuş gibiydi. Bu köpekle ilgili hiçbir şey yapmak istemiyordu.

Akşama doğru oturma odasındaki sallanan bir sandalyeye oturdu ve yemek masasının üzerinde pençelerini yalayan yapbozu inceledi.

"Bıraktım." dedi uzun bir sessizlikten sonra. "Bitiremem. Mavi gökyüzü umutsuz bir durumda."

Hiçbir şey söylemeden gidip elektrikli süpürgeyi alıp fişe taktım. Orada oturup beni izliyordu. Büyük hortumu alıp masadaki yapbozu süpürürken hiçbir şey söylemedi. Elektrikli süpürgenin içinde parça parça yok oluyorlardı: liman, tekneler ve bitmemiş mavi gökyüzü tek bir parça kalmayana dek yok oldu, masa boşaldı.

Süpürgenin fişini çekip içindeki yapbozlarla birlikte uzağa götürdüm.

Salona geri döndüğümde konuştu:

"Çok fazla mavi gökyüzü vardı."

Seçici Bir Göz

Bazen telefon numaralarını çevirirken özensiz davranırım. Numarayı doğru tuşlayamam ve tekrar tuşlamak zorunda kalırım. Ama onu ararken, bir cam fabrikasında denetmenmişim gibi dikkatle tuşluyorum numaraları.

Numarasını henüz çevirdim, bekliyorum ve çalıyor... tekrar çalıyor.

Üçüncü kez çalıyor.

Ve bu da dördüncü.

Dikkatle telefonunun çalışını dinliyorum, karmaşık bir klasik müzik eseri ya da bir çift enteresan insanın teknik sorunlarla ilgili konuşmasını dinliyormuşum gibi.

Dikkatle telefonunun çalışını dinlerken oturma odasındaki küçük tahta masada çalan telefonunu görebiliyorum. Telefonun yanında bir kitap var. Bir roman.

...yedinci kez çalıyor telefon ve sekizinci geliyor ardından... Oldukça dikkatli bir şekilde telefonunun çalışını dinlerken telefonunun yanına, o karanlık odaya oturup telefonun sesini dinliyorum.

Evde değil. Dışarı çıkmış. Başka bir yerde.

Sonra sıkılıyorum telefondan ve evinde dolanmaya başlıyorum. Işıkları açıp etrafa bakınıyorum. Duvarda sevdiğim bir resme bakıyorum. Yatağı derli toplu. Neredeyse yansımamı görebiliyorum yataktan. Ama bu geçen seneydi.

Mutfak masasının üzerinde açılmamış zarflar var: Faturalar. Bu da onun huylarından biri. Faturalarını açmayı hiç sevmez. Bütün zarfları açar ama faturaların olduğu zarfları mutfak masasında bırakır. Orada yığılırlar. Yemeğe davet ettiği misafirler, hala masada durmakta olan faturalarla birlikte yerler yemeklerini.

Buzdolabını açıp içine bakıyorum. Yarım tencere ton balığı, yarım şişe şarap ve bir domates var. İyi bir domatese benziyor. Alacağı ürünleri seçmekte oldukça başarılıdır zaten.

Kedisi mutfağa gelip bana bakıyor. Benden hiç çekinmez. Ama sıkılıyor. Orayı terk ediyor.

Nedir şimdi?

Telefon yirmiden fazla kez çaldı. Evde yok.

Telefonu kapatıyorum.

Gözlerimizi Açmadan Önce Git

Belirli bir kıyıya doğru taşımayan anıların gelgitiyle salınmaktan başka yapabileceğim hiçbir şey yoktu. Yatakta uzanıyordum. İçerisinde yer almadığım bir günün öğleden sonrasıydı.

Böyle günler vardır; siz orada değilsinizdir ama onlar gene de vardır, gündür.

...gözümüzü açmadan önce giderler.

Uzun zaman önceki bir odayı ve o odadaki nesneleri düşünüyordum. Beş altı tanesini ve odanın duyumsattıklarının bir kısmını hatırlayabiliyordum ama hatırlayamadığım başka şeyler, diğerleri vardı.

Yapabildiğim kadar hatırlamaya çalışıyordum ama bana geri dönmüyorlardı. Sonunda pes ve yemin ettim. Odadan hatırlayabildiğim her şeyi ve odanın yaşattığı hisleri yazıp tekrar bakmak için birkaç ay geçmesini bekleyecektim. O zaman notlar alacak ve oda ve hissettirdikleri hakkında daha çok şey hatırlamaya çalışacaktım.

Buraya uzanıp uçsuz bucaksız anılarda salınmanın ilginç bir şey olduğunu düşündüm.

Buraya kadar her şey yolundaydı, bir şey hariç: Hiç olmayacak bir günün akşamına doğru yataktan kalktığımda, odanın içinde olduğunu hatırladığım nesneleri

yazmayı unuttum ve bugüne, yani bir hafta sonraya dek de hiç hatırlamadım. Şimdi oda hakkında hiçbir şey hatırlamayabilirim işte.

Ne yazık ki, hatırlayamadığım bir oda vardı bir zamanlar.

Harem

Tokyo'da dolanırken görünmez, güzel kadınların fotoğraflarını çeker. Görünüşü oldukça sıradandır. Varlığını tarif etmekse olanaksız. İşte o da, önce baktığınız ve sonra da unuttuğunuz, yani ikinci görüşünüzde görüş açısından çıkarak tamamen kaybettiğiniz insanlardandır.

Güzel kadınlar fotografları çekilirken onun farkına varmazlar ya da farkına varsalar bile hemen unuturlar.

Yüzlerce güzel kadın fotografına sahip. Onları kendi karanlık odasında banyo ediyor ve gerçek boyutlarıyla baskı alıyor. Dolabındaki yüzlerce askıya giysiler gibi asılı güzel kadın fotografları var.

Ne zaman yalnız hissetse, onlardan birini çıkarıp bakıyor.

Montana Sevgisi

Dün bir gazete haberi vardı, çocuğunun üzerine oturan bir anneyle ilgili. Böylece polisler oğlunu tutuklayamamışlardı.

Çocuk bir suç işlemiş ve hemen eve, annesinin yanına koşmuştu. Polisler de onu takip edip yerini bulmuştu. Annesi odaya girip çocuğuna ne olduğunu gördüğü sırada polisler, çocuğa kelepçe takmaya çalışıyorlardı. Sonra gelip çocuğunun üstüne oturdu ve polisler tutuklama işlemini bitiremediler.

Polis memurlarının ne düşündüklerini hayal edebiliyorum. Onları anneyi ikna etmeye çalışırken görebiliyorum.

Kimse böyle boktan şeyler başına gelsin istemez. Biri size "iyi günler" dediğinde, bunun gerçekten olmasını beklemez.

Haydi hanımefendi, kalkın.
Haydi hanımefendi, gidin artık.

Kadın, oğlunun üzerine oturduğu "iddiasıyla" tutuklanmış.

Kedi Kavunu

Kavun yiyorduk. Hafiften kelek bir kavundu. Belki de olgunlaşması için daha fazla beklemeliydik ya da zaten hiçbir zaman güzel bir kavun olamayacaktı. Başından beri başarısızlığa mahkum bir kavun olabilirdi ve biz bunu hiçbir zaman bilemeyecektik çünkü kendisini kanıtlamak için hiç şansı olmamıştı.

Karım ve ben kavunu yemeyi bitirip memnuniyetsiz bir şekilde tabaklarımızı yere koyduk. Neden oraya koyduk, bilmiyorum. Sehpanın üzerine de koyabilirdik aslında.

Evde, ödünç aldığımız bir kedi vardı. Ödünç almıştık çünkü bütün bir yılı Montana'da geçirmiyorduk. Komşularımızın kedilerini, lezzetli yiyecek ve Paris'teki Ritz Kedi Oteli'nde tam pansiyon tatil vaatleriyle ayartıyoruz. Bir sürü de faremiz var. Kediler Paris'e gitmezler. Kaliforniya'ya gitmek için Montana'dan ayrıldığımızda, kediler de kullanılmamış pasaportlarıyla evlerine geri dönerler.

Neyse işte, bu yeni kedi de yerdeki kavun kabuklarına eziyet ediyor, her birini dikkatle inceliyordu. Keşifsel bir yalamayla yalıyordu kavunu. Fransızca konuşmaya gerek duymayan kedi, biraz daha yaladı kavunu. Bu defa iyice yakınlaştılar.

Kedi, kavunu yemeye başladı. Daha önce bir kedinin kavun yediğini görmemiştim. Bir kedinin dilinden kavu-

nun tadını hayal etmeye çalıştım. Bir kedinin, kavun tadı alarak bir kavunu yiyebileceğini düşünemiyorum.

Fareleri, kuşları, sincapları, böcekleri ve balık, tavuk ve süt gibi ev kedileri için yapılan bütün bu malzemeleri, kutuları kaldırmak zorundayız.

Kalan tek şey: Kavun, bir kedinin dilinde neye benzer?

En ufak bir fikrim yok ve muhtemelen olmayacak da. Ama bildiğim bir şey var, o da şu: Bir markete girip kedi mamaları reyonuna yöneldiğimde, rafın üzerinde bir kutu kedi kavunu göremeyeceğim, asla.

Al'ın Gül Limanı

Al, yıllarca denize çıktı ve para biriktirdi. Bir bar satın almak istiyordu çünkü iyi vakit geçirmeyi seviyordu. Barını aldı. Adını da Al'ın İyi Vakit Geçirme Limanı koydu. Sonra battı, çünkü yanlış yerde bar açmıştı ve bir barın nasıl işlediği konusunda en ufak bir bilgisi yoktu. Arkadaşlarının içtiği içkilerden para almıyor, onların ödeme yapmasına razı olmuyordu.

Bir bar sahibiyken çok fazla arkadaşı vardı. Sanıyordu ki, bu arkadaşlar bir daha geldiklerinde yanlarında para ödeyen müşterileri ve para ödeyen müşteriler de diğer para ödeyen müşterileri getirecekti. Arkadaşlarına dağıttığı bedava içecekler iyi bir reklam taktiğiydi ve böylelikle dünyanın her yerine Al'ın İyi Vakit Geçirme Limanı zincirlerini açabilecekti.

Hong Kong'da, Sidney'de, Rio de Janeiro'da, Honolulu'da, Denver'da, Yokohama'da ve hatta Paris'te üç yıldızlı yemekleri olan bir şubesi olacaktı. Hepsini özel jeti ve Playboy'un kapak kızı olan özel hostesleriyle gidip görecek, işlerin nasıl yürüdüğünü takip edecekti. Playboy'un gelecek sayısını alan biri sayfaları çevirdiğinde, kapak kızının olduğu sayfanın boş olduğunu görecekti çünkü kapak kızı onun yanında, elini tutarak göklerde uçuyor olacaktı.

Şimdi Al annesiyle yaşıyor.

Annesine gelecek ay denize çıkacağını söylüyor ve bunu iki yıldır söylüyor. Evden pek dışarı çıkmıyor ve ufukta da hiç gemi yok. Annesinin güllerle dolu bir bahçesi var. Gülleri seviyor. Ama Al onları sevmiyor çünkü kırmızı olanlar çok fazla kırmızı, sarı olanlar çok sarı ve pembe olanlar da çok pembe.

Bazen odasının penceresinden neden böyle olduklarını anlamak için güllere bakıyor ve onların daha arada, sıradan renklere sahip olmasını diliyor.

Elveda Birinci Sınıf ve Merhaba *National Enquirer*

Okulla ilgili hep sorun yaşamışımdır, özellikle de birinci sınıfta. Birkaç defa birinci sınıfta kalan en uzun boylu çocuk olmuştum. Birinci sınıfın nasıl işlediğini çözemiyordum. Birinci sınıfa ortalama büyüklükte bir çocuk olarak başladım ve birkaç yıl sonra birinci sınıfın en uzun boylu çocuğu oluverdim.

Okumak benim için önemli bir sorundu. Herhangi bir anlamı yoktu. Birinci sınıfta geçirdiğim birkaç ilk yıl boyunca beni tepetaklak eden kitapları okuyabilirdim.

Sonunda kendime okumayı öğrettim çünkü birinci sınıfta geçen ilk birkaç yıl sinir bozucu bir hal almaya başlamıştı ve bütün bunlar Sonbahar'da geri dönmek üzere şartlı tahliye edildiğim birinci sınıfta, Eylül'den Haziran'a kadar oturup büyümekle meşgulken, olmayan bir dinin hayata ve insanlara yaklaşımı kadar bıkkınlık vericiydi.

Mağazaların tabelalarında ve yiyeceklerin üzerinde yazılanları anlamaya çalışarak kendime okumayı öğrettim. Sokakta çok yavaş yürüyordum ve olayı çözüyordum. AYAKKABI TAMİRCİSİ, LEZZETLİ YEMEK KAFESİ, TEKEL BAYİSİ, HIZLI VE TEMİZ ÇAMAŞIRHANE, NEON WAFFLE DÜKKANI, EKONOMİ MARKETİ, MABLE'IN GÜZELLİK AKADEMİSİ ve BOYNUZ TAVERNASI. Pek çok geyik boynuzu vardı bu tavernanın ön penceresinde ve pek çoğu da içerideydi.

Dışarıda, lokantaların pencerelerindeki menüleri çalışıp et, patates püresi, hamburger, salata ve tereyağın ne anlama geldiklerini yavaş yavaş anlamaya başlarken, insanlar orada takılıp bira içer ve diğer geyik boynuzlarına bakardı.

Bazen İngilizce çalışmak için bir bakkal dükkanına giderdim. Kutuların üzerindeki yazıları okumak için bir aşağı bir yukarı yürürdüm. Bu kutuların üzerinde, içindeki nesnenin ne olduğunu anlamama yardımcı olan resimler de vardı. Önce kutunun üzerindeki bezelye resmine bakar, sonra da bezelye kelimesini okuyup ikisini bir araya getirirdim. Konservelenmiş meyve bölümünde aylaklık eder şeftalileri, kirazları, erikleri, armutları, portakalları ve ananasları öğrenirdim. Birinci sınıftan kurtulmak gibi büyük bir karar verdikten sonra meyvelerimi daha da çabuk öğrenmeye başlamıştım.

Meyvelerimi öğrenirken karşılaştığım en zor şey, tabii ki meyve kokteyliydi.

Bazen bir kutuyu elime alıp orada öylece durur, on on beş dakika onu inceler ve gerçeğe bir türlü yaklaşamazdım.

Bu otuz yedi yıl önce oldu ve o günden beri okuma alışkanlıklarım lunapark trenine binen bir şişenin tıpası gibi inişli ve çıkışlı oldu. Şimdilerde okumayı en çok sevdiğim şeylerden biri National Enquirer. Gerçek bir hayranıyım. İnsanlarla ilgili hikayeleri seviyorum ve orada

insanlarla ilgili çokça hikaye var. Bu haftanın Enquirer'inde şöyle başlıklar var:

Yiyecekler Evlilik Problemlerine Sebep Oluyor
Kısalar Uzun Yaşar
Bir Uzaylı Ülkesinde Gizemli Bir Şehre Götürüldük
Başkan Truman Neden İç Çamaşırlarını Yıkıyordu
Sinirli Sürücüler Otomobili Öldürücü Bir Silah Olarak Kullanıyor
Lois Lane'in Üstsüz Fotografları

Normalde televizyon izlerken New York Times okuyordum ve sonra National Enquirer okumaya başladım. Nedeni de oldukça basitti. Bir gün New York Times alacağıma National Enquirer aldım, hepsi bu.

New York Times'ımı başkasına bıraktım. Düşünen ve uyanık bir insanın sorumluluğuyla benim almadığım gazeteyi alabilirlerdi. Kırk dört yaşındayım ve tanrıya şükürler olsun ki birinci sınıfta değilim. Bazen istediğim tek şey, geride bıraktığım yıllarla sersemce alay etmek.

Televizyon izlerken National Enquirer okuduğum için mutluyum.

Kurt Öldü

Uzun zamandır ölmesini, ölümün onu yok edici bir rüzgarla birlikte alıp götürmesini bekliyordum. Temsil ettiği her şey bana, 1970'lerin bir simgesi olarak geliyordu.

Birçok on yıldan oluşan hayatı, otoyolun yanındaki bir kafesin içinde bir ileri, bir geri yürüyerek geçti. Onu hiç dururken görmedim. Hep hareket halindeydi. Geleceği yalnızca bir adım daha atmaktan ibaretti.

Onu ilk kez otuz yıldır uğramadığım Montana'ya geri döndüğümde, 1972'de gördüm ve o andan itibaren onu her yıl görmek istedim. 1978 yılına dek aynı şeyi yaptı; kafesinde volta atıp durdu. Altı aylığına Montana'dan ayrıldım ve geri döndüğümde, gitmişti. Rolleri değişmiştik.

Yazın ölmesi gerekiyordu. Ben geri döndüğümde, boş kafesinde çimenler ve yabani otlar büyümekteydi. 1970'li yıllarda henüz hayattayken, bitmek bilmez yürüyüşlerinden dolayı hiçbir şey büyümüyordu o kafeste. Bir anda on yıl birden yürümüştü. Bütün yürüyüşleri bir araya toplasak aya giden yolun yarısını tamamlayabilirdi.

Öldüğüne sevindim çünkü bir kurdun, otoyolun kenarındaki bir kafeste bütün hayatını geçirebileceğini sanmıyorum. Kurdun kamusal bir sergi olarak sergilendiğini de düşünmenizi istemem. O, birisinin evcil hayvanıydı ve kafes de sahibinin evinin hemen yanındaydı.

Kurdun sahibi, muhtemelen şöyle düşünüyordu: "Evcil bir kurdum var." Ee, sonra ne oldu? Zaten olan olmuştu, daha ne olsun.

Kurt şimdi ölü.

Yabani otlar kafesinde büyümekte.

Aya yolculuğu yarım kaldı.

Evrimden Beri Gittiğim En Yakın Deniz

Geçen hafta arkadaşlarla Japonya kıyılarında otururken yanımda her öğün için balık vardı: Kahvaltıda balık, öğlen yemeğinde balık ve akşam yemeğinde gene balık. Yatmadan önce atıştırmak için de balık vardı. Çiğ balık, kurutulmuş balık, ızgarada balık ve yalnızca balık olan balıklarım vardı.

Yirmi farklı çeşit balık yemiş olmalıyım ve hepsi de çok lezzetliydi. Fakat bir süre sonra tam anlamıyla solungaçlarım çıktı.

Bir sabah bağırsaklarını çıkarttım. Kakası deniz gibi kokuyordu. Benim kakamın kokusundan bir farkı yoktu. Sahil boyunca yürüyüp iskeleye oturuyor, geçip giden gemilere bakıyorlardı ve bütün bunların ardında güneş, milyarlarca yıllık suyun içine batıyordu.

Bu kakadan sonra köklerimin daha çok farkına vardım: Bir keresinde bir balıkla yüzmüştüm ve karanın karşısındaki bir bahçe gibi yavaşça büyürken evim, denizin altındaydı.

Groucho Marx'ın Anısına
1890-1977

"Lokomotifler!" diye haykırdı.

Kesin bir yanıt bekledi.

Aslında bunu merak ediyordu.

"Lokomotifler!" diye bağırdı tekrar ve sabırsızlıkla benden yanıt bekledi. Hızlıca hareket eden bir sisin içinde elmas kesen bir kuyumcu gibi itinayla seçerim kelimelerimi. Anlamını kavrayamasa bile, hayatında bir yere sahip olmasını isterdim.

Yanıtımla çok fazla ilgilendiğini ve onu duyamayacak kadar uzakta olduğunu görünce, onun için en azından bunu yapabileceğimi düşündüm. Onun dünyanın etrafında dolaştığını söylemiyorum ama bu ihtimali de gözardı edemem.

Yorgun görünüyordu.

Eğer bir donutum olsaydı ona verirdim.

Elbette genç birisiydi ama inanmanızı istediğinden daha genç değildi. Otuz bir yaşında olan ve üçüncü kişilere "çocuk" diye hitabeden, başkalarının yaptığı hatalardan dolayı özür dileyen, onları deneyimsizliklerinden dolayı ayıplayan genç adamlardan biriydi.

Bazen bu adamlar karşınızda hiç hata yapmadan dururlardı. Bir şey yapmaksızın özür dilerlerdi sadece.

Başka bir deyişle, kırk yaşlarındalarmış gibi sizi tedavi etmek isterlerdi. Hoş ve bitmek bilmeyen kırklar.

Lokomotiflerle ilgili olan meraklı soruya, yıllar önce Connecticut'ta geçirdiğim birkaç günü hatırlayarak konuyu değiştirip yavaşça yanıt vermeye başladım.

Tanımadığım birkaç insanla birlikte kalmıştım. Çatısı olmayan bir terasta yenilen uzun, upuzun süren yemekler haricinde pek de bir şey olmamıştı. Ben oradayken her gün yağmur yağmıştı.

Bir hamburgerin bu kadar uzun sürede yenilebileceğini hiç bilmiyordum.

Orada olmaktan rahatsızdım ve insanların da benim varlığımdan dolayı rahatsız olduklarını sanıyorum. Onlarla kahvaltı ettiğim son sabah bana şemsiye bile vermediler.

Oradan ayrıldıktan sonra, onlarla bir daha hiç temasa geçmedim. Bizi bir araya getiren şey şans ve tesadüfi bir toplanmaydı. Sanırım birbirimizden ayrıyken hepimiz çok daha iyiydik.

Evlerinden ayrılmak için toplanırken, dolapta asılı olan kazağımı unutmuştum. Uzun bir otobüs yolculu-

ğundan sonra eve varıncaya kadar onu unuttuğumu fark etmedim. Kazağı bulduklarını bana bir mektupla bildirmeyeceklerini biliyordum.

Hiçbir şey yazmadılar.

Benim açımdan neşeli bir fedakarlıktı.

Bu insanlarla artık hiçbir şey yapmama düşüncesinin lokomotiflerle hiçbir ilgisi yoktu. Yanıtın içine atılan bir taş da değildi.

"O halde kazak ol," dedim, sonuna ciddiyetle "çocuk" kelimesini yerleştirerek.

Onunla duşa giren bir filmişim gibi kuşkuyla süzdü beni. "Kazaktan bahsetmiyorum," dedi. "Sana lokomotifleri soruyorum. Kazak da nereden çıktı şimdi?"

"Boşver," dedim. "Hepsi geride kaldı."

Beceriksizlik Hissiyatı

Kadın garsonlar için yapacak çok iş yok. Lokantaya daha fazla müşterinin gelmesi gerekiyor. Yalnız başıma oturduğum bir masanın bulunduğu arka tarafta toplanıyorlar. Öylece duruyorlar. Sakar ve sabırsızlar. Beş kişiler. Hepsi orta yaşlı ve beyaz ayakkabı, siyah etek ve beyaz bluz giyiyor.

Müşterilere ihtiyaçları var.

Kızarmış tavuğumdan bir ısırık daha alıyorum. Üç garson kız dalgın dalgın beni izliyor. Çatalıma biraz mısır alıyorum. Belki de bir müşterinin neye benzediğini merak ediyorlar. Soğuk sudan bir yudum alıyorum. Şimdi dört garson kız beni izliyor.

Beşincisi ön kapıya bakıyor. Kapının açılıp dört kişilik bir grubun girmesini ve onun masalarından birine oturmasını istiyor. Ama yalnızca bir fincan kahve ve bir dilim turta isteyen altmış yaşlarında bir kadına da razı.

Kızarmış tavuktan bir ısırık daha alıyorum. Beşincisi de beni izlemekte olan dörtlüye katılıyor ancak yardım edebileceğim kadar yardım ettim. Bundan başka yapabileceğim bir şey yok. Beş ayrı masada beş ayrı kızarmış tavuk yeseydim, hayatım bundan çok daha kolay olurdu.

Tokyo'da Yanan Bir Kol

Onun hakkında bildiğim şeyler kısıtlı; otuz yaşında olması ve hastane odasının penceresinden, altıncı kattan kendini aşağı atmasından ibaret.

Kendi kendini yiyip bitiren bir lunapark treni gibi görünen Amerika'nın yoğun telaşında, günde 24 saat durmaksızın arkadaşlarımız, ailelerimiz, yabancılar, Amerikan başkanı, herkesin bildikleri, hayat ve ölümle ilgili sorunlarla çevrelendiğimiz bir yerde, bugün, genç bir Japon'un intiharıyla ilgili düşünüyorum.

Gazetede olayla ilgili hiçbir şey okumadım ve televizyonda da izlemedim. Genç bir adamın dün neden işe gelmediğini açıklayan bir arkadaşım anlattı. İntihar eden çocukla iyi arkadaşlarmış, cenazesine gitmiş ve işten sonra oldukça rahatsız olmuş.

Arkadaşım, ölü çocuğun bir otomobil kazasında kolunu kaybettiğini söyledi. Kolunu kaybetmesinin yarattığı şokla kendisini hastanenin penceresinden atmış.

Önce bir otomobil kazasında kolunu kaybetti ve sonra yaşamını alan kayıp kolu için kederlendi. Kalan yıllarını istemedi. Tek bir kolla aşık olmayı, evlenmeyi, çocuk yapmayı, çalışmayı, orta yaşları, yaşlılığı istemedi.

Bunların hiçbirini istemedi ve hastanenin penceresinden atladı.

Arkadaşım bana bu olayı anlatırken "Çok yazık oldu. Bunu neden yaptı ki? Bir insan, tek kolla da yaşamayı öğrenebilir." dedi.

O, öğrenemeyecekti ve her halükarda sonu aynı olacaktı. Tek kollu ceset, bir krematoryumda yakılacaktı. Diğer kolu da yandığında, geriye hiçbir şey kalmayacaktı.

Paket Lastikleri

Altmış ya da daha fazla paket lastiği kaldırıma saçılmıştı... Son günlerde çok fazla güneşte kalmış bir yılan gibi uyuklayan lastikler dikkatimi çektiler.

Paket lastiklerinin birçoğu, otuz metre ilerideydi. Diğerleri de tek tük yola fırlatılmış paket lastikleri her nereye gidiyorlarsa oraya doğru, kendi yollarında seyahat halindeydiler.

Durup paket lastiklerine baktım. Bana İYİ göründüler. Onları düşüren kişinin neden toplamadığını merak ettim. Belki de geldikleri yerde daha çok paket lastiği vardı. Düşüren kişinin önceliği paket lastikleri değildi ya da. Paket lastiklerinden nefret ediyor da olabilirdi ve onları yere düşürmesi, uzun süredir planladığı bir intikamın sonucuydu.

Birdenbire sokakta öylece durup paket lastikleri hakkında düşündüğümü fark ettim. Ne kadar zaman geçtiğini bilmiyorum. Paket lastiklerini düşünmekten daha önemli işlerim vardı. Ebedi ruhum ve iyiyle kötünün savaşımı gibi. Üstelik benim bir sürü paket lastiğim var. Masamın üstünde ağzına kadar dolu bir kutu paket lastiği var zaten. Onlar bana yeter.

Bu kayıp, terk edilmiş paket lastiklerine ihtiyacım yok. Parası neyse gidip alırsın onlarla oynamak istediğinde. Bırakalım kaderleriyle başbaşa kalsınlar. Yirmi dört saat

içinde onları aklımdan çıkarabilirmişim gibi uzaklaştım paket lastiklerinden.

Bu sabah küçük bir kafeden bir fincan kahve almak için aşağı indiğimde paket lastikleri hala oradaydı ama onları umursamadım.

Kurt Adam Frambuazı

(Fonda Glenn Miller çalmakta, "Tuxedo Junction" olabilir.)

...Ve bütün istediğin, en sevdiğin kadını dolunayın altında bir bahçeye götürüp ona harika bir öpücük vermek... Frambuazların tüylerle kaplanması çok yazık. Ayışığında küçük dişlerinin parıldamalarını göremiyorsun. Bazı şeyler farklı olabilirdi.

Kartlarını doğru oynarsan Pearl Harbor'da öldürülebilirsin bunun yerine.

Bahar sonu
1940

Diş Fırçalı Hayalet Hikayesi

Bu hikaye Japon kadınlarının hassaslıklarını betimlemekte. Bir diş fırçası hakkında ve elbette her zaman doğru olmaması ihtimali var. Birilerinin uydurduğu bir hikaye yalnızca. Eğer bir sorun varsa, vaktinizi harcadığım için özür dilerim ancak dediğim gibi, bu hikayenin doğru olup olmadığını hiçbir zaman bilemeyeceğiz. Bilebilecek miyiz?

Vakti zamanında Tokyo'da, Amerikalı bir genç adam ve genç bir Japon kadın tanışır ve şehvet gibi duygular birbirini takip eder. Sevgili olurlar ama kadın, kurdukları ilişkide adamdan çok daha fazla ciddidir. Bir ay ya da daha fazla bir süre geçtikten sonra kadın, adamın evinde daha çok kalmaya başlar. Sabahları işe ya da evine buradan gider.

Bir gece kadın, yanında diş fırçasını da getirir. Daha önce hep adamın diş fırçasını kullanmıştır. Diş fırçasını orada bırakıp bırakamayacağını sorar. Pek çok gece orada kalıyordur ve adamın diş fırçası yerine kendi diş fırçasını kullanabileceğini düşünmüştür. Adam tamam, der ve kadın da kendi diş fırçasını, adamın diş fırçasının yanına koyar. Gençlere özgü sağlıklı bir şehvetle her zamanki gibi sevişirler. Ertesi sabah kadın, kendi diş fırçasıyla mutlu mutlu dişlerini fırçalar ve güne başlar.

Kadın gittikten sonra adam ilişkilerini düşünmeye başlar. Ondan hoşlanıyordur ama kadının ondan hoşlandığı kadar değil. Kadının kendi diş fırçasını onun evine

getirmesiyle ilgili düşünür. Banyoya gidip diş fırçasına bakar. Kendi diş fırçasının yanında kadının diş fırçasının olduğu o görüntüyle ilgili sıkıntısı vardır. İşler kontrolden çıkmaya başlamıştır.

Kadının diş fırçasını alıp çöpe atar. Sonra bir eczaneye gidip Japonya'da alınabilecek en ucuz diş fırçasını alır. Kadının diş fırçası mavidir. Aldığı diş fırçası ise kırmızı. Banyoya dönüp yeni aldığı diş fırçasını kendi diş fırçasının yanına koyar.

O akşam kadın, adamı görmeye gelir.

Bir süre bir şeyler içip konuşurlar.

Kadın, oldukça rahat hissetmektedir.

Sonra tuvalete gitmesi gerekir.

On dakikadır ortada yoktur.

Orada olması gerektiğinden daha fazla kalmıştır. Adam bekler. Bir yudum viski alır ve yutmadan önce bir süre ağzının içinde tutar viskiyi. Ve sonra gene bekler.

Kadın banyodan dönmüştür.

Banyoya gittiğinde çok mutlu ve iyi hissetmektedir. Banyodan döndüğündeyse sessiz ve sakindir. Adama bu gece bir randevusu olduğunu unuttuğunu ve bunun çok

önemli bir iş toplantısı olduğunu, bir an önce gitmesi gerektiğini ve bunun için çok üzgün olduğunu söyler. Adam, onu anladığını söyler ve kadın da anlayışı için teşekkür eder.

Kadını bir daha hiç görmez.

Abbott ve Costello'nun Mezarındaki Gök Laboratuvarı

Bu aralar Montana'da, Yellowstone Parkı'nın kuzeyinde, sürekli tavukları izliyorum. Bunu yaparken bir şey üzerine düşünüyorum ve artık bu şey, iyi ya da kötü, başka birisiyle paylaşma noktasına geldi.

Evet, bu da bir uyarı:

Şayet tavuklardan ve onların göklerdeki yerinden esinlenen etkileyici bir şey bekliyorsanız, unutun bunu. Burada anlatacağım şey, yasaları elinde bulunduran bir tavuk çiftliği sahibi olarak Burt Reynolds ve onunla birlikte görünen Reggie Jackson, Lillian Carter, Red Buttons, Bill Walton, Elizabeth Taylor, Abbott ve Costello'nun mezarları ve Charlton Heston'ın oynadığı felaket filmlerde kullanılamayacak.

Geçen hafta, kalan mısırları tavuklara götürdüm. Hayatlarını küçük kırıntılarla neşelendirmeyi seviyorum. Böylece güzel yumurtalar için ilham alıp canlanıyorlar. Yumurtlamak, kiliseye gitmek gibi bir şey.

Tavuklar, elimde bir poşetle onlara doğru yürüdüğümü gördüklerinde çitlere doğru koşup beni beklemeye başladılar. Mutfakta kalan lezzetli yemeklerle birlikte kümesin üzerindeki görünüşüm, günlerinin büyük bir bölümünü kaplıyor.

Bazen bir koro şefi gibi hissediyorum çünkü onlara doğru yürümeye başladığımda bir gıdaklama curcunasına girişiyorlar her seferinde. On sekiz şarkıcı tavuğun arasında, Mesih'in sesinin nasıl olabileceğini merak ediyorum.

Küçük plastik poşetlerin içinde altı mısır koçanı taşıyordum. Gerçeği söylemek gerekirse, mısır koçanları gerçekten kocamandı, bir deve benziyorlardı ve kesinlikle varolmaktan daha büyüklerdi.

Onları çitlerin diğer tarafına boşaltıp hayatımın kalan kısmına devam ettim. Bir tavuk kümesine gidip tavukların birbirlerine yaklaşarak toplandığını gördüğümde, çok daha dikkatli davranıyordum çünkü tavukların kafalarına mısır koçanları gelsin istemiyordum. Gökten düşen devasa mısır koçanlarının üç ya da dört tavuğun kafasına çarpabileceğini düşünüp panikliyordum. Bu fikri hiç sevmedim.

Bilinçsizce yatan şehit düşmüş tavukların yanında merasimle toplanan yoldaşlarının anti emperyalist nefretlerinin ifadesini gözlerinde görebiliyordum:

"YANKİ KÖPEĞİ, EVİNE DÖN!"

Hayır hayır, halihazırda yeterince sorun olan hayatıma üşüşen böyle bir sorumluluğu kabul edemezdim. Kümesin içinde birkaç adım ilerleyerek mısır torbasını salladım. Mısır koçanlarının bulunduğu torbayı boşaltmıştım.

Mısırların hepsi poşetten dışarı çıktı. Bir tavuk tam karşımdaki güruha doğru fırladı ve bütün mısırları mülkiyetine aldı. Elbette mısır koçanları ona çarpmamışlardı. Mısır koçanları, tavuğun kümesin yanlarına çarpmasına ve sonra otuz santim kadar havalanmasına sebep oldu. Aşağı inip mısırların orada olup olmadığını kafasıyla kontrol etti ve ardından yere düşen mısırlardan biraz bile vermeyen diğer budala tavuklara katıldı.

Kafam karışmıştı. Altı mısır koçanının on sekiz tavuk kafasını nişan alma ihtimalini düşünüyordum. Başka olasılıklar da olabilirdi tabii. Mesela bir mısır koçanı altı tavuğun, iki mısır koçanı bir tavuğun ve üç mısır koçanı da başka bir tavuğun kafasına düşebilirdi. Hiç mısır koçanı kalmadığından, başka bir mısır koçanının başka bir tavuğun kafasına düşme ihtimali de kalmazdı.

Sanırım beynimde neler döndüğünü aklınızda canlandırabiliyorsunuz ama bu hikayeyi anlatmamın asıl sebebini bilmiyorsunuz. Bazen, kafasına altı mısır koçanı birden düşen bir tavuk gibi hissediyorum.

Yatak Satıcısı

Bir yatak denizinde tek başına oturuyor. Sessiz, hareketsiz dalgalar gibi. San Francisco'da yağmurlu bir kış günü ve hiç kimse yatak satın almak istemiyor. Orta yaşlarında bir adam bu ve oldukça da sıkkın. Her zevke hitabeden çeşitli yataklarla çevrilmiş bir yerde oturmakta. Devasa mağazada 50-60 adet ikiz yatak var ve o da onlardan birinin üzerine oturuyor.

Bu durumun umutsuzluğunu kavrıyor çünkü takım elbisesini giyip orada oturmaktan başka hiçbir şey yapmıyor. Gömleğinin yakasına bir de kravat bağlamış ama dürüstlükle yatak satan biri gibi sorumlu görünmesi için ceketini de giymeli. Ama şu an bunu umursayacak durumda değil.

"Bugün kimse yatak almıyor," diye düşünüyor. "Rahatlayabilirim."

Patronunun, onun ceket giymeyen halini onaylamayacağını da biliyor. Ama patronu şu an dişçide, yirmilik yaş dişini çektiriyor falan filan...

Yağmur yağmaya devam ediyor.

Bütün gün sürecek.

Yatak mağazasının devasa panoramik penceresinden yağmura doğru bakınıyor ama görmüyor. Birkaç dakikalığına bu yatak satma işine nasıl girdiğini düşünüyor.

Üniversiteyken bir doktor olmanın hayaliyle premedikasyon okumuştu ancak eğitimini tamamlamadı. Böyle bitmesi çok hüzünlüydü. Bu sebeple hemen zihninden sildi.

Bu sırada yataklar müşterilerini bekliyordu.

Uykucuların durgunluğunu ve baharın arzu yaratıcı maskaralığını beklemekteler. Binlerce temiz çarşafın binlerce kirli çarşafa dönüşmesini beklemekteler. El değmemiş iki çarşafla birlikte her şey çok daha kolay olacak.

İnsanlar bu yataklarda yatacak, bu yataklarda ölecekler.

Şu andan itibaren yataklar, henüz icat edilmemiş dilleri konuşan tuhaf giyinimli insanları merak duygusuna sürükleyen, eğlendiren yüzyıl müzelerinde yerlerini almak için sabırsızlanıyorlar.

Yatakların sınırsız evrenine dalan satıcı, geleceğin çobanı olduğunu bilmiyor. Bu yataklar da onun sürüsü.

Kar Lastiği Köprüsü

1960'lar:

Pek çok insan bakış açısına göre değişen Başkan Lyndon Baines Johnson'a duyulan nefreti; Janis Joplin ve Jim Morrison'a duyulan sevgiyi hatırlar. Tanrı ruhlarını dinlendirsin.

Karın ortasında kar lastiği arayan Kızılderili bir kadını anımsıyorum. Ellili yaşlarındaydı. Ama önce onu görmedik. New Mexico'da 1969 yılıydı. Yolun kenarına park etmiş mavi bir kamyonetin yanında sabırla bekleyen erkek kardeşini gördük. O da kadının yaşlarındaydı ama birkaç cümle önce söylediğim gibi, kadın, orada değildi. Daha kadını görmemiştik. Bir süre için de göremeyecektik.

Yardıma ihtiyacı olup olmadığını sormak için durduk.

"Hayır." dedi. "Her şey yolunda."

Sorun çözüldü yani. Gitmekte olduğumuz bilinmezliğe doğru bizimle gelebileceğini söyledik: Karlı bir coğrafyada yer alan eski Kızılderili harabelerine doğru. Beklediği kişinin benim eski kız arkadaşlarımdan birini olduğunu düşündüm. Yıllar önce doğada kaybolmuştu. En son duyduğumda Güney Amerika'daydı hatta.

Bir arazi arabasıyla, gecikmiş bir kış ve vakitsiz bir bahar mevsimde, New Mexico'da geziniyorduk. Dikkatimizi dağıtacak çok fazla insan yoktu ortalıklarda.

"Yol iyidir," dedi Kızılderili. "Burada, yolun ilerisinde olduğundan daha fazla kar var. Daha az karlı bölgenin 3-4 kilometre uzaklıkta olması da gerçekten çok iyi. Burasının bu kadar karlı olması ise ne kötü!"

Daha iyi hissettik.

Yol, vakitsiz ufukta yok olan belirsiz beyaz bir lastik iziydi. Çölden yükselen ve şişman fenerlere benzeyen yüksek ovalar vardı. Yol, gemilerin olmadığı bir yerin, hiçliğin tam ortasında gözden kayboldu.

Bu yüksek ovaların yolu iplemediklerine dair güçlü hislerim vardı. Onlar için yol, karikatürsel bir geçip gitme haliydi. Her şeyden önce bu ovalar, zamanın başlangıcına tanık olmuşlardı.

"Kız kardeşim orada," dedi Kızılderili, yeryüzünden kısa bir sonra sonra kaybolacak yolun aşağısını rastlantısal bir şekilde işaret ederek.

"Ne?" dedim, iyi duyamayarak ya da sadece söylediği şeye inanmayarak.

"Orada zinciri arıyor. Kar lastiğini kaybettim. Ona bakınıyor."

Yolun aşağısına baktım.

Kimseyi görmedim.

"Birkaç kilometre ötede," dedi, hala işaret ederek.

Bir ayağı kamyonetin basamağındaydı.

"Evet, orada birisi var," dedim, hala düz adamı oynayarak.

"Kız kardeşim," dedi. "Umarım zinciri bulur. O zincir bana 3 dolara patladı. İkinci el aldım."

"Elbette," dedim, körü körüne. Başka ne söyleyebilirdim ki? Üç dolarlık bir kar lastiği arayan Kızılderili bir kadın göremiyordum kesinlikle.

"Onu gördüğünde," dedi, "Burada onu beklediğimi söyle."

"Tamam," dedim. Sesim, takırdayan beyaz bir sopa gibiydi.

Birbirimize hoşça kal dedik ve yola devam edip birkaç kilometre ilerledik. Ve tam da Kızılderilinin söylediği gibi, yolun kenarındaki karların içinde kar lastiği arayan kadını gördük.

New Mexico'nun soğuk ve karlı sabahında dikkatlice kar lastiği arıyordu. Yanında durduk. Kar lastiği arayışından kafasını kaldırıp bize baktı. Yüzü sabırla doluydu, gözlerinde zamanın yankıları vardı.

İngiltere Kraliçesi karların içinde üç dolarlık bir kar lastiği arasaydı, sabırsız olurdu.

"Kardeşin seni bekliyor," dedim, kör bir adam gibi, kafamla yolu göstererek.

"Biliyorum," dedi. "Bu işte iyidir."

"Bulabilecek misin?" dedim, bir yarasa gibi.

Kar lastiğini elinde göremiyordum. Belli ki bulamamıştı ama gene de bir şeyler söyleme ihtiyacı duymuştum.

"Burada bir yerlerde," dedi, gözlerini New Mexico'nun yüzölçümü olan 121.000 kilometrede gezdirerek.

"İyi şanslar," dedim. On yıl önce, altmışlı yıllarda, Kral Arthur'un oturduğu Yuvarlak Masa günleri gibi efsaneye dönüşen Beatles'daki John'un söylediği gibiydi: "Lucy in the Sky with Diamonds."

Yolumuzu yetmişlere çevirip devam ettik. Erkek kardeşi mavi kamyonetin yanında sabırla beklerken karların

içinde kar lastiği arayan kadını yavaşça arkamızda bırak-tık.

Beyaz

Ne zaman beyazı düşünsem, onu da düşünmüş oluyorum çünkü beyazın nihai tanımı o.

Karma bir resim sergisindeydi. Aynı zamanda ünlü bir Japon ressam-yazarın imza günüydü. Bir masaya oturup son kitabını imzalarken onunla ilgilendiği aşikardı. Kitaplarının imzalanmasını bekleyen uzun bir insan kuyruğu vardı. O, sıraya girmeyip galerinin etrafında dolanıp durdu, ressam-yazarın resimlerine bakmadan.

Bir etkinlik gibi sergilediği inanılmaz bacaklarıyla çok güzeldi. Bacaklarını köpek balığı benzeri yüksek topuklu siyah ayakkabılarla taçlandırmıştı.

Kadın, nasıl dikkat çekeceğini biliyordu.

Arada sırada, yazarın iyi bir makine gibi kitaplarını imzaladığı masaya doğru yürüyordu. Sony kendisini icat etmiş gibi kitaplarını imzalıyordu adam.

Kadını hiç fark etmedi.

Önceden planlanmış yedi-sekiz adımla yavaşça yürüyor, saldırıya geçecek bir köpek balığı gibi dönüyordu topuklarının üstünde.

Saatler geçtikçe, insanların oluşturduğu sıra gitgide buharlaşıyordu. Kadın, üzerinde bir sahne ışığı varmışça-

sına etkileyici bir biçimde yürüdü masaya doğru. Küçük çantasından yazarın kitabını çıkarttı ve önünde duran herkesin yeryüzünden yok olmasını bekledi.

Sıra ona gelmişti.

Orada dururken çarpan kalbinin sesini tasavvur edebiliyorum. Yazar kitabı alıp imzaladı, kafasını hiç kaldırmadan. Hepsi buydu. Kadın yavaşça döndü ve yürüdü gitti. Arkasına hiç bakmadan kapıya doğru ilerledi.

Beyaz bir elbise giymişti.

Montana'da Trafik Büyüsü

Yaşamda, bir sonraki adımın ne olacağını bilemediğimiz anlar olmuştur. İşte bu da onlardan biri. Bir arkadaşımla birlikte Montana'nın ufak bir kasabasında gidiyorduk. Bulutlu bir sonbahar mevsiminde öğle sonrasıydı ve yeşil ışığı yakaladık. Kasabanın tek trafik ışığıydı bu, hareketsiz bir kavşağın çobanıydı.

Arkadaşım ışıklardan sağa dönmek istedi ama bir sonraki adımın ne olduğunu bilmediği gerekçesiyle bir an tereddüt etti.

Deneyimli bir sürücüydü ama onun sürüş yetenekleriyle alakalı bir şey yoktu. Sadece bir sonraki adımın ne olacağını bilmiyordu. Büyük bir ilgiyle oturup onu izliyordum. Bunun nasıl olabildiğini merak ediyordum.

Yeşil ışıkta hareketsiz kaldık ve birdenbire arkamızda bir araba yığını oluşmaya başladı. Böylesine küçük bir kasabaya nereden geldiklerini bilmiyorum ama tam arkamızdalardı işte. Bazı tuhaf sebeplerden dolayı hiç kimse korna çalıp ortalığı ayağa kaldırmaya çalışmadı, trafiği tamamen engellememize rağmen.

Biz, yeşil ışıkta hiçbir neden yokken duran araba kuyruğuyduk. Belki diğerleri de bir sonraki adımın ne olacağını bilmiyorlardı.

Hepimiz bulutlu bir Montana'ya yaklaşan alacakaranlık kuşağındaydık; arabalarımızın içinde oturuyorduk. Bazıları sabırla radyo dinliyor; diğerleri evlerine, ailelerine, sevdiklerine kavuşmak için tasalanıyor; bizi ilgilendirmeyen yerlere bizi ilgilendirmeyen şeyler yapmak için gidiyorlardı. Ama hiçbir şey olmadı. Tam bir duraksama halindeydik.

Bu durumun ne kadar daha sürdüğünü bilmiyorum.

Başladığımız yerden tam bir çember çizene dek geçen süre otuz saniye de olabilir, bir yıl da.

Bunu bilmenin imkanı yok.

Çaresizdik.

Bir sonraki adımın ne olacağını bilmiyorduk.

Sonra, hemen arkamızda duran arabadaki adam sorunu çözdü. Daha önce neden yapılmadığını anlamadığım çok basit bir yolla hem de. Bu hamle her şeyi değiştirdi ve doğru yöne döndük. Diğer yolcular da yollarına devam etti.

Arkamızda duran arabadaki adam penceresini açıp avazı çıktığı kadar bağırana dek hiç kimse, bir sonraki adımın ne olduğunu bilmiyordu: "YÜRÜSENE BE, OROSPU ÇOCUĞU!"

Olayın icabına baktı.

Akşamdan Kalma Halk Sanatı

Jim Harrison için

Dün Tokyo'da acılı ve tükenmiş bir biçimde akşamdan kaldım. Düşünebildiğim tek şey grotesk halk sanatıydı. Kim olduğunu bilmek bile istemeyeceğin bir satıcı tarafından satılmak gibiydi.

Normalde gerçekten kötü bir ayılamama durumu, güneş batarken nalları diker. Bir yılan gibi ölür. Ama bu içki sersemliği ölmedi. Merkezi sinir sistemimde, midemde ve beynimden çağırdığım küçük hayalgücü uzantılarında icra edilen halk sanatına dönüştü.

Berbat bir şekilde oyulmuş biçimler, kokuşmuş bebekler, paslı bira kutusu ve kömürden yapılan nahoş ıvır zıvırlar, timsah kakasıyla boyanmış bataklık gemileri ve elbette son ama en önemlisi olan, sadece dolunayda mezar hırsızlığı yapabilen albino mezar hırsızlarının cesetlerden çaldığı renkli dokunmuş yerel gömlekler halk sanatını oluşturuyorlardı. Albinolar yılda yalnızca on iki gece çalışıyorlardı ve diğer zamanlarda işsizdiler. Evde oturup televizyon izliyorlardı. Reklam aralarında karılarını dövüyorlardı.

Başka bir deyişle, hayatımda bir daha dün gibi bir gün istemiyorum. Akşamdan kalmalık sona erince, halk sanatı esnafları da tuhaf ve belirsiz mamullerini yanlarında götürerek yok oldular. Nefes aldıran kireçli ve soyut bir bilinç dışında bedenimdeki her hissi alıp götürdüler.

Değil mi Jim?

Bir Pizzanın Tersi Yönünde İlerlemek

Tekrar savaşa gitmeden önce biraz dinlenmek için cepheden dönen tuhaf bir ordu gibiler burada, Tokyo'da. Aralarından dördü kırmızı-beyaz çizgili gömlek ve mavi pantolondan oluşan üniformalarıyla uğradı. Samandan yapılmış gibi görünen başlıklarını takmamışlardı. Askeri disiplinleri rahattı çünkü ordunun sıla izni dediği şeydelerdi. Kısa bir mesafe ileride Shakey's Pizza Parlor restoranı vardı. Bu askerler, orada pizza yapan geç Japonlardı. Bu işe ara vermişlerdi ve şimdi de savaş alanının dışına çıkıp izin almışlar, kazanıp kaybettikleri toprakları müşterilerin yediği pizzalarla ölçüyorlardı.

Onların uygun adım yürüyüşleri gibi bir şeyi kesin olarak biliyorum bu dünyada ve belki de bu benim bildiğim tek şey: Pizza almaya gitmiyorlar.

Çatıdaki Köpekler

Uzun bir mesafeden bakıp çatıda oturan köpekleri görebiliyordum. Yalnızca ikisi oradaydı. İkisi de çoban köpeğiydi ve epey küçüklerdi. Ama ben yanlarından bisikletle geçerken bir anda büyümeye başlıyor, onlara yeteri kadar yaklaştığımda havlıyorlardı.

Evin yanından pis bir dere geçiyordu ve evin arkasında birbirine dolanmış ağaçlar vardı. Oldukça sık ve düşmanca bir ağaçlıktı, tırmalayıp kıyafetlerinizi parçalayacak cinsten.

Evin baktığı iki açı vardı. Biri yüksek, diğeri ağaçlarla kaplıydı. Çatıdaki köpekler dışında anlatması zor, unutması kolaydı. Ayrıca bu evin önünden sık sık bisikletle geçerdim.

Köpeklerin çatıya nasıl çıktıklarını bilmiyorum ama oradaydılar işte.

Bir keresinde bana havlamadılar ve bu durum beni sinirlendirdi. İnanması zor olabilir ama havlamaları, sessiz durmalarından daha huzurluydu.

Bisikletle oradan geçerken çatının üzerine oturup beni izlediler.

Bu evde oturan birilerini görmemiştim hiç.

Umarım köpekler orada yalnız yaşamıyorlardır.

Kaliforniya Postacısı

Yakın zamana kadar sezgileriyle hareket eden bir insan değildim ve statik dış sıcaklığım genelde kırk derecenin altında seyrederdi. Ama her şey bir ay önce, gördüğüm rüya gerçekleştiğinde değişti. Böyle bir şey ilk defa başıma geliyordu. Aylardır gelen postaların oldukça sıkıcı ve alakasız olduğunu gördüm rüyamda ve rüyayı gördükten sonra başıma gelen şey de tam buydu.

Aldığım bütün postalar faturalar, önemsiz reklamlar ve tırıvırıdan ibaret.

Yaklaşmakta olan postacıyı gördüğümde göz kapaklarım yavaşça çöküyor. Bazen bir zarfı açarken uyuya kalıyorum.

Kaliforniya her şeye hazırlıklı.

Ya bir ekol yaratıyorsam?

Örümcek Ağlı Oyuncak

Beş yıl öncesini hatırlıyorum, ilk kez meşhur oluşunu. Güzel bir oyuncak gibi eğlenceliydi. Keyifli halini izlemekten zevk alıyordum. Şöhreti hak eden iyi bir yazardı.

Peki şimdi? Belirsizlik kadar kalbinizi ve ruhunuzu kemiren, güneşin doğuşu ve batışı gibi öngörülebilir bir karışıklığa sahip olan Şöhretin Asitten Gölgesi adında bir kitap yayımladı.

Bugün güneş 6.45'te doğdu ve 18.45'de battı.

Sadece beş yıl önceydi.

Vay be! Zaman ne çabuk geçiyor.

Bilinen Son Erkek Arkadaşı Kanadalı Bir Pilot

Bilinen son erkek arkadaşı Kanadalı bir pilottu. 1944 yılının Kasım ayında Almanya'da vurulmuştu. Aşk maceraları yalnızca bir hafta sürdü ve birlikte hiç yatağa girmediler. Savaştan sonra evleneceklerdi.

Adam yirmi iki, kadın on dokuz yaşındaydı.

San Francisco'da bir otobüs durağında tesadüf eseri tanıştılar. Daha önce Çinli bir kadınla hiç konuşmamıştı adam. Otobüsü kadınla birlikte bekleyen tek kişiydi. Neşeli ve hoş görünümlü birisiydi. İnsanlar onu hemen severdi.

"Merhaba," dedi adam. "Ben Kanadalıyım."

Adam gittikten sonra birbirlerine her gün yazdılar, gelecek hakkında sözler verdiler. Üç çocukları olacaktı: iki erkek, bir kız.

Kadının eline geçen son mektup hava kuvvetlerinin papazı tarafından yazılmıştı:

Sürekli senden bahsediyordu, vs.
Sana başına bir şey gelirse yazmamı istedi vs.
Senin de şöyle böyle olmanı isterdi falan filan.

Kadın, mektubu okumayı bitirdiğinde hayatı da bitmişti ve adamın ölümüne katılmıştı. A'lık bir öğrenci ol-

duğu üniversiteyi bıraktı ve Jackson caddesindeki bir Çin restoranına bulaşıkçı olarak girdi. Restoranda çalışan insanlar böylesi güzel ve genç bir kadının yaşamak için çalışmasının tuhaf ve rahatsız edici olduğunu düşünüyorlardı.

Yapabileceği başka işler de vardı.

Mutfakta bir hayalet gibiydi.

Yıllarca onunla bu konuyu konuşmak istediler ama o hiçbir şey söylemeyip oradan ayrıldı. Sonunda hiç kimse onun için endişelenmez hale geldi çünkü artık o kadar da güzel değildi.

Onun hakkında bilinen tek şey, bir zamanlar Kanadalı bir pilotla yaşadığı aşktı.

Kafasını bulaşıklardan hiç kaldırmadı.

Otuz dört yıl boyunca...

Hiçbir zaman görmediği insanların yedikleri yemeklerden artakalanları temizliyor. Müşterilerin ağızları kadının gömülü olduğu mezarlığın ta kendisi.

Kasap

Ellerinizde eldiven varken et kesemezsiniz ve hiç kimse de eldiven giymeyen birisinin kestiği etleri satın almaz. Eldivenler ve et, el ele ilerlemezler. İşte bu yüzden kasabın elleri soğuktur. Biliyorum çünkü bunu bana o söyledi.

San Francisco'da bir kasap dükkanından akşam yemeği için biraz et almayı planlıyordum. Ne çeşit bir et almak istediğimi bilmiyordum. Kasap dükkanının içinde bir ileri bir geri yürüdüm. Domuz pirzolalarını, hamburger köftelerini, kuzu incikleri, ölü tavukları ve taze fakat gözlerinden cansızlık okunan balıkları geçtim.

Kasap, hiçbir şey söylemeden ve hareket etmeden beni izledi. Orta yaşlı yüzünde geçip giden yaşamı gibi geçip gitmekte olan umutsuz bir ifade vardı. Gittiğinde, yaşlı bir adamın yüzüne dönüşecekti yüzü.

Durup bir parça bifteğe doğru baktım ama biftekler beğenimi kazanamadılar. Geri yürüyüp daha ilginç görünen kuzu pirzolalarının yanına gittim. Orada durup yirmi beş kuzu pirzolanın içinde en ortada duran pirzolayı gözlemledim. Diğer pirzolaların üzerinde duruyordu; oraya tırmanmış gibiydi. Cesaretine hayran kalmıştım.

Diğer yirmi dört pirzola benim için hiçbir şey ifade etmiyordu. Meçhul kumlar gibiydiler daha çok. Bu pirzolayı kızartıp akşam yemeğinde yemeyi düşündüm. Tek

başıma yaşıyordum ve bu pirzola, yalnız yenen bir yemeği onurlandıracaktı.

San Francisco'da kasvetli bir gündü. Bazen yaz mevsimi gelip birkaç gün kalacakmış gibi bulutlu ve umutsuzdu. Amerika'ya hiç yaz gelmiş miydi diye merak etmeye başlıyordunuz.

"Ellerim soğuktur," dedi kasap.

Kafamı pirzoladan kaldırdım.

Kiminle konuştuğunu bilmiyordum.

Benimle konuşuyordu.

Ellerine baktım.

Ellerini umutsuzca önünde tutuyordu. Tükenmiş bir gri ve kırmızıydılar. Yıllardır soğuktu bu eller; bekleyen ölü etlerin önündelerdi onlarca yıldır.

Uygun bir yanıt düşünmeye çalışıyordum. Ellerim birden ısınmaya başladı, sımsıcak oldular. Bunun için suçlu hissettim. Dilim kurudu, çölleşti ve ben bu susuz çölün içinde kayboldum.

Kasap, bu çıkmaz durumun zincirlerini koparttı. "Bir kamyon şoförü olabilirdim. Ordudayken kamyon kullanıyordum. Sanırım yapmam gereken iş buydu. Hiç olmazsa ellerim bu kadar soğuk olmazdı." dedi.

Ellerimdeki kan kaynıyordu.

Cevap vermenin bir yolu olmadığı zamanlarda, karşısındakine onu anladığını, onunla aynı fikirde olduğunu belli etmeye çalışan insanlar gibi zoraki bir şekilde yarım yamalak gülümsedim.

Kasap, ellerini ovuşturdu ve ufak esprilerle gerilimi azaltmak istedi ama tek bir söz bile söylemedi. Ağzı hareket etmeye başladı ama sonra durdu ve ikimiz de o bir espri yapmış gibi gülümsedik.

Bana ve kuzu pirzolama doğru yürüyor, hala ellerini ovuşturuyordu.

Yotsuya İstasyonuna

Herkesçe kabul edilen güzellik anlayışına bakılırsa çekici bir kadın olmalıydı, otuzlarının sonlarında olabilirdi. Yüz hatları narindi; fazla mesaiye kalan güller tarafından yapılmış gibi görünen mükemmel bir ağzı vardı. Yüzündeki tek kusur gözleriydi. Güzel gözlerdi fakat karakterden yoksundular. Ama bunun bir önemi yok çünkü pek çok erkek bir kadının karakteriyle özellikle ilgilenmez.

Vücudu, bakmak için çok hoştu; sıkı ve orantılıydı. Düzgün bir yürüyüşü vardı, bir heykel gibiydi.

Tokyo metrosunda hızla ilerlerken karşımda oturup dalgınca çenesiyle oynamakta. Elini oradan çekip aynı istikrarlılıkla tekrar ve tekrar kontrol ediyor çenesini. Bir durakta duruyoruz ve ondan sonra başka bir durağa doğru hızla ilerliyoruz. Hala çenesiyle oynuyor.

Üzerimizde on iki milyon mutlu olmaya çalışan insan var ve o çenesinin yerinde durup durmadığını düşünmeye devam ederken, insanlar, yaşamlarındaki en iyi şeyleri yapıyorlar. O yıllar da gelecek, bir şey yapmak zorunda olmadıkları günlerin yılları. İçinden hızla geçmekte olduğumuz istasyon gibi kaybolacaklar.

Yotsuya istasyonuna hoş geldiniz.
Bu da yoldaki diğer duraklardan biri yalnızca.

Bu Nehir Gibi Güvenli Bir Yolculuk

Pek çok şeyin üzerine
merhameti de ekleyin...
-Kol. 3.14

Dün akşam Güney Montana'daki çiftlik evinin mutfağının kapısı çalındı. Bu ev, Mississippi'yle birleşip son noktasında Meksika körfezine doğru yol alan Yellowstone nehrinin yakınındaydı; bu dağlardan, bu mutfak kapısından ve dün gece bu kapının çalınmasından çok uzaklarda.

O sırada yemek yapmaktaydım. Birisinin mutfak kapısını tıklatmasına pek inanamadım. Ben hareket etmeden önce, benimle konuşan arkadaşım gidip kapıya baktı. Bütün ilgimi tavada kızaran tavuk ve mantarlara vermiş durumdaydım.

Birilerinin mutfağa girip nerede olduğunu görmesi ve ne istediğini anlatması için mutfağa girmesini bekledim. Aynı zamanda neden ön kapıdan gelmediğini de merak ediyordum. Ön kapıdan gelip konuşmak daha kolaydı. Hemen yolun üzerindeydi ön kapı. Daha önce mutfak kapısından gelen birini hatırlamıyorum. Belki birileri çok uzun zaman önce, ben burada yaşamıyorken gelmiştir.

Mutfak kapısından kimse içeri girmedi. Kapının ağzında durup arkadaşımla bir şeyler konuştular ve arkadaşım kapıyı kapattı. Ben onları görmeden gitmişlerdi.

Söyledikleri birkaç kelime, onların çocuk olduğunu düşündürttü: "Cennet vadisine hoş geldiniz!"

Anlayabildiğim sadece buydu.

Arkadaşım, elinde küçük sarı bir broşürle duruyordu.

"Kimmiş?" dedim.
"İki kız bizi kiliseye çağırıyor."

El yapımı sarı broşür vadideki kiliselerle ilgiliydi:

Cennet Vadisi Cemaati Kilisesi
Pine Creek Protestan Kilisesi
St. John'un Piskopos Kilisesi
Emigrant, Montana

Protestan papazlarının listesi, telefon numaraları ve kiliselerdeki çeşitli dualaların saatlerinin belirtildiği, teksir makinesiyle çoğaltılmış basit ve coşkulu bir broşürdü.

Sarı kapağında bir çiçek çıkartması ve Koloselilerden alıntılanan hoş cümleler vardı.

Arkadaşım, kızların on, on iki yaşlarında olduğunu söyledi. Onları hiç görmedim ama bir sonbahar akşamı gelip bizi kiliseye çağırmaları çok hoş bir davranıştı. İyi kalplilerdi. Onlar için en iyisini ve Yellowstone nehrinin evden ve gelecekten çok uzaklara, Meksika Körfezi'ne doğru akması gibi güvenli bir yolculuk diliyorum.

Bu çocuklar su gibi akıp gidecekler.

Kayıp Park Yeri

Sıcak bir gün. Genç bir rahip kilisenin kapısından çıkıyor. Çarpışmamıza ramak kalıyor. Kısa kollu siyah bir gömlek giymiş. Belki de bu rahiplerin yazlık giysisidir. Bilmiyorum ama sıcak bir gün.

"Dolmuş!" diyor rahip, kilisenin önünde park eden arabalara öfkeyle bakarak. Arabalar bütün park yerini işgal etmiş durumda. Ciddi kıyafetler giydirilmiş ufak bir çocuk gibi ayağını kaldırımın kenarına vuruyor.

Hoşnutsuzlukla kafasını sallıyor.

"Bir dakika önce buradaydı!" diyor. "Şimdi park etmek için başka bir yer bulmak zorundayız." Bunları hemen arkasında yürüyüp hiçbir şey söylemeyen yaşlı bir papaza söylüyor.

Umarım cennette bir sürü park yeri vardır.

Stüdyo 54

Daima: 7 yıllık bir dönemdir. Bir arkadaşım var, hep onu ararım. Her zaman evdedir. Geçen 7 yıl içerisinde onu altmış, yetmiş kere ararım ve o her zaman telefona cevap verir.

Aramalarımın belirli bir zamanı yoktur. Tamamen gelişigüzeldir zamanlamaları. Onu aramaya mı ihtiyacım var? Ararım. Parmaklarım telefonun üzerindeki yedi tuşa basar ve arkadaşım hemen cevap verir:

"Alo?"

Çoğu zaman konuştuklarımız önemsizdir. Önemli olan onun orada olmasıdır. Bazen sabah, bazen gece konuşuruz.

Bana bir işi olduğunu söyler ama bunu kim kanıtlayabilir ki? Birkaç yıl önce evlendiğini söyler ama karısıyla hiç tanışmadım, telefonları da o açmıyor.

Bugün öğleden sonra saat 13.15'te onu aradım ve tabi ki yine telefona cevap verdi. Telefon yalnızca bir defa çaldı. Son zamanlarda 1972'den beri orada oturup benim aramamı beklediğini düşünür oldum.

Kara Kışta Kamyon Lastiği Yiyen Kargalar

Havaalanından bir arkadaşı almak için Pine Creek'ten Bozeman'a doğru yola çıktık. Los Angeles'tan geliyordu.

Yoğun bir kar yağışı vardı ve kar, beyaz bir hapishane gibi yeryüzünde hapsoluyordu. Sıcaklık sıfırın altında 13 dereceydi ve eti parçalayan bir rüzgar hakimdi; kuzeyin büyük patronunun kim olduğu anlaşılıyordu.

Arkadaşım uçaktan indiğinde biz de oraya henüz varmıştık. Yüzündeki ifade, incelemek için oldukça ilginçti. Birkaç saat önce Los Angeles Uluslararası Havaalanı'na gitmek için yanından geçtiği palmiye ağaçları, uçaktan inmesiyle birlikte uzak bir geçmişte kalmıştı. Bu palmiyeler onun çocukluğundan kalmış olabilirdi. Belki altı yaşındayken onları görmüştü.

Yanılmadım. Pine Creek'e doğru yol aldık.

Yol, albino bir ağaç giysisi gibi kış mevsimini giyinmişti ve her yeri buzlu bir kılıçla kesiyordu.

Yolun üstündeki bir virajdan geçtik. Kör bir adamın düşü gibi siyah, altı büyük karga vardı. Kargalar yolun ortasında bir kamyon lastiği yiyorlardı. Onlara yaklaştık ama kıpırdamadılar. Hiçbir korku belirtisi göstermiyorlardı. Geçmemize izin vermek için hiçbir istekte bulunmuyorlardı. Yalnızca kamyon lastiğini yiyorlardı. Etraflarından dolandık.

"Kıştan bahsediyorsun," dedi arkadaşım. LA artık kafasındaki hayalet bir şehirdi, gitmişti.

"Oysa bu kargalar aç."

Bir Şeyler Pişirmek

Uzun zamandır bunu düşünüyorum. Aklımın arka ocağında kaynayan bir çorba gibi. Binlerce kez karıştırdığım bir çorba... Yıllar asabiyetle akıp giderken beni yaşlandırıp duran, daha önce olduğum adamdan başka bir adam olduran...

...Bu bir kadın olmalı, elbette... Gerçekten çok fazla zaman alan... Pişirmekle...

yavaşça azalan

şu kelimelere gelene dek:

Adını bilmiyorum, sevimli ve kısa sarı saçlı bir kadın olmasından başka neye benzediğini de. Sanırım gözleri mavi ama emin değilim.

Bir de hoş bir mizacı olduğunu hatırlıyorum ve yanlış hatırlamıyorsam, onunla yalnızca bir tek şey hakkında konuştuk.

Çok sarhoştum. Viski, tropikal bir yağmur fırtınası gibi aklımı karartmıştı. Islanan maymunlar kafamın içinde zıplayıp duruyorlardı.

Ama o benimle ilgilendi, güç bela olsa da anlamlı bu. Bana bakışını hatırlıyorum. Onu eğlendirmiştim. Bir süre konuştuk. Yoksa saatlerce mi? Barın birinde oturuyorduk.

Etrafta bir sürü insan vardı. Parıldayan kıyafetleri giyiyorlardı.

Beni dinlemeyi sürdürdü.

Konuştuğumuz tek konu onun vücuduydu.

Onu istiyordum.

"Peki!" dedi hevesle. "Ama ayıl, öyle gel."

Ertesi sabah, söylediğini hatırladığım tek şeydi bu. Zamanı bir karıncayiyen yuvasıyla besleyen standart akşamdan kalma halimle yalnız uyandığımda bir yıl geçmişti. Al işte, bu herif bendim. Kıyafetlerim hala üzerimdeydi. Aslında ben hala onların içindeydim... Of Tanrım! Nerede olduğumu ve eve nasıl döndüğümü hatırlayamıyordum.

Canım acıyarak ve onu düşünerek uzandım.

Kelimelerini taze malzemelermiş gibi aldım ve dikkatlice dilimleyip burada, onun hakkında söylediğim diğer şeylerle birlikte zihinsel bir tencereye koydum ve ufak bir ateş yaktım tencerenin altında. Pişmesi belli ki çok uzun zaman alacaktı.

"Peki!" dedi hevesle. "Ama ayıl, öyle gel."

Nereye geleceğimi bilmemem çok kötü.

Soğuk Krallığı Teşebbüsü

Evvel zaman içinde bir zamanlar, yaşamını sürdürmek için elli kelimeden fazlasına sahip olmayan ve sadece zırhını giyebilecek kadar vakti olduğu için bütün kelimeleri çabucak uçup giden; simsiyah atına binip aydınlık, ışık saçan ağaçlıklara, ormanlara doğru süren ve orada sonsuza dek gözden kaybolan, yok olan cüce mi cüce bir şövalye varmış.

Osaka'nın Güzel Portakalları

Osaka, Japonya'nın güneyinde 8.333.845 nüfuslu bir ağır sanayi bölgesi. Portakallarıyla ünlü değil.

Bu sabah Osaka'dan gelen güzel portakalları düşündüm. Tatlı, lezzetli, turuncu portakallar. Onları, Doğu'nun Portakal Başkenti diye bilinen Osaka'nın etrafındaki binlerce meyve bahçesinde büyürlerken görebiliyordum.

Şehrin portakallar tarafından ele geçirildiğini görebiliyordum. Herkes portakal yiyor, portakallardan bahsediyordu; portakallar herkesin dilindeydi. Portakallar portakalları getiriyordu. Osaka'nın bebekleri portakal çiçekleri gibi kokuyordu. Böyle bir şeyi düşünen tek kişi de benim.

Boğulan Japon Çocuk

Birisinin gidip tenis ayakkabılarını çıkartması gerekiyordu. Sonradan düşünülmüş bir şey olduğu için kimse bunu yapmak istemiyordu. Ama o ayakkabıları giymesi gerçekten de saçmaydı. Artık onlara ihtiyacı olmayacak ki!

Hiç kimse o ayakkabıları çıkartmak istemiyordu.

Islak ve soğuktular. Mutlak sessizlikten dolayı tuhaf bir beyaza bürünmüşlerdi.

Sudan birkaç metre yukarıdaki kıyıda, tenis ayakkabılarıyla yatıyordu. Gördüğü son şey, suyun onu ölümle doldurduğuydu.

Tokyo
14 Temmuz 1978

Altın Teleskop

Kız, kendisini tamamen bırakmış durumda; on beş kilo fazlası var. Uzun siyah saçları, tarak ve fırçalara karşı isyankar. Gardırobu, dağınık ve perişan olarak tasvir edilebilir.

Yapmak istediği tek şey ise konuşmak.

Bir barakanın içinde on iki on üç kişi kadar varız. Küçük bir kasabanın dışında, New Mexico'nun dağlarının eteklerinde, özensizce hazırlanmış bir akşam yemeği fırsatı.

Yemekler lezzetli.

Yemek yemek için yere oturuyoruz.

Hippiler gibi görünüyoruz.

Eve gidiş yolunda bir kamyonun arkasında oturuyordum ve birkaç ilkbahar karı düştü. Tutmayan birkaç belirsiz kar tanesiydi. Kısa bir süre sonra güzel bir günbatımı izleyip iki kedi yavrusu ve bir erkek kediyle oynadım. New Mexico'nun büyüklüğünü garipsedim.

Evin içinde her şey sıradandı; her şey, dökülüyordu. Tabii kız haricinde her şey. Konuştuğumuz her konuyu önemsiz konularla yarıda kesiyordu. Bir süre sonra bu durum biraz sinirimizi bozmaya başladı.

Ona karşı oldukça sabırlıydık. Beceriksiz bir utangaçlıkla yavaş yavaş konuşuyordu. Bu evde zor bir çocukluk geçirmiş gibiydi.

İşte kızın konuştukları bunlar:

1. Hepimiz giysilerimizi Kaliforniya kıyılarında büyüyen özel bir su yosunundan yapmalıymışız. Volswagen minibüsün içinde su yosunundan oluşan kıyafetleri çizdiği bir defteri var aynı zamanda. Yemeğini bitirdiğinde gidip getirecek o defteri. Üç çocuğu minibüsün içinde uyumakta. Asla et yemez ama bu yemek için bir ayrıcalık tanıyor kendisine. Çok yorgunlar.

(Bir süre sonra bu evde yaşayan hiç kimsenin onu daha önce görmediği ortaya çıkmıştı. Geçerken uğramış ve yemeğe dahil olmuştu. Belki de pişen yemeğin kokusunu alınca, buranın minibüsü park etmek için iyi bir yer olduğuna karar vermiştir. Hem minibüsü park eder, hem de yemek yer böylece.)

2. Bu su yosunlu kıyafetler bize çok büyük kar sağlayacakmış. Herkes bu kıyafetlerden isteyecekmiş. Taos'da yaşayan Dennis Hopper mesela. Herkes yani! Frank Zappa ya da Carole King de olabilir. Sonra insanların barış içinde yaşadıkları ve herkesin büyük, altın bir teleskobu olduğu bir dağ satın alacakmışız. Dağların nerede olduğunu iyi biliyormuş. Satın alacağımız dağ, ucuz bir dağ imiş hem. Su yosunu kıyafetlerinden elde edilen karla sağlanacak birkaç yüz

bin dolarla satın alınabilirmiş.

(Kimse söyledikleriyle ilgilenmedi çünkü oldukça tanıdık şeyler söylüyordu. Bu gibi şeyleri çok fazla uyuşturucu alıp uçmaya başlayan ya da gerçeklikten kopuk yaşayan insanlardan defalarca ve defalarca dinlemişti herkes. Ama birileri şu kadına teleskobu sormalıydı. Birileri sordu ama...)

3. O anda çoktan başka bir konuya geçmişti zaten. Koca altın teleskobun geleceği ciddi bir problem olarak kaldı.

(Yemeğimden bir parça aldım bu sırada.)

4. "Biliyor musunuz?" dedi birden ve bize Kovboy filmlerinde gördüğümüz eski zaman tren lokomotiflerine benzeyen teknelerin yapımının olasılığıyla ilgili uzun bir hikaye anlatmaya başladı. Kaliforniya kıyılarına dört tekerlekli yük vagonlarıyla taşınacakmış. Orada, su yosunu butiklerimizin yanında harika dururmuş. "Sanırım çok uzun zaman Volkswagen minibüsümde yaşarım."

Jesse James'i Vuran Adam

Küçüktüm ve Jesse James'i, duvardaki resmi düzeltirken arkasından vuranın kim olduğunu biliyordum.

Bu adamın adını kendi adım gibi biliyordum çünkü Jesse James, gençliğimin kahramanıydı. Arkadaşlarım ve ben onun vuruluşu hakkında konuşurduk sürekli. Bu birini üzmek ya da kızdırmak için iyi olan konulardan birisiydi. Jesse James'in ölümü, ölüm ailemizden birini bulmuş gibi gerçek ve önemli bir ölümdü.

Şimdi kırk üç yaşındayım ve Jesse James'i vuran adamın adını hatırlayamıyorum. Bütün gün bunu düşündüm ama ismi hiç aklıma gelmedi; diğer anılarla birlikte kanyon ve yarıklarda saklanıyordu.

Pat Garrett'in Billy the Kid'i vurduğunu hatırlayabiliyorum. Kapıların üzerine fotografları asılı olan Dalton Kardeşler, birkaç banka soygunu için Kansas'taki Coffeyville'e gelmek zorunda kalmadılar hiç.

Hiç kimse ölüsünün fotografının çekilip Kansas sokaklarındaki kapılara asılmasını ve bu şekilde hatırlanmayı istemez.

Öf!

Bunu gerçekten istemezsiniz.

Hala çocukluk kahramanım Jesse James'i vuran adamın adını hatırlayamıyordum ama umutsuzca zihnimi zorluyorum.

Acaba Matthew ya da Will'le mi başlıyordu adı? Sam ya da Richard da olabilir tabi... Bilmiyorum işte!

Bir zamanlar, onun adını öğrendiğimde, bu bilgi benim için çok önemliydi. Şimdiyse hatırlayamıyorum. Zorlu geçen zamanlar benden bunu zorla aldılar. Yeri hiçbir zaman doldurulamayacak bir kovboy masalı da bufalo gibi geçip gitti.

Dans Eden Ayaklar

Yılda üç kez Tokyo'ya gelen bir iş adamı o. Ayakkabılarla baya ilgilenmekte. Hayır, işi bu değil elbette. Bilgisayarla ilgili tuhaf bir şeyler yapıyor iş olarak ama gerçekten ilgilendiği şey ayakkabılar. Aslında ayakkabılar da değil, ayaklarla ilgileniyor, Japon kadınlarının ayaklarıyla. Bu kadınların ayaklarıyla çılgın bir aşk yaşıyor.

Yılda üç kez Tokyo'ya, ayakkabıların içindeki ayaklara bakmaya geliyor. Japonya'ya geldiğinde ortalama iki hafta kalıyor ve ayakkabı mağazalarında ayakkabı deneyen Japon kadınları görmek için sağda solda geziniyor. Tokyo kaldırımlarında bir sanat sergisi varmışçasına incelemelerde bulunuyor. Kadınlar, yürüyen heykeller gibi ayakkabılarını sergiliyorlar sanki bu kaldırımlarda. Bazen kendisine ait bir Japon kaldırımının olmasını istiyor. Bu onun için cennet demek! Ancak kalbi bu kadar güçlü bir heyecanı kaldırabilir mi, bilinmez.

Geleneksel hikaye anlatıcılığına göre bu iş adamının yaşamı hakkında bir şeyler söylemek için iyi bir zamanlama aslında. Yaşı, geldiği ülke, neler yaptığı, ailesi... vs hakkında. Mesela mastürbasyon yapıyor mu? İktidarsız mı ya da? Falan filan. Ancak bunları anlatmayacağım çünkü önemli değiller.

Önemli olan tek şey, yılda üç kez Japonya'ya gelip iki haftasını Japon ayakkabılara ve onların içindeki ayaklara bakarak geçirmesi. Tabi yazın daha çok geliyor. Nedeni de sandaletler!

Japonya'dan ayrılırken bindiği uçakta hep cam kenarına oturuyor. Böylelikle ayakkabılarla ortaya çıkan binlerce dans eden ayağın güzelliğini pencereden izleyebiliyor.

On Yedi Ölü Kedi

1947 yılında, on iki yaşındayken on yedi kedim vardı. Erkek, dişi ve bebek kediler. Bir kilometre ötedeki gölde, onlar için balık tutardım. Küçük kediler, mavi gökyüzünün altındaki iplerle oynamaya bayılırlardı.

Oregon 1947 – Kaliforniya 1978

Tastee-Freez'in Yanan Işıkları

Birkaç hafta önce Tastee-Freez'in ışıklarının yandığını gördüm ve o günden beri yanan ışıklar aklımda takılı kaldı. Tastee-Freez, Ekim ayından beri kapalıydı.

Şimdi Mart ayının başlarındayız.

Yaza kadar kapalı kalırdı. Haziran da açılıyordu sanırım. Birkaç yıl önce yazın, tekrar açıldığında gitmiştim. O zamanlar çok meşgul olduğumdan tam olarak hangi ayda açıldığını hatırlamıyorum.

Belki de Mayıs'ta açılıyordur.

Bilemiyorum.

Ama kesin olan bir şey varsa o da şu: Ekim ayında kapalı olurdu. İşçi Günü'nden[3] hemen sonra kapanırdı ve bu da benim için, yaz ayının Montana'ya hızlıca gelip gittiğinin ifadesiydi. İlkbahar, yaz ve sonbaharın kısacık olduğu, kışların uzun, çok uzun geçtiği Montana'ya gelen yaz!

Big Tee adında güzel bir hamburgerleri var ve lezzetli soğan halkalarıyla birlikte elli çeşit milkşeyk yapıyorlar. Her gün farklı bir milkşeyk içerek neredeyse iki ay geçirilebilir, tıpkı Montana'nın yazı gibi. Önce Kırmızı Gül adlı

3 Amerika'da Eylül ayının ilk Pazartesi günü kutlanır.

milkşeykle başlanabilir. Bu sadece çeşitlerinden biri tabi. Kırmızı Güllü milkşeykle başlamak istemiyorsanız Ağustos Böcekli milkşeyki de deneyebilirsiniz.

Şaka yapmıyorum.

Her neyse. Eylül başından beri kapalı olan Tastee-Freez, beni üzerdi. Yaşlanıyordum. Yaşamımın yaz aylarından birinde daha kapıda "kapalı" tabelası asılıydı.

Big Tee hamburgerleri ve 700 farklı çeşit milkşeyk yoktu artık.

Bir süre sonra istekli bir milkşeyk sevicisi olduğunuzu anlayıp daha önce içtiğiniz milkşeyklere kadar uzanan limitsiz milkşeyk ufuklarında karışık milkşeyklerin olduğu bir seyahate çıkarabiliyorlardı sizi.

Uzun kış ayları boyunca kapalı ve ışıkları yanmayan Tastee-Freez'in yanından geçerdim. Ve birkaç hafta önce, Tastee-Freez'in yanan ışıklarını gördüm.

Tastee-Freez'in içinde biri vardı. Bu yıl yaza kadar beklemeyip daha erken açılacağını düşündüm. İyimser bir düşünceydi. Karlar altındaki Montana'ya erkenden yaz gelecekmiş gibiydi.

Ertesi gün tekrar yanından geçtim. Kapalı tabelası hala kapının üzerindeydi ve Tastee-Freez tekrar karanlığa gömülmüştü, her zaman olduğu gibi. Kesinlikle kapalıydı ve muhtemelen Mayıs ya da Haziran'a dek açılmayacaktı.

Ne zaman açılacağını bilemiyorum. Görünen o ki, bu kış o dükkanı açmıyorlardı.

Işıklar açıkken orada olan kişi belki de malzemelere bakıyor, gelecek yaz için milkşeyk çeşitlerini kontrol ediyordu. Birisinin, geçen Ekim ayından beri kapalı olan Tastee-Freez'in ışıklarını neden yaktığını kim bilebilir ki?

Ama bunun hakkında düşünmeye devam ediyorum. Birinin orada ne yaptığını değil ama Tastee-Freez açılmadan aylar önce ışıklarını neden yaktıklarını merak ediyorum.

Bazen insanlar benimle Başkan Carter ya da Panama kanalı gibi önemli meseleleri konuşur ve onları dinlediğimi düşünürler. Oysa aklım Tastee-Freez'in yanan ışıklarındadır.

Japonya'nın Gözleri

Tokyo'nun dışında bir Japon evine gidiyorum. Oldukça hoş insanlar var. Kadın bizi kapıda karşılıyor. Bir zamanlar oldukça popüler bir televizyon yıldızıymış. Hala genç ve güzel. Evlilik ve çocuklar için emekliye ayrılmış.

Kocası dahil dört kişilik bir topluluğuz. Japon olmayan tek kişi benim aralarında.

Nazikçe ve güzelce eve kabul edilip mutfağın bir parçası olan batı menşeli yemek odasına yerleşiyoruz. Karısı yemek hazırlamakla meşgul. Atıştırmalık bir şeyler ve içmemiz için de sake getiriyor. Buraya gelip oturalı çok fazla zaman geçmiyor ki kibar ve tatlı kocası şakayla karışık bir şekilde "Bu evin aslanı benim." diyor.

Ne anlama geldiğini bilmiyorum ama en azından bir anlama geldiğini, bir anlama gelmeseydi söylenmeyeceğini biliyorum. Bunun benim dikkatimi çekmek için söylendiği gibi bir hisse kapılıyorum. Evi inceliyorum. Modern ve rahat görünüyor. Bu adam Japonya'da ünlü bir aktör.

Sallanan sandalyelerde oturup nemli ve sıcak bir Japonya Haziran'ının akşamında iyi giden sakeleri içiyoruz. Bir şeyler yiyip içerken muhabbet ediyoruz. Karısı hala meşgul. Yememiz için bir şeyler hazırlıyor ve kocası da ona yardımcı oluyor. Mutfakta becerikli bir çift. Bir tiyatro oyununda oynuyor gibiler.

Bir süre sonra bir dolu güzel yiyecek masaya getiriliyor. Bir şeyler yiyip içerken muhabbet ediyoruz. Artık karısının yapacağı bir şey kalmadı. Misafirleri geldiğinden beri oturmadı.

Oturuyor ama bizimle birlikte masaya oturmuyor. Beş metre uzağımıza oturup konuşulanları dinliyor. Masadan beş metre uzakta oturuşuna bakıp kocasının şakayla karışık bir şekilde "Bu evin aslanı benim." demesini düşünüyorum.

Bunun ne demek olduğunu bilmesem de bir anlama geldiğini biliyordum. Ve şimdi bize katılmayıp masadan beş metre uzakta oturan ve bundan hoşnut olan karısını izlerken, bunun ne demek olduğunu anlıyorum.

Kadının gözlerine bakıyorum. Kapkara ve güzeller. Bunlar mutlu gözler. Gelişimizden memnuniyet duyuyor. Bizi rahat ettirmek için yapabileceğinin en iyisini yaptı ve şimdi de bizim varlığımızdan zevk duyuyor.

Gözlerinde Japonya'nın geçmişini görüyorum. Japon kadınlarının masaya oturmayıp mutlu olduğu binlerce yılı görüyorum. Yazarken bu satırları okuyup dişlerini gıcırdatan Amerikalı kadınları da görebiliyorum. Şöyle düşünecekler: *Ah erkek egemenliği altında ezilmiş zavallı kadın! Bir köle gibi onlara hizmet etmektense hepsinin taşaklarını yerinden sökmeli!*

Amerikalı kadınların yüzlerindeki ifadeyi görebiliyorum.

Bu odanın içinden çok uzaklarda olan nefretle dolu gözlerini görebiliyorum.

Şeftalilerin Büyüsü

Kaç durak var?
Kaç durak var?
Kaç durak var?
Ren geyiği istasyonuna?

Dün, ihtiyacım olmadığı halde dört şeftali aldım. Markete girdiğimde şeftali almayı düşünmüyordum. Başka bir şey alacaktım ama şimdi ne olduğunu hatırlayamıyorum.

Şeftalileri gördüğümde, alacağımı unuttuğum şeyi almak için meyve reyonuna doğru yürüyordum. İstikametim şeftaliler değildi ama gene de durup onlara baktım. Çok güzellerdi ama güzel olmaları onları satın almama yetecek bir sebep değildi. Güzel görünen çok şeftali görmüştüm daha önce.

Ne kadar sert olduklarını anlamak için birini elime aldım düşünmeksizin. Tam kıvamındaydı. Ama zaten düzinelerce yıldır yüzlerce şeftali tam kıvamlarında olmuşlardır.

İhtiyacım yokken bana onları aldıran neydi peki?

Sonra bir şeftaliyi kokladım. Çocukluğumun kokusuydu. Bir günün olağanüstü olabilmesi için bir şeftalinin yettiği bir geçmiş zamanda bir yaz günü, sıranın sonunun gelmesini sabırla bekleyen ve şeftalilerle dolu poşetler ta-

şıyan bir geyik sürüsüyle birlikte bir ren geyiği istasyonuna doğru yol alan bir trendeydim sanki.

Times Square, Montana

BİRİNCİ KISIM

Uzun yıllar önce kızılağaçtan yapılmış bir ahırın üst katındaki odadan yazıyorum. O kadar eski ki Billy the Kid, Louis Pasteur, Kraliçe Viktorya, Mark Twain, Meiji İmparatoru ve Thomas Edison gibi ölü insanlar o sırada hala hayattalarmış.

Montana dağlarında kızılağaç yetişmiyor. Bu yüzden kızılağaçlar Pasifik kıyılarından getirilmiş ve üç katlı devasa bir ahır yapılmış. Tabii ambarlara kat demek ne kadar doğru olursa artık.

Kızılağaçların tutunması için buzlu kayaların birbiriyle olan mükemmel işbirliğiyle oluşmuş burası ve ben burada, hiçbir zaman aynı kalmayan Montana'nın gökyüzünün altında oturup yazıyorum.

Kayalar, ahırın devasa bodrumuna da şekil veriyor. Bu biraz alışılmadık bir şey çünkü pek çok ahırın bodrumu yoktur. Bu ahırın bodrumu, başka bir dünyanın başka bir zamanında sanki.

Daha sonra...

Ahırın üstündeki yazıhaneme basamakları ölüm gibi ağır ağır tırmanmak için tasarlanmış metafiziksel bir

merdivenle çıkılıyor. Şimdi yağan karla kaplanan gökyüzünün altına bu şekilde ulaşılıyor işte.

İki adet merdiven var odaya çıkan ve arada, yazmaya çıktığımda ya da aşağı indiğimde düşmemek için parmaklıklar var.

Birinci merdivenin başında ve birinci merdivenin ikici merdivene döndüğü noktada lambalar var.

Ahırda ve merdivenin başında elektrik düğmelerim var. Bu düğmelerin ikisi de lambaları yakabildiğinden, ahırdayken ya da merdivenin başındayken kontrol edebiliyorum ışıkları. Işıkları yaktığımda ahır, ağaçlardan batan güneş gibi kızılımsı bir ışıkla yıkanıyor ve ben de geliş gidişlerimde aydınlanıyorum.

Işığı kapatıp açmayı seviyorum. Oldukça etkileyici bir şey. Krem rengi çamdan merdivenler, kızılağacın karşısında bir köprü gibi parıldıyorlar ve Montana'daki yaşamıma günden güne önemli bir kesişim noktası ekliyorlar.

(Burada azıcık yön değiştiriyoruz çünkü aslında bu ahırda yaşayıp bana eşlik eden kuşlardan, kışı merdiven altına depolanan samanların üstünde geçiren tavşanlardan bahsetmek istiyordum. Balyalanmamış samanların üzerindeki tavşan bokları mantara benziyordu. Yalnız hissettiğim zamanlarda tavşanların yazınsal konutumu şenlendirdiğini bilmek beni avutuyordu. Halbuki şiirsel boklarından başka tavşana dair hiçbir şey görmemiştim. En iyisi ışıklara geri dönelim.)

Böyle kelimeler arasında gidip gelirken, ışıkları yakıp söndürmekten büyük keyif alıyorum. Bilmediğim sebeplerden ötürü yolumu aydınlatmak için düşük voltajlı ampul kullanıyorum.

Dün, birinci merdivenin üstündeki ampulün 25, diğer merdivenin üstündeki ampulün 75 watt olduğunu keşfettim. Toplamda 100 wattlık enerji tüketimi çok değildi.

Yazmayı bitirdikten sonra bunu düşündüm. Sonunda voltajı ve ahırın içindeki ışıkları arttırmaya karar verdim. Dün gece bir lisenin basketbol maçını izledikten sonra 24 saat açık bir dükkana girip iki ampul satın aldım. İşte hayatımın en büyük maceralarından biri!

Aslında ampullerin 150 watt olmasını tasarlıyordum, her bir ampulün 100 watt olması etkileyici bir değişim yaratırdı. Özellikle de ne kadar süredir orada olduğunu bilmediğim 25 wattlık ampulün değişimi!

Belki de yıllardır orada...

Bu günlerde, bir ampulü beş yıldır değiştirmediğini fark etmedikçe, kim takip eder ki ampullerin yıldönümlerini? Bunu önemseyip basını devreye sokabilirsiniz hemen ama genelde unutur gidersiniz. Düşünecek başka şeyler vardır. Mesela: Karım beni seviyor mu? Çok da komik olmayan bir espri yaptığımda neden bu kadar çok güldü? Hayatımın geri kalanında ne yapacağım?

Ampullerden başka şeyler, anlaşılabilir bir şekilde bütün zamanımızı alır.

Her neyse, ampul bölümünde durup ampullerin üzerinde yazan wattlara şefkatle gözümü dikip bakıyordum. Beni bu durumda görseydiniz, pul koleksiyonu gibi elektrik koleksiyonu yaptığımı ve nadir bulunan parçaları koleksiyonuma ekleyeceğimi düşünebilirdiniz. İki 100 wattlık ampul yeterli olacaktı ama birden neden 150 wattlık ampullerle daha etkileyici bir ışıklandırma yapmayayım, diye düşündüm.

Gece olup elektrik düğmesine bastığımda kutsal bir gösteri yaşanacaktı. Ahır, Broadway'de gösterilen bir tiyatro oyunu gibi parıldayacaktı.

Bu fikri çok sevdim. Ardından 200 wattlık ampullerle karşılaştım. Kalbim, Broadway'deki oyuna bayılan bir eleştiri gibi çarpmaya başladı.

200 wattlık ampuller!

Eğlenmek için büyük bir fırsat!

Kızılağaçtan ahırımı ışıklarla Times Square'a çevirebilirdim. Dünyanın en tanınmış bölge tiyatrolarından biri olmak varken neden bir Broadway oyunuyla yetinecektim ki?

Sabırsız bir beklentiyle, iki 200'lük ampulü satın aldım. Sabah onları takacaktım ve gece de ilk kez açacaktım.

İşte bugün o gecenin günü, saat 11. Montana'da saatler gecenin gelmesi ve ahırın Times Square'a dönüşmesi için geçmekte.

Onlar benim yaşamımın zevkleri.

Bir çocuk gibi, tatlı elektriğimi bekliyorum.

İKİNCİ KISIM

Bütün gün bekledim ve gece, her zaman olduğu gibi, Montana'ya çöktü. Ahırımın Times Square olma, 200 wattlık ampullerin Büyük Beyaz Yol'u oluşturma vakti geldi.

Ampullerden ve ahırımın Broadway gibi parlamasından duyacağım heyecandan karıma bahsetmiştim. Daha önce şehre indiğimizde bir demet nergisin içinden birini seçmişti, karın içinden ahıra doğru yürüyüp geldiğimizde onu eski bir şişeye koymuştu. Ellerim büyülüymüş gibi hissediyordum; ışığı açtım. Ahırın içine ışık doldu; Times Square gibi göz kamaştırıcı ışıklarla yıkandı odanın içi.

"Ne kadar harika!" dedi karım.

Işıklarla gurur duyuyordum ve söyleyecek hiçbir şey bulamıyordum. Merdivenleri çıkmaya başladık. Karım nergisle birlikte önümde yürüyordu.

İkinci merdivenin başına ulaştık. Işığın parıldamasına baktım. Bir kediymiş gibi okşuyordum sanki onu. Eğer okşasaydım, mırıldamaya başlayacağını biliyordum.

İkinci merdiveni de çıkıp en başa ulaştığımızda ışık söndü. Kalbim, taş parçalarına ayrılarak soğuk bir kuyuya düşmüştü.

"Olamaz!" dedim, sonsuza doğru giden ışığın birdenbire gittiğine inanamayarak.

Karımın yüzünde anlayışlı bir ifade vardı. Bana karşı anlayışlıydı çünkü bu lambaların benim için ne ifade ettiklerini biliyordu.

Yazı odamın kapısını açıp oradaki ışığı yaktım. Karım nergisi masanın üzerine bıraktı.

Hala şoktaydım.

Hatırlamadığım birkaç şey söyledi ve yanan ampulden dolayı kötü hissetmememi sağlamak istedi. Gece yarısı karanlığa gömülen yarı Times Square gibiydi; insanlar büyük bir şok içinde oradan ayrılıyordu.

Güzel sözcüklerini söylemeyi bitirdikten hemen sonra -ne yazık ki ne olduklarını hatırlayamıyorum- küçük bir patlama biçiminde ikinci bir şimşek çaktı ahırın içinde.

Yazı yazdığım odanın bir penceresinden, merdivenlerin karanlığa boğulduğunu gördüm.

"Olamaz!"

Kapıyı açtım. Times Square'in hepsi gitmişti. 200 wattlık diğer ampul de patlamıştı.

"Zavallıcık." dedi karım.

Emekliye ayırdığım 25 wattlık ampulü buldum ve odanın hemen dışındaki merdivenlerin başına geri taktım.

Yavaşça aşağı indik.

Ahırın sahanlığında tehlikeli bir yolculuktan bizi koruyan sönük bir ışık daha vardı.

Aşağı indiğimizde iki patlak ampulü de elime alıp "Bunlarla ne yapacağım, biliyor musun?" diye sordum karıma. Öfkem sesimden belli oluyordu.

"Hayır." dedi ihtiyatla. O bir Japon ve bazen ben dramatik duyurular yaparken ihtiyatlı davranır. Farklı bir kültürü var ne de olsa. Japonlar, benim verdiğim gibi tepkiler vermezler hayata karşı. "Ne yapacaksın?" diye sordu.

"Mağazaya götürüp başka ampuller alacağım."

"Sence bunu kabul edecekler mi?"

"Evet." dedim. Sesim yükseliyordu. "Bunlar çalışmıyor! BİR AMPUL ON SANİYE YANMAZ! BUNLAR AMPUL DEĞİL!"

Gidip gerçekten ampulleri iade edeceğimi düşündüğünü sanmıyorum. Bir mağazanın patlamış ampulleri kabul edip onları yenileriyle değiştirmesi fikri ona oldukça yabancıydı. Japonya'da böyle bir uygulama olduğunu

sanmıyordum ama o an Japonya'yı umursayacak durumda değildim zaten. Yanılmıştım ve tatmin olmak istiyordum.

O akşam bir basketbol maçı izlemeye daha gittik. Faturalarıyla birlikte ampulleri bir kese kağıdının içine koyup yanıma aldım şehre inerken.

Maçtan sonra mağazanın önünde durduk.

Karım gidip patlayan ampulleri değiştirmeyi deneyeceğime hala inanmıyordu. Arabanın içinde oturmak için bir bahane buldu ve ben de elimde patlak ampullerin bulunduğu kese kağıdıyla birlikte hışımla mağazaya girdim.

Mağaza çok büyük ve boştu çünkü saat onu geçmişti ve Montana'da kar fırtınası vardı. İnsanlar bu saatte ve bu koşullarda alışveriş yapmıyorlardı. Bunun bir avantaj olduğunu düşündüm hemen.

Kasanın önünde orta yaşlı bir kadın duruyordu. Yüzünde Şubat ortası dalgınlığıyla oturuyordu. Hiçbir müşteri bu durumu bozamazdı.

Kese kağıdımla birlikte orada dikildim. Düşlerinden uyanıp mağazanın gerçekliğine döndüğünde dönüp bakacağı bir şekilde tutuyordum kese kağıdımı. Elinde dramatik bir şekilde tuttuğu kese kağıdıyla birlikte kar fırtınasından çıkagelmiş gizemli bir kişiyle karşılaştı.

"Yardımcı olabilir miyim?" dedi. Bir kış gecesi beliren, kese kağıdında bomba taşıyan şu manyak heriflerden biri olmadığımı umuyordu herhalde o sırada.

"Bu ampuller," dedim kese kağıdından ampulleri çıkarıp tezgahın üzerine koyarak. "Onları yaktıktan birkaç saniye sonra patladılar." Ampullere baktı. Dışarıda kar fırtınası devam ederken gelip tezgaha iki ampul koyan biriyle daha önce karşılaşmadığını sanıyorum.

Bu ilkti.

"Onları ahıra taktım." dedim. "220 watt'a kadar ampul takılabiliyor. Ayrıca sigortam da var. Ama bu ampuller patladı. Yalnızca birkaç saniye yandılar. Ampullerin ömrünün daha fazla olduğunu sanıyorum. Onları geri vermek istiyorum." Neler olacağını görmek istiyordum.

Karım arabada bekliyordu. Muhtemelen benimle neden evlendiğini soruyordu kendisine ya da en azından farklı bir bakış açısı arıyordu bakmak için.

"Mantıklı görünüyor." dedi kadın.

İşte, hayatımın zaferlerinden biri!

"Faturayı görmek ister misiniz?" diye sordum. Böylece profesyonel bir his katacaktım bu işe.

"Hayır," dedi. "Gerekli değil. Sizi hatırlıyorum."

Bu ilginçti çünkü ben onu hatırlamıyordum. Beni neden hatırladığını merak ettim. İşte farkında olunmamayı unutturan yaşamsal bir detay daha!

"Paranızı geri mi istiyorsunuz yoksa ampul mü alacaksınız?"

"İki ampul daha istiyorum," dedim. "Ama 200'lüklerden istemiyorum. Onlara güvenmiyorum. 150'lik alayım."

Deneysel ampullerden dersimi almıştım.

Daha önce 200 wattlık ampul görmemiştim ve bir daha da onları görmek istemiyordum. Geleneksel aydınlanma yöntemlerine sadık kalacaktım.

Times Square iyi bir fikirdi ama olmadı. Broadway'daki bir oyunun elektrik gücüne geri dönecektim.

Bu beni tatmin ederdi.

100'den 300'e yükselen voltaj bana ve ahırıma yeterdi bile.

150'lik ampulleri aldıktan sonra bana birkaç kuruş geri ödedi çünkü 200'lük ampuller, 150'liklere göre daha pahalıydı.

Mağazadan çıkıp zafer kazanmış bir edayla arabaya bindim. İki yeni ampulümle birlikte farklı bir torba taşıyordum.

"Ne oldu?" diye sordu Japon karım.

Torbayı ona doğru uzattım.

"Elektrikli suşi," dedim.

...

Bugün iki 150'lik ampulü yerlerine taktım. Gene gecenin gelmesini bekleyeceğim ve gece, ahırımın Broadway'de sergilenen bir oyun gibi ışıldadığını göreceğim.

Umuyorum.

ÜÇÜNCÜ KISIM

Ahırım bir Broadway gösterisi gibiydi. Bütün şehrin en iyi gösterisiydi. 150'lik ampullerim John Barrymore ve Sarah Bernhardt gibi Mozart'ın çalıp bestelediği Hamlet'in step dansı uyarlamasında yıldız olmuşlardı.

Ne gösteriydi ama!

Bu gece, ahırımda.

Yeryüzündeki Rüzgar

Yıllardır yazılarına hayran olduğum Japon romancıyla, birisinin vasıtasıyla yemeğe çıktım. Tokyo'da bir lokantada yemek yiyorduk. Birdenbire yanında getirdiği çantasını açıp içinden bir deniz gözlüğü çıkarttı ve onu masanın üstüne koydu. Sonra da...

İşte! Karşılıklı olarak oturuyoruz ve o bir deniz gözlüğü takıyor. Lokantadaki müşteriler bize bakıyor. Bir adamın lokantanın birinde deniz gözlüğü takması oldukça normal bir durummuş gibi davranıyorum. Onu anlamaya çalışırken kafamda tek bir düşünce var: *lütfen şu sikik gözlükleri çıkart!*

Deniz gözlüğü takması konusunda hiçbir şey söylemiyorum ona. Ne düşündüğümü açığa vermiyor yüz ifadem. O adama hayranım ama akşam yemeğinde deniz gözlüğü takmasını istemiyorum. Onu anlamaya çalışıyorum. Birkaç dakika geçtikten sonra o gözlükleri taktığı gibi çıkarıyor aniden, çantasındaki yerine koyuyor. Çok iyi!

Sonra birkaç gün önce Tokyo'da gerçekleşen depremden bahsetmeye başlıyor. Akıl sağlığı yerinde olmayan bir oğlu olduğunu ve ona depremi izah etmeye çalıştığını anlatıyor. Böylece çocuğun depremi anlayıp ondan korkmayacağını düşünüyor ama ona bunu anlatmanın bir yolunu bulamıyor.

"Rüzgarın ne olduğunu anlıyor mu?" diye soruyorum.

"Evet."

"Ona rüzgarın yerin içinden geçtiğini söyle."

Japon romancı bu fikri beğeniyor.

Ona gerçekten hayranım.

Deniz gözlüklerini çıkarttığı için memnunum.

Tokyo'da Kar Öyküsü

Tokyo'da üstesinden gelmeye çalıştığım kötü bir alışkanlık edindim. Gelip ruhuma yapışan küçük bir ot gibiydi ve onu çıkartmak zorundaydım. Geçen sene Japonya'dayken başladı bu iş ve üstesinden gelmek gerçekten de oldukça zordu.

Televizyon izlerken uyuyorum.

Sonsuzluğun aynalarında, bitip tükenmeyen sarımsakların içinde dişsiz bir vampir gibi uluyan çok boyutlu canavarca alışkanlıklarla karşılaştırılamayacak tek boyutlu kötü alışkanlığımın üzerimde hakimiyet kurduğunu biliyorum.

Japonca mırıltılar, denizde şiddetini kaybeden akıntılara dönüşene dek televizyonun sesini iyice kısıyorum. Japonca konuşmaları dinlemeyi seviyorum. Bana müzik gibi geliyor ve yüzlerce Japon odanın içinde konuşurken uyuya kalıyorum.

Bunu kötü bir alışkanlığa dönüştürenin ne olduğunu söylemem gerek. Bütün program ve reklamlar bittiğinde, gece yarısı gösterime giren samuray hikayelerinin sesleri sıkıcı bir kar yağışına dönüşüp gecenin orta yerinde beni uyandırıyor.

Yataktan kalkıp uyku sersemliğiyle sendeleyerek televizyonu kapatıyorum.

Gürültülü kar yok oluyor ve Tokyo'da gene yağmurlu bir mevsim başlıyor. Yatağa geri dönüp uyumak için bir süre bekliyorum ve bazen yalnız hissediyorum çünkü konuşan yüzlerce Japon beni gene bir başıma bırakıyor. Bir Tokyo gecesinin ortasında uzanıp uykunun bana eşlik edecek bir arkadaş gibi gelmesini bekliyorum.

Bunları yazarken bu alışkanlığa ve onun yalnız hissettiren araçlarına bir son vermek niyetindeyim. Ama biliyorum, bu gece de birkaç metre ötemde usul usul konuşan yüzlerce Japonla birlikte uykuya dalacağım, yatağımdaki denize kar yağmaya başlayana dek uyuyacağım.

Armstrong Spring Gölünde Sinek Isırıkları

Armstrong Spring gölündeki sinek ısırıklarının yarattığı kızarıklık, bir filmin sona erişi gibi vücudumu terk ediyor yavaşça.

Kaliforniya kıyılarındayım. Sis zamanı. Pasifik'in dalgaları ayaklarıma çarpıyor. Montana Livingston'un dışındaki o güzelim gölden çok uzaklardayım. Orada günbatımının yansıması dağlara ulaşır ve hep gözlerimin önüne gelir bu görüntü.

Günbatımı batıp gitse de ben her zaman onu görebilirim.

Sinekler, birkaç akşam önce, kuyruklu yıldız yerine alabalık avlayan bir astronot gibi mayıs sineklerinin yumurtadan çıkmalarını gözlemlerken ısırdılar beni.

Sinekleri kaybettim ama kötü hissettirmedi bu bana. Çünkü burada herkesin yaşamı için yeterli alan olmadığını biliyordum.

Gene de bir şekilde odadan dışarı çıkmak zorundasın işte.

Güle güle ısırgan sinekler!

Mısır'daki Bulutlar

Tren Kahire'den İskenderiye'ye doğru yol almakta. Mısır'da beyaz bulutlu, açık bir gökyüzü var. Treni Kaliforniya'dan izliyorum. Burası Orta Doğu'ya çok uzak.

Neden trene bakarken Mısır'daki bulutlar ilgimi çekmeye başlıyor? Haftalardır ve belki de aylardır gördüğüm ilk bulutlar bunlar. İşte bu yüzden ilgimi çekiyorlar. Neden onları önemsemeyecekmişim ki?

Tren, Amerikan başkanı Jimmy Carter ve Mısır başkanı Anwar Sadat'ı taşıyor. Mısır ve İsrail arasında barış sağlamayı deniyorlar. Çölde bir yerlerde işte. Onlar bu işle uğraşırken ben de bulutları izleyip bütün bunların yaşamımda ne anlama geldiğini çözmeye çalışıyorum.

Bu hikayede hepimizin farklı rolleri var.

Benimkiler bulutlar.

Mülkiyet Fantezisi

Bu, iktidar üzerine bir hikaye. Amerika'da başlayan ama daha çok Tokyo'daki gözlemlerimden oluşuyor.

Konumuz kadın garsonlar.

On iki farklı yöntemle yılan balığı pişirmekten başka hiçbir şey yapmayan bir Japon lokantasındaki kadın garsonlar kısa, ufak tefek ve Japon suratları gibi yarım dünya oluyorlar.

Başka bir lokantaya gidiyorum ve bütün garson kadınlar incecik ve uzun yüzlü oluyorlar. Bu da erişte satan bir lokanta.

Üçüncü lokanta Çin yemekleri yapan bir yer ve buradaki kadın garsonların geniş göğüsleri, minik gözleri ve kocaman ağızları var. Kardeş olmaları gerektiğini düşünseniz de kardeş falan değiller.

Tokyo'da bir lokanta sahibi olmak gerçekten enteresan olmalı. Bir lokanta satın almak, bir fantezi satın almak demek.

Mill Creek'in Penguenleri

Altı yıldır Mill Creek'in etrafında balık tutarım. Hoşuma giden belli bir köşe vardır, hep oraya giderim. Kayalıkların arasından mavi ve yeşil akıp giden gölün kenarına oturup gazete okumak bir balıkçının yapabileceği en iyi iştir. Gazete okuyan bir balıkçı, başlıkları şöyle okur:

NEDEN NEW YORK TIMES OKUYORSUNUZ?
İŞTE SİZE DAHA ÖNCEDEN TUTULMUŞ ALTI ALABALIK!

Geçen akşam Ekim ayının ortasındaydık ve sıcak sonbahar güneşi batıyordu. Ben de en sevdiğim yerde balık tutuyordum. Yaprakların çoğu gölün yakınına doğru düşmüştü. Yirmi dakika kadar orada durup iki balık tuttum.

Alabalıklardan biri şişman ve kırk santimetre boylarındaydı. Mill Creek'in böyle bir balığa ev sahipliği yapmasından çok etkilendim. Yerime gelip balık tutmaya başladığımda yirmi beş santimetrelik bir alabalık yakalamıştım. Otobüs bekler gibi bir çeyrek saat bekledikten sonra büyük olanını yakaladım. Aklım bir yerden başka bir yere, geçmişten geleceğe doğru sürüklenirken suyun üzerinde sabit bir şekilde sinek oltamla duruyor, sineğin hayal gücüm, bütün bu göl ve kıyı mizansenlerinin de hayal gücümün ürünleri olduğunu sanıyordum.

Birden gölün içine düşen yaprakların oluşturduğu yaprak karmaşasının içinde bir kıpırdanma oldu. Kıpırdayan şeyin bir penguen olduğunu sandım. Aslında tam olarak ne olduğunu görememiştim. Yalnızca hareketlenmeyi gördüm ancak çeşitli nedenlerden ötürü onun bir penguen olduğunu sanıyordum.

Montana geyikleri, boz ayıları, antiloplarıyla ünlüdür. Kolayca bu hayvanları bulabilirsiniz ama penguenleri bulamazsınız. Penguenler Antartika'nın hizmetkarlarıdırlar. Milyarlarca penguen Antartika'da yaşar ve işleri de orada hazırdır. Montana'da işleri yoktur, birkaç hayvanat bahçesi dışında.

Neden bir penguen, diye soruyorsunuzdur. Daha önce de söylediğim gibi, kesin olarak gördüğümü söyleyemem. Suda bir hareketlenme gördüm ve bu hareketlenmenin bir penguen olabileceğini düşündüm. Kırk santimetrelik bir alabalık tuttuktan sonra ne kadar rahatladığımı söylemenin bir anlamı yok.

Bu alabalığın bir anlamı vardı.

Bir daha Mill Creek'teki yerime gittiğimde bir penguen görmek için gözlerimi açık tutacağım. Onu önümüzdeki sene bulurum artık çünkü bu yıl buraya geri dönmek gibi bir planım yok.

Varoluş Sebebi

Bu orospu çocuğunun var olması için iyi bir sebebi olduğunu biliyordum ve bugün o sebebi buldum.

Sanırım Tokyo'da bir şirkette çalışıyor ve gene sanırım Avustralyalı. Harajuku'daki bu kafeye bir şeyler yazmak için geldiğimde, akşam 5 civarlarında hala orada oturuyor oluyorsam, onu görüyorum.

Otuzlu yaşlarının başlarında ve iyi görünümlü biri. Aslında çok yakışıklı. Açık konuşuyormuş gibi yapıp yüzeyselce geçiyorum. Sinemada ve televizyonlarda gördüğü adamların görüntüsünü kendisine örnek alıp bir tarz oluşturmuş. İbnenin okuma bildiğini bile sanmıyorum.

Muhtemelen Tokyo'daki bazı işler için çok önemli bir heriftir. Belki başkan yardımcısı falandır ve arkasında bir dolu insan vardır. Buna inandığımı düşünmüyorsunuz herhalde.

Her neyse. Hep akşam 5'ten sonra gelir ve sanki dünyaya iyilik yapıyormuşçasına kibirliliği elden bırakmadan düzmece bir sevimlilik yayan bir koku salar etrafına.

Nasıl "cool" olunacağını iyi bilir. Böyle söyleniyor sanırım bu tiplere. Bazen tesadüf eseri orada bulunan yabancılarla konuştuklarını duyuyorum. Ayrıca burada, bu kafede sürekli kadınlarla tanışıyor ya da zaten bir kadınla birlikte gelmiş oluyor.

İnsanların ne kadar "cool" bir adam olduğunu görmeleri için özel bir nokta belirliyor: Onlar yokmuş gibi davranıyor. Burada tanıştığı ya da yanında getirdiği kadınlarla birlikte başka yabancılarla konuşarak vakit geçiriyor.

Oturduğu masada hep bir ayna oluyor ve kendi kendisini, kendi kendisinin görüş açısından hiç çıkartmıyor. Sigara yakarken, birasından bir fırt alırken, aptal bir şey söylemeden önce dururken hep dönüp aynaya bakıyor.

Bir keresinde çok hoş bir Japon kadınla birlikte geldi. Mekandan ayrılmaya hazırlanıyorlardı ki sanki kadın orada değilmiş gibi arkasını dönüp yürümeye başladı. Kadın durup bir şey unutmuş mu diye bakarken o, yürümeye devam etti. Kafasını kaldırıp baktığında herif çoktan gitmişti. "Nereye gidiyorsun?" diye bağırdı arkasından.

Yürü be kızım! Ona bağırdığı için hemen sevmiştim bu kızı. Anlaşılabileceği üzere bu herif, sinirlerimi bozuyordu. Halbuki birbirimize tek bir kelime bile söylememiştik ve birbirimizin varlığından haberdar değildik.

Bugün o geldiğinde gene kafede oturuyordum. Saat 4'tü. Hayatının nasıl gittiğini, rahatsız edici alışkanlıklarının neler olduğunu merak ediyordum. Gelip yanıma oturdu ve elbette tanışmadık.

Orada oturdu.

Ben de orada oturdum.

Onun da benden nefret ettiğini düşünüyorum çünkü aşikar bir biçimde ben o kafeye ait bir adam değildim. Orta yaşlı tükenmiş bir hippi gibi görünüyorum ve burada çalışan Japon garsonlardan başka kimseyle konuşmuyorum.

Bu pislik herifin züppe olduğunun da farkındayım.

Neyse işte. Bugün onun neden yeryüzünde bulunduğunu kavradım. Saat 6'da, Tokyo'nun başka bir yerinde biriyle buluşmam gerekiyordu ve saatim yoktu. Oturduğum yerden onun saatini rahatlıkla görebiliyordum. Gelecek randevumu kaçırmamak için arada sırada saatine bakıyordum.

Daha önce de söylediğim gibi, bu orospu çocuğunun yaşamak için iyi bir sebebi olmalıydı. İşte o sebebi bulmuştum.

1953 Model Chevrolet

Koltuk yok, çamurluk yok, dikiz aynası yok, far yok, fren yok, tampon yok, tekerlek yok, bagaj yok, ön cam yok, silecek yok.

Amerikan romantizminin şiirsel görselliğinden etkilenen arkadaşım, eski bir araba alıp Montana'dan Kaliforniya'ya gitmek istiyordu. Her akşam yerel gazeteleri getirir, Kaliforniya'ya götürülebilecek eski arabaların ilanlarına bakardı.

YA KALİFORNİYA, YA ÖLÜM!

Dört yüz dolarlık bir arabayı iki ya da üç yüz dolara alabileceğini düşünüyordu.

1978 yılında bir araba için o kadar para verilebilirdi. Ama arkadaşımın hayali, eski arabasını alıp birkaç ayını Kaliforniya yollarında geçirmekti.

İyi ve eski bir Montana arabası, iyi ve eski bir dost gibiydi.

Bir akşam ağzının sularını akıtan bir ilan gördü:

1953 model Chevrolet, 50 dolar.

Hemen telefona sarılıp numarayı çevirdi. Telefonu açan yaşlı kadına "1953 model Chevrolet'si olan siz misiniz?" diye sordu. "Hani şu 50 dolara satılık olan."

"Benim." dedi kadın. "Oldukça iyi durumdadır."

"Görebilir miyim?"

"Elbette. Görmeden alamazsın ki. North L caddesinde oturuyorum ben." dedi kadın ve adresini verdi.

"Ne zaman müsait olursunuz?"

"Şimdi gelip görebilirsin."

"Tamam. Yirmi dakika içinde oradayım."

"Bekliyorum. Adınız ne demiştiniz?"

"Reynolds."

"Pekala bay Reynolds. Birazdan görüşürüz."

Arkadaşım heyecanla telefonu kapattı. Yalızca 50 dolar!

Dünyanın en güzel 1953 model Chevrolet'siyle Kaliforniya'ya doğru gittiğini görüyordu.

25.000 kilometrede gerçek bir sevgiliydi çünkü yaşlı kadın haftada üç kez alışverişe ve Pazar günleri de kiliseye gitmek için kullanmıştı arabayı sadece.

Kenarlarında beyaz şeritli lastikleri olan, muhteşem durumda bir arabaydı.

North L sokağındaki adrese varana dek arabaya sırılsıklam aşık olmuştu. Lisenin en güzel ponpon kızıyla ilk kez çıkacak olan bir ergen gibi hissediyordu kendini.

Yaşlı kadın kapıyı açtı.

Çok yaşlı bir kadındı ama neşe içinde hareket ediyordu.

"Merhaba," dedi arkadaşım. "1953 model Chevrolet için sizi aramıştım. Adım Reynolds."

"Merhaba bay Reynolds," dedi kadın. "Size göstereyim."

Üzerine bir ceket alıp dışarı doğru yürüdü ve arkadaşımı garaja götürdü.

"Lastikleri ne durumda?" dedi arkadaşım, heyecanını yatıştırmaya çalışarak.

"Lastik mi? Lastik yok," dedi kadın.

"Lastik yok, öyle mi?" dedi arkadaşım.

Düşlerinde küçük bir delik açılmıştı. Araba için lastik alması gerekecekti ama biliyordu ki bunun için sıkı bir pazarlık yapmalıydı. Lastik almak problem değildi. Las-

tikler tamamlanınca muhtemelen bir araba olacaktı. Lastikler çok da mühim değildi. Kafasındaki araba resmine lastikleri takmıştı bile.

"Frenler ne durumda?" dedi.

"Fren yok."

"Ne? Nasıl fren yok?" dedi.

"Doğru duydun. Fren yok." dedi kadın.

"Yani, fren yok?" diye tekrar etti arkadaşım.

"Yok."

Hayallerinin arabasının kafasındaki yansımasına lastik takmıştı ve şimdi de fren gerekiyordu. Birden hızlıca dönüp düşünmeye başladı. Neler yoktu? Lastik ve frenler.

Sonra hiç düşünmeksizin "Döşemeler nasıl peki?" diye sordu kadına.

"Döşeme yok." dedi kadın.

"Lastik yok, fren yok, döşeme yok." diye şarkı söyledi arkadaşım, bir çocuk gibi.

"Evet," dedi kadın, normal bir araba satıcısıymış gibi davranarak.

Daha önce de kullanılmış araba satan kurnazlarla karşılaşmıştı ama bu yaşlı kadın anasının gözüydü. Ona satmak istediği araba hangi cehennemdeydi?

"Neden döşemesi yok ki?" diye sordu arkadaşım, bir çocuk gibi.

"Çünkü bu bir araba değil." dedi kadın.

"Ne?" dedi arkadaşım. Kadın onu otomobil motorunun olduğu garaja götürmüştü. Motor, garajın ortasında duruyordu.

"Bu 1953 model Chevrolet mi şimdi?" diye sordu.

"Motoru."

"Motor?"

"Evet, motoru." dedi kadın.

"Arabanı satmak için ilan vermiştin ama."

"Neden böyle bir şey yapayım. Benim arabam yok ki! Yalnızca motorum var. 50 dolara satıyorum. Almak istiyor musun?" dedi kadın.

"Araba almak istiyorum," dedi arkadaşım. "Kaliforniya'ya gitmek istiyorum."

"İyi," dedi kadın motoru işaret ederek. "Kalanını da almazsan bununla Kaliforniya'ya gidemezsin."

Teşekkür ederim hanımefendiciğim.

Arkadaşım eve gelip gazeteyi aldı ve 1953 model Chevrolet ilanının olduğu sayfayı açtı. Altı kere okudu. Her kelimeyi dikkatlice inceledi. Çince İncil'in ilk baskısını okuyormuş gibiydi ve bir çeviri hatası olmasını istemiyordu.

Sonra yaşlı kadını aradı. Telefon çaldı ama yaşlı kadın cevap vermedi. Kapatmadan önce uzun süre telefonu çaldırmaya devam etti.

Muhtemelen o motoru başkalarına gösteriyordur, diye düşündü. Taliplerin garaja doğru yürüdüklerini görebiliyordu. Birilerinin kadına "Motor ne durumda?" diye sorduğunu duyabiliyordu.

Ve elbette, kadının cevabını: "Mükemmel durumda."

My Fair Lady, Tokyo Uyarlaması

ÇAY SAATİ

Tokyo'da, My Fair Lady'nin Japon uyarlamasının yapım aşamasını izledim. Bütün oyuncular Japon'du. Londra fonunun önünde dans edip şarkı söyleyen Japon aktör ve aktrislere bayıldım.

Rex Harrisonvari yakışıklılığıyla Japon profesör Higgins, arkasında Londra sokaklarının ve diğer Londra evlerinin bulunduğu bir fonun önündeki verandada duruyordu. Japonca şarkı söylüyordu. Sanırım şarkı, Japon Eliza Doolittle'a olan aşkıyla ilgiliydi.

Onu dinlerken fondaki bütün evlerin Viktorya döneminden kalma Japonlarla doldurulmasını istedim ve böyle çok daha iyi olabileceğini düşündüm.

Fondaki evlerin pencerelerinden içeri doğru baktım ama hiç kimseyi görmedim. Sokak da bomboştu. Belki de herkes evin arka bahçesine toplanmış çay içiyordu.

Diğerleri de hayatlarını yaşamaya devam ediyordu. Şarkı söyleyen insanları dinlemek için durmuyordu kimse. Ne de olsa bu onları ilgilendirmezdi.

GECEYLE GELEN

Düş gücüm, karanlıkta hızlı ve yetenekli bir şekilde hareket eden bu insanlarla bir aşk ilişkisi yaşıyordu. Her

hareketleri hesaplanmıştı. En fazla yararı sağlamak istemek isteyen bir Aziz gibi.

Başka bir deyişle, denizden geceyle birlikte gelen yükseliş gibi ne yaptıklarını biliyorlar. Canlandırdıkları karakterler, karanlıkta ortaya çıkıp her şeyi yoluna koyan ajanlara benziyor.

Çalışmaları bitip sahne ışıklarıyla karşılaştıklarında oynamaya devam ediyorlar. Oyuncular, Viktorya dönemini canlandırmak için çizilmiş bir odanın içinde değiller artık, Londra'nın küçük bir kesitindeler.

Bir yazar olmasaydım, sahnede çalışan bir işçi olmak isterdim herhalde. Her yere gidip bir sihirbaz gibi karanlıkta hareket eden, mobilya getirip götüren birisi. Bir koltuğu, bir masayı, bir piyanoyu Londra sokaklarına yerleştirirdim karanlıkta.

BİR MİLYON YIL SONRA OYUNCU

Kendinden çok daha yaşlı bir adamı canlandıran bir oyuncuyu izliyorum dikkatle. Saçları beyaz bir şeylerle kaplanmış ve rolüne uygun yaşa getirilmiş.

Aslında bizi yaşlı yapan şey, kalbin öylesine atmaya başladığında, yaşadığın bütün evler yok olduğunda ve etrafındaki insanlar aslında etrafında olmadığında kemiklerinin, kaslarının ve kanının bitkin düşmesinden başka bir şey değil.

Menü: 1965

Kaliforniya'da nüfus patlaması yaşanıyor. Yaklaşık 20.000.000 insan yaşıyor ve 48 adam Saint Quentin hapishanesinde ölüme mahkum edilmiş durumda. 1952 yılında 32 adam ölüm cezasına çarptırılmıştı ve Kaliforniya'nın nüfusu o zamanlar 11.000.000'di. Eğer her şey böyle devam ederse 2411 yılında, Kaliforniya'da 500.000.000 kişi yaşıyor olacak ve 2.000 kişi de ölüm cezasına çarptırılacak.

Birkaç gün önce San Quentin'e, hapishanenin başgardiyanı Lawrence Wilson ile konuşmaya gittim. Biraz keyifsiz olduğunu söyleyerek ölüm cezasına çarptırılan mahkumlara baktı. "Burada 48 adam var ve mahkemeler sürekli başkalarını da gönderiyor. Buradaki adamları hemen idam edersek, geçen sene bütün ülkede idam edilen kişilerden daha fazla kişi idam etmiş olacağız."

Başgardiyan Wilson'ın bir sorunu vardı. Bir tarla işçisi olan James Bentley'in, Kaliforniya vatandaşı olmanın bütün olasılıklarını tükettiği 23 Ocak 1963 tarihinden beri hiç kimse idam edilmemişti.

Şimdi ölüm hücrelerinde olan 48 kişinin yarısından fazlası iki yıldan fazla bir süredir hücrelerde tutuluyordu. Manuel Chavez ve Clyde Bates adlı iki adam 1957 yılından beri buradaydı. Kaliforniya'da yıllar, mahkumlar gaz odalarına girmeden önce geçip gidiyordu. Caryl Chessman da uzun süredir hücrede olan adamlardan biriydi ve

artık ona konaklayacağı bir yer verdiklerini düşünüyordu.

Kaliforniya'daki ölüm hücreleri. Bu ülkenin bir vatandaşı ve bir yazar olarak benim için ne anlama geliyor bu? Anlamını çözmeye karar verdim. San Quentin'i arayıp cezaevi müdürü James Park ile görüştüm. Ona, ölüm hücrelerini ziyaret edip edemeyeceğimi sordum.

Samimi ve cana yakın sesiyle bunun uygun olmayacağını söyledi. "Onlar kapalı bir topluluk," dedi. "İnsanlar gelip hayvanat bahçesindeki hayvanlar gibi onlara baktıklarında mutsuz olurlar." Ama bay Park, beni gaz odasına götürebileceğini söyledi. Sanırım teselli armağanı gibi bir şey bu da.

Birkaç gün sonra San Quentin'e gittim. Ölüm hücrelerine nasıl bir yerden bakacağımı merak ediyordum.

James Park, Kaliforniya Üniversite'sinden mezun olmuş bir klinik psikologuydu. Beni ofisinde çay içmeye davet etti. Rahat ve net bir adamdı. Çizgili, hoş bir kravat takmıştı.

"Bu insanlar ölüm hücrelerinde ne yiyor?" diye sordum. Son yemekleriyle ilgilenmiyordum elbette. O gün ne yiyorlardı, onu soruyordum. Bir hapishanedeki en önemli şeyin yemekler olabileceğine kanaat getirmiştim.

"Göstereyim hemen," diye cevap verdi bay Park. Kalkıp ana ofisten çıktı, dosyaların olduğu bölüme gitti ve elinde haftanın menüsüyle birlikte geri döndü.

Menünün başında CEZA İNFAZ KURUMU ve altında da "İDAM MAHKUMLARI için haftalık menü" yazıyordu. Bu yazılardan dolayı çok tuhaf hissettim. Karışık anlatımlarında ölümden sürekli bir yükümlülük ve yakınlıkla bahsediliyordu. 16 Nisan tarihli menü de bir o kadar dramatikti aslında:

Etli Erişte Çorbası
Lahana Salatası, ekşi krema sosu ile
Izgarada Pisi Balığı, kokteyl sos ile
Kızarmış Tavuk
Risotto
Karnabahar

"Menüyü alabilir miyim?" diye sordum.

"Sanırım verebiliriz." dedi.

Ölüm hücrelerindeki yemeklerin içerdiği kalorileri sordum. Telefonla birini aradı. "Ölüm hücrelerindeki yemekler kaç kalori? Demek 4500 kalori. Tamam, teşekkür ederim."

4500! Ne kadar tuhaf, diye düşündüm. Hiç dışarı çıkmayan bir insanın bu kadar fazla kalori alması tuhaftı ve dünyanın obezleri sevdiği de tam bir yalandı. Ölüm hücrelerinde bu durum farklı mıydı acaba?

Sonra ona ölüm hücrelerinde televizyon olup olmadığını sordum. Her üç hücre için bir televizyon olduğunu ve hücrelerinden kanallarını değiştirebildiklerini söyledi. Ayrıca kulaklıkları da varmış, bütün gece film izleyebiliyorlarmış.

Onların reklamlardan etkilendiklerini ve reklamlarda gördükleri ürünleri hemen kantine sipariş ettiklerini söyledi.

Birden ölüm hücrelerindeki mahkumların kantine, son model bir Ford siparişi verdiklerini getirdim gözümün önüne.

"En sevdikleri yemek nedir?" diye sordum.

Bay Park bir gardiyanı arayıp sordu.

"Hı, hı. Meksika yemeği. Ve biftek. Haftada iki kez biftek yiyorlar."

Bir süre sonra Warden Wilson içeri girdi ve hep beraber ölüm hücrelerinden, ölüm cezasından, mahkemelerden, gaz odalarından, zengin ve fakirlerden ve birini öldürdüklerinde başlarına gelenlerin farklılıklarından konuştuk. Milyarlarca kez konuşulan şeyleri bir de biz tekrar ettik.

Cuma günü öğlen yemeğinde ölüm hücrelerinde yenecek olan sevilen yemeği bulmam, daha çok heyecan vericiydi bu konuşmalardan. Bu ülkedeki hapishane yöneticilerinin %90'ının ölüm cezasına karşı olduğunu nasıl olsa biliyorduk.

Menüyü dizlerimin üzerinde tutuyordum ve gene ölüm hücrelerinden konuşuyorduk. Menünün ölüm hücrelerini görmemi sağlayan bir araç olduğunu biliyordum. Menüyle uzaklara gidebilirdim ve zaten istediğim de buydu.

Yönetici Warden Park bana, *Amerika'da Ölüm Cezası* adında "iyi" bir kitap gösterdi ama Salı günü çıkacak olan kızarmış domuz pirzolası kadar ilginç değildi.

Sonunda menümü alıp oradan ayrıldım. Artık kaç ölüm hücresinin ölüme daha yakın olduğunu merak etmiyordum. Başka bir şey bilmek istiyordum. Otobüsle San Francisco'ya dönerken menüyü nazikçe dizlerimin üzerinde salladım ve onun geleceğiyle ilgili planlar yaptım.

O akşam bir arkadaşım evime geldi. Holywood'a kapağı atmak isteyen bir senaristti ve bir taslak yazması için daktilo kullanan birini arıyordu. Böylece senaryoyu satabilecek, zengin ve ünlü birisi olacaktı. Beni de LA'deki evine çağıracaktı ve yeni yüzme havuzunda yüzecektik. Bunun iyi bir şey olduğunu düşünüyordu.

Bir daktilocu bulmadan önce mutfakta oturup siyah bira içiyorduk. Ona ölüm hücresinin menüsünü gösterdim. Şimdi çanlar menü için çalıyordu. Menüyü arkadaşıma uzatıp "Şuna bir baksana," dedim.

"Ne ki bu Richard?" Menüye bir bakış attı ve ondan hoşlanmadı. Yüzü gerildi ve damarları grileşti. "Gene berbat yapılmış bir Pop Art mı?" dedi.

"Öyle mi sence?" dedim.

"Evet, iğrenç bir şey. Tıpkı şu heykel gibi. Bebek ölüleriyle dolu bir dolu mezar var burada, biliyorsun."

Menü masanın üzerinde, arkadaşımın önünde duruyordu ve Cumartesi günü yapılacak olan kahvaltı için şunları söylüyordu:

Kaliforniya Portakalı
Mısır Gevreği
Sade Omlet
Domuz Pastırması
Fransız Usulü Tost
Akağaç Şurubu
Tost – Ekmek – Tereyağı
Kahve – Süt

Arkadaşımın menüye olan tepkisi, doğru yolda olduğum konusunda bana güvence verdi. Bu menü çok güç-

lüydü ve tuhaf bir deneyimdi. Bulabileceğim diğer şeyleri bulmam gerektiğini düşündüm.

Ertesi gün menüyü birkaç şair arkadaşıma gösterdim. Ağaçlarla kaplı Viktorya tarzı evlerde oturan nazik şairlerdi bunlar ve bazen yeterince yemekleri olmuyordu. Mutfakta oturuyorduk.

Şairlerden biri uzun bir süre menüye baktı ve birden "Korkunç, iğrenç ve mide bulandırıcı." dedi.

Diğer şair menüye bakıp "Şu yemeklere bir bakın! Domuz pastırmasına bayılırım. Bu sene hiç yemedim onlardan. Orada oturup bu yemekleri yiyen insanlar gerçekten şişman olmalılar. Bir kazı yere mıhlayıp ölene kadar yedirmek gibi. Neden bu yemekleri bir şaire vermiyorlar ki?"

"Çünkü şair, hiç kimseyi öldürmedi." diye cevap verdi diğer şair.

Vay canına! Ölüm hücresi menüsüyle San Francisco'nun sokaklarında dolanmak ve genişleyen bakış açılarını beslemek! Tükenmiş eski bir şeyde yeni bir gerçeklik aramak gibi.

Menüyü bir zarfın içine koyup akşam yemeği için pisi balığı satın alan ve televizyon karşısında film izlerken uyuyakalacak olan masum ve mütevazi insanların yanından geçiyorum.

Başka bir arkadaşımı daha görmeye gidiyorum. Bu arkadaşım geceleri çalışıyor. Birlikte bir fincan kahve içiyoruz. Biraz dedikodu yapıp hayatlarımızdan bahsediyoruz. Sonra ona bir şey göstermek istediğimi söylüyorum.

"Tabii." diyor.

Menüyü çıkarıp ona uzatıyorum. Menüyü okuyor ve yüzü oturup-bir-fincan-kahve-içiyorum ifadesinden kurtulup ciddileşiyor.

"Ne düşünüyorsun?" diye soruyorum.

"Çok güçlü ve gerçek. Bir şiir gibi. Bu menü tek başıma toplumumuzu mahkum ediyor. Çoktan ölen bir insanı bu yiyeceklerle beslemek, bütün bu saçmalığın tutarsızlığını ortaya koyuyor. Tamamen saçmalık!"

Masanın üstünde duran menüye bakıyorum. Salı akşamı ölüm odalarında şunlar yenecek:

Spagetti Çorbası
Soğanlı Pancar Salatası, sirkeyle
Kızarmış Domuz Pirzolası, kahverengi sos ile
Biftek
Patates Püresi
Mısır kreması
vs.

Bunların içinde anlamsız olan hiçbir şey göremiyorum. Soğanlı pancar salatası toplumu nasıl mahkum edebilir ki? Soğanlı pancar salatasından daha güçlü olduğumuzu düşünmüşümdür hep. Bu menünün yanlış ellere geçmesi durumunda, Kaliforniya'ya karşı bir tehdit unsuruna dönüşme ihtimali mi var?

Bütün günü San Francisco'nun her yerinde dolanıp menüyü insanlara göstererek geçirdim.

Sonunda San Francisco Üniversitesindeyken sürekli A alan bir öğrenci olan arkadaşımın evinde buna bir son verdim. Kızı yerde oyun oynuyordu. Çok güzel, çizgili bir bluz giymişti.

Babası menüyü okurken o da alfabe kitabındaki harfleri ezberden söylemeye çalışıyordu. Arkadaşım yavaşça ve hassasiyetle okudu menüyü. Aslında olayı hemen anlamıştı.

"N, Noel Baba."

Dört yaşında zeki bir kızdı. Clara Bow çocuk kılığına girip bizi ziyarete gelmiş gibi görünüyordu.

"Bu bir menü," dedi babası menüyü okumayı bitirdikten sonra. "Ve hiçbir zaman var olmamış öğünleri içeren bir menü."

Arkadaşım kendisiyle gurur duyulan entelektüel bir adamdır ama mütevazidir de. Sahip olduğu beyinden hoşnuttur.

"Bu bir salata değil," dedi menüdeki salatayı göstererek. "Bu sadece, salatanın orada olma zorunluluğu."

"Sanırım bu şekilde de bakılabilir."

Karısı işten döndü. Bir hastanede çalışıyordu ve çok yorgun görünüyordu. Gün oldukça uzun sürmüştü. Menüyü ona da gösterdim. Görür görmez ağzı seğirdi ve yüzü ekşidi. "Korkunç!" dedi. "Bu korkunç bir şey. Sadece korkunç!" ve ona iğrenç, pornografik bir şey vermişim gibi menüyü bana geri verdi.

Bir süre sonra küçük kız alfabe kitabını bıraktı. Yorulmuştu. Üzüntülü bir final yaparak umutsuzca "Y, yuva ağacın üstünde." dedi.

Ben ve babası menü hakkında konuşmaya devam ettik. Menüden iki kez çıkarılmış olan gerçeklik üzerine uzun bir sohbet ettik. Biz denizin soğuk dibine ulaşana dek derinliklere doğru inen, gelecek Pazar ölüm mahkumlarının yiyeceği renkli paskalya yumurtalarının üzerinde bir balık gibi göze çarparak bir çeşit dalgıç çanına dönüşen menü üzerine uzun ve derin bir sohbetti.

Kongre

Geçen hafta, bir saat arayla iki Japon cüce gördüm. İkisi de aynı sokakta yürüyordu. Tesadüf üzerine güzel bir konu oluşturuyorlardı. Yaşamın nasıl kontrolden çıktığına dair iyi bir örnekti.

Bir sonraki adımda ne olacağını asla bilemezsiniz.

Cüceler beni her zaman etkilemiştir. Ne zaman bir cüce görsem nefesimi tutarım. Bir büyüyü izliyormuşum gibi gelir bana. Pek çok insan cücelerin çocuklar gibi olduğunu düşünür. Kafalarından geçen ilk düşünce budur. Ama ben öyle düşünmüyorum.

Bir cücenin çocukluğu olduğunu sanmıyorum hiç. Herhalde oldukları gibi doğuyorlar ve hep altmış yaşlarındalar. Doğduklarında yaşlı olduklarına inanıyorum ve konuşmayı öğrenmek onlar için sorun teşkil etmiyor çünkü nasıl konuşulacağını zaten biliyorlar.

Bunları görünce ne düşündüğümü dikkatli bir şekilde dile getiriyorum. Kimseyi kırmak istemem. Olağanüstü sorunlarla mücadele etmek zorunda kalan şefkatli ve duyarlı insanlar olduklarını biliyorum. Hiçbir zaman onları işlerinden alıkoymak istemedim.

Ama beni hala büyülüyorlar...

Belki Tokyo'da bir cüce kongresi vardır ve kongrenin bütün davetlilerini bir saat arayla görmüşümdür.

Olanaksız Bir Düşün Peşinde

Neden olduğunu bilmiyorum ama çocuğuyla evde olduğu fikrine kapıldım. Benim kadar onların da yürümeye hakkı vardı. Hatta benden daha da fazla, belki. Çocuğun evden çıkması gerekiyordu. Çocuklar erimiş bir gofrete dönüşene dek evde duramazlardı.

Ama hala...

Onu sık sık değil, sürekli görüyorum. Çocuğuyla birlikte sokakta yürüyor. Otuzlu yaşlarında bir Avrupalı olduğunu sanıyorum. Güzel bir kadın ama güzelliği geçip gitmekte ve bir dişi de eksik. Neden diş taktırmadığını bilemiyorum. Diş taktıracak parası olmadığı için değil ama. İyi bir muhitte oturuyor ve taşınacakmış gibi de görünmüyor.

Benim de bir çift eksik dişim var. Dişleri yok diye onu yargılayamam. Ben neden diş taktırmıyorum? Gördüğünüz gibi, göründüğü gibi olmayan pek çok şey var.

Her zaman güzel ve temiz kıyafetler giyen, oldukça neşeli küçük bir kızı var kadının. Onları gördüğümde mutsuz olmam için hiçbir sebep yok. Hem ben kim oluyorum ki onların günde kaç defa yürüyüşe çıktıklarını ve dışarıda ne kadar süre kaldıklarını değerlendiriyorum?

Ama hala...

Onları günde altı ya da on iki kez görüyorum. Sizi temin edebilirim ki dışarıya onları görmek için çıkmıyorum. Saati kurmuyorum. Bir çizelgeyle gezinmiyorum ve kesinlikle kronometre kullanmıyorum.

Ama hala...

Onları kaç kez gördüğümü merak ediyorum. Elbette yaşamın kolay olmadığını biliyorum, planladığımız gibi gitmiyor. Şunu da unutmamalıyım ki ben onları her gördüğümde onlar da beni görüyor.

Eski Ahit ve Telefon Şirketleri

Hepimizin telefon şirketleriyle Eski Ahit'te de söylendiği gibi maceralarımız olmuştur: Telefonu açıp arkadaşına merhaba demekten başka bir şey istemiyorken Kızıldeniz yarılır ve firavunun ordusu peşine düşer. Ve hayır, Musa'nın ve kabilesinin Mısır'a köle olarak sürgün edilmesini istemezsiniz.

Kendinize durmadan amacınızın bu olmadığını söyleyip durursunuz. Yalnızca sizden uzakta yaşayan bir arkadaşınızı aramak istemişsinizdir.

"Merhaba Mike, nasılsın? Cleveland'da keyfin yerinde mi?"

Telefon şirketleriyle sıkıntıdan başka bir şey yaşamıyorum. Yeterince kişi olmuyor, yanlış faturalar gönderiyorlar, kesilen ve cızırtılı bir iletişim sağlıyorlar. "Alo? Alo?" diye diye yıldız sistemi içerisinde umutsuzca boşluğa doğru zırıldıyoruz.

Önce telefonu bağlattırmakla ilgili sorunlar yaşıyorum. "Nasıl yani? 3009 yılına kadar bana telefon bağlayamayacağınızı mı söylüyorsunuz? Bu tam bir saçmalık! Müdürünüzle görüşmek istiyorum."

Sonra müdürle konuşuyorum. Hattımın bağlanması konusunda bir hata olduğunu söylüyor ve 3009 yılına dek

bu hatanın sürmeyeceği güvencesini veriyor. Müdür bana söz veriyor: 2564 yılında bir telefonum olacak.

"Ama bu çok geç! Hala nefes alırken arkadaşlarımla ve yakınlarımla konuşmak istiyorum. Bana yöneticinizi çağırın!"

"Merhaba," diyor yönetici, Aziz Assisili Francesco sesiyle.

Ona konuştuğum kişinin 3009 yılına kadar telefon alamayacağımı söylediğini anlatıyorum. Sonra başka birisiyle konuştuğumu ve onun da bana 2564 yılına kadar bir telefonum olamayacağını söylediğini belirtiyorum.

Bağırıp çağırıyor, abuk sabuk konuşuyorum. Yöneticiye, bu telefon bağlanmadan yüzlerce yıl önce öleceğimi, öldükten sonra konuşulamayacağını açıklıyorum. Ayrıca öldükten sonra konuşabilsem bile konuşacak kimsem olmayacak çünkü bütün arkadaşlarım ölmüş olacak.

Yönetici -yönetici olduğunu söylemişti ve ona inanmak zorundayım- anlayışla dinliyor. "Evet," diyor anlayarak. "Biliyorum." Nane gibi ferahlatıcı. "Bu arada," diyor şefkatle. "Nereden arıyorsunuz?"

"Telefon kulübesinden," diyorum.

"Kar yağıyor ve oldukça da soğuk," diyor merhametle. "Üşümüş olmalısınız. Bu yüzyılda görünen en sert kış."

"Üşüdüm," diyorum.

O an yeni bir arkadaş edineceğime inanıyorum.

"En erken ne zaman telefon alabilirim?" diye soruyorum, sesim nezaket iksiriyle yumuşamışçasına. "Acil olarak ihtiyacım var ona." diyorum. "Telefon kulübesinin dışında telefonu kullanmak için bekleyen insanlar var. Birinin elinde bir kanca var ve bir de ağzında tüylü karıncaların etrafında gezdiği bir tuba olan bir genç adam var. Sanırım karıncaların küçük dişleri de var. Bu insanlar pek tekin değiller, özellikle de jilet gibi keskin bir şemsiye taşıyan yaşlı kadın. Ne zaman evime telefon bağlatabilirim?" diye yalvarıyorum artık. Kendime olan saygım yok olup gidiyor.

"Özel bir durumunuz olması sebebiyle," diyor yavaşça, "2305 yılına alıyorum tarihi. Gene de acele etmeden önce hatlardan emin olmamız gerekiyor. Bu iş bir on yıl kadar sürebilir ama dert etmeyin. Ne zaman evde olursunuz, o zaman gelelim telefonu bağlamaya?"

Yaşlı kadın şemsiyesiyle birlikte kabinin etrafında daireler çiziyor. Bana öyle geliyor ki tek bir vuruşta bir gergedanın kafatasını parçalayabilir.

"Peki ya yaşlı kadın?" diye mırıldanıyorum.

"Onunla arkadaş olun," diye mırıldanıyor. "Yeni tanışmalar insanın ufkunu açar. Şimdi söyleyin bana, ne zaman evde olursunuz? Ona göre telefonunuzu bağlamaya geleceğiz."

"327 yıl sonra." diyorum.

"Sabah 8-12 arası uygun mu yoksa öğleden sonra 13-17 arasında mı gelelim?" diye devam ediyor.

"Belki de benimle arkadaş olmak istemiyordur." diye mırıldanıyorum.

"Neden istemesin ki?" diye mırıldanıyor. "Harika bir kişiliğiniz var. Ben şimdiden sizi sevdim."

Beyrut'ta Kahvaltı

Normalde böyle değilimdir. Bir keresinde bir baştan öbür başa dünyayı gezdim ve bütün yolculuklarım beni Beyrut'a götürüp bıraktı.

Beyrut'ta kahvaltı etmeye bayılıyordum. Otelin yanında bir Alman lokantası vardı ve her sabah oraya gidip kahvaltı ederdim. Alman usulü kızarmış et, kırmızılahana ve patates salatası. İkinci bir sipariş olarak da Viyana Şnitzeli.

Üzerine üç şişe bira içip bir parça elmalı kek ve schnappsle kapanışı yapıyordum.

Güne doyurucu Alman kahvaltısıyla Beyrut'ta başlamak, hiç de kötü bir fikir değil.

Uçup Giden Bir Montana Okulu Daha

Okul haricinde her şey yolundaydı. Yerlerde sürücülerin dikkatli sürmesi gerektiğini anlatan işaretler vardı çünkü yakınlarda bir okul bulunuyordu.

Yerdeki işarette, kollarının altında kitap taşıyan bir kız ve bir erkek çocuk silueti vardı. İşaretler, dikkatli sürme isteği uyandırıyordu. Böylece karşıdan karşıya geçip okula gitmeye çalışan öğrenciler, ileride sorumlu birer vatandaş olacaklardı. Ne yazık ki orada okul yoktu.

Oradan geçmekte olan insanların işaretleri görünce yavaşladıklarını, etraflarına bakınıp okulun nerede olduğunu merak ettiklerini ve birçoğunun okulu göremediği için kendisine kızdığını sanıyorum.

Her şey çok basitti: Okul falan yoktu ortada. Balık tutmaya vadiye giderken o yolu kullanırdım. Orada, teneffüslerinde öğrencilerin bahçeye çıkıp oyun oynadığı, sınıflarında sayı saymayı ve Amerikan başkanlarının isimlerini öğrendikleri bir okul olmalıydı.

İki yıl önce birkaç hafta boyunca oradan geçmeye ara verdim, bir ay kadar sanırım. Heyecan içinde balık tutmaya giderken okula gereken önemi veremiyordum. Okulun orada olduğunu sanıyordum çünkü yıllar önce oradaydı ve sonra birden çekip gitmişti.

O akşam alacakaranlığın son ışıklarıyla oradan geçerken sabit bir gerçeklik inancı ve hafızanın uyku halinde

olmasından dolayı daha önce fark etmediğim bir şey fark ettim. Okulu hep görüyordum ama tanımlayamayacağım bir farklılık vardı okulda.

Okulda bir sorun vardı. Birkaç hafta boyunca bu sorunu düşünmeye devam ettim ama hala tanımlayamıyordum. O yoldan geçmek için hiçbir nedenim yoktu ve okul, hayatımdaki küçük gizemlerden birine dönüştü.

Bir gün gene balığa giderken o yoldan geçtim ve evet, okul orada değildi. Okul taşınmıştı. Ama nereye? Hiçbir fikrim yoktu. Neden taşımışlardı ki okulu?

Bugün, işaretler hala insanların oradan geçerken ihtiyatlı davranmalarını sağlıyor çünkü orada bir okul var. Neden okulu taşırlarken işaretleri de yanlarında götürmemişlerdi ki?

Belki de unutmuşlardır ya da artık onlara ihtiyaçları kalmamıştır. Böylece bizi "kayıp okul" vakasıyla baş başa bırakmış oldular. Umarım okul gezegeni terk etmemiş, tamamen ortadan kaldırılmamıştır.

Seksenlerinde Dört Kişi

Tokyo'dayım. Groucho Marx üzerine bir kitap okuyorum. Kitap, yaşamını ve seksenli yaşlarına geldiğinde bile kaybetmediği nüktedanlığını anlatıyor. Birkaç sayfa birden okuyorum. Otel odasındaki yatağıma uzanıp sayfaları çeviriyorum ve Groucho Marx'ın yaşlı bir adam olduğu bölümleri okuyorum. Kafamı kaldırıp Tokyo'nun Times Square'ine, Shinjuku'ya bakıyorum pencereden. Bir parça Groucho'm ve bir parça da Shinjuku'm var. Tokyo'da geçen yaşamımda ilginç bir denge oluşturuyor bu durum, perde arası gibi.

Birkaç hafta önce Japon bir şairle öğle yemeği yedik. Kırklı yaşlarının sonundaydı. Pek çok güzel konudan bahsettik: Kovboy filmleri, şiir, Japonya ve Amerika arasındaki farklılıklar, edebiyat, Montana'nın iklimi, sevdiğimiz yazarlar ve ilgilendiğimiz diğer şeyler.

Şairin hızlı ve dürüst zekasını sevmiştim. Bir şeyler anlatmayı bitirdiğimde bir duraksama yaşandı. Önemli bir şeyler söyleyeceğini hissedebiliyordum. Konuşmadan önce kafasındaki kelimeleri dikkatle inceliyordu.

O böyle durunca sabırla onu beklemeye başladım. Çok uzun bir zamana ihtiyacı yoktu bir şeyler söylemek için. Bütün sayfaları gizli bir panelin arkasında bir yerlerde olan gizemli bir roman gibi düşünen beynini izliyordum. Kelimeleri de ben gizlemiştim.

Sonunda konuştu ve söyledikleri beni çok şaşırttı, yoldan çıkarttı. Birisinin bana söylediği en olağanüstü şeylerden biriydi. Yanıt vermek için bir şeyler düşünemiyordum. Onun söylediği şey kadar net bir yanıt verebileceğimi de sanmıyordum.

Uzun süre sessizlik içinde oturup birbirimize baktık. Söylediği şey şuydu: "Yaşları seksenin üstünde olan üç kişiyle birlikte yaşıyorum." Umutsuzca bir yanıt aradım ama bulamadım. "Hmm, enteresanmış." doğru yanıt değildi açıkçası.

Birbirimize bakmaya devam ettik.

Zaman, yaşlanmak gibi sonsuz görünüyordu.

Benin Suçum

Dün gece Wyoming'den Montana'ya gelen şiddetli bir rüzgar, rüyalarımı dallanıp budaklandıran uykumun tam ortasından geçerek benim dediğim kökleri havalandırdı.

Trafiğin en yoğun saatlerinin yaşandığı bir çevre yolu gibi kabuslar kabusları kovalayıp durdu. Rüyamda televizyon programları için değişik gösteriler yazan genç bir senaristtim. Gösteriler yavaş yavaş ekrandan kaldırılıyordu. Reytingler soğuk ve gri bir balta gibi yatay bir düzlemde ilerliyordu. Gelecekte bir başlangıç daha yapabilecek miydim?

Televizyon şovunu sunan yaşlı bir eşcinsel Yahudi için bir başlangıç şakası yazdım ama beğenmedi. "Yazı yazmayı nerede öğrendin?" dedi bana. "Kümeste falan mı?"

Rüzgar ve gece sonsuzdu. Ağaçlar gökyüzüyle savaşırken yatak odam bir hayalet gibi inliyordu. Rüyalarım, yaşlılar evindeki bir çift takma diş gibi titriyordu deprem sırasında.

Yatağın başucunda duran bardağın içinde atlayıp zıplayan bir balık gibiydiler.

Son rüyamın zincirlerinden de kurtuldum ve gözlerim gün doğana dek uykunun içinde tünel kazdı. Yataktan çıkıp giyindim ve dışarı çıktım hemen. Uykuyla ilgili olan her şeyden kaçmak istiyordum.

Bütün tavuklara selam verdim. Kümesin içinde durup bana bakan besili bir tavuk grubuydu bu. Otuz metre ilerdelerdi. Rüzgar, kümesin önce mandalını, sonra da kapısını açmıştı. Durup bana bakıyorlardı.

Tabii ki kapı açıldığında tavukların dışarı çıkıp rüzgarın tadını çıkarmaları gerekiyordu. Tavukların da düşündüğü şey buydu. Şanslıydılar. Kendilerini Idaho'da bulsalardı, aynen böyle şaşırırlardı.

Şafak ve rüzgar, gri baltanın rengi ve hareketiydiler. Tavuklar suçluymuşum gibi bana bakıyorlardı. Sanki rüzgarın bu kadar kuvvetli esmesi benim suçumdu ve bunun için bir şeyler yapmam gerekiyordu. Nereden biliyorlar ki? Belki de o lanet kapılarını ben açmışımdır, olmaz mı?

Florida

Kış aylarında posta almak hoş bir şey burada. Karların içinde yürüyüp posta kutusuna ulaşıyorum ve o da ne? Beni bekleyen mektuplar var! Hepsini alıp eve dönüyorum ve beni nelerin beklediğine bakıyorum.

Küçültülmüş bir ahır biçiminde kocaman, mavi bir posta kutum var. Postalar hakkında çift taraflı düşüncelerim var: Pozitif ve negatif düşünceler. Yarıda biten, dikkat dağıtan ricalı, talepkar ve itiraz dolu mektuplar bazıları. Çoğu da hiç tanımadığım insanlardan geliyor. Bu, negatif olanı.

Onlara bana bir iyilik yapmalarını ve bir hafta yıkanmamalarını söylesem, bunu yapabilirler mi? Sanmıyorum. Benden yapmamı istedikleri şeyler oldukça rahatsız edici.

Diğer mektuplarsa, sıcak ve güneşli bir öğle sonrasında parıldayan Kutup yıldızına benzeyen bir bardak soğuk gibiler. Daha iyi hissetmemi sağlıyorlar ve beni dinç tutuyorlar. Yaşadığım için mutluluk duyuyorum onları okuyunca.

Faturalar da coğrafyanın varoluşsal biçimleri. Nerede olduğunuzu para birimiyle gösteren haritalar.

Bazen sinir bozucu.

Bazen sevindirici.

Bazense hiç, hiçbir şey.

Ama bu zalimlik! Bu şeye para ödemeyi reddediyorum! Ya da çok iyi, tahmin ettiğimden daha ucuzmuş. İşlerini iyi yapıyorlar ve fiyatları da ucuz tutuyorlar ya da Üç dolarlık bir fatura mı? Bunu ödemem gerekiyor ama sanırım ödemeyeceğim.

Ivır zıvır postalar yalnızca ıvır ve zıvırdırlar.

İsimsiz olarak elime geçerler ve şöminenin aleviyle yanıp yok olurlar. Acı yoktur çünkü yaşam da yoktur.

Bu sabah posta kutusuna gittim ve metal mavi kapağını açtım. Hiçbir şey yoktu. Kapağı kapatıp elimi posta kutusunun üzerine koydum. Metali güneşte ısınmıştı ve ona dokunmak bana iyi hissettirdi. Birkaç dakikalığına Florida'ya gitmişim gibi geldi. Aylardır yerden kalkmayan karla birlikte soğuk havalarda yaşıyorduk burada.

Mektupsuz eve döndüm ama kötü hissetmiyordum, neşeliydim. Teşekkür ederim posta kutusu, küçük Florida seyahatim için.

Hayaletler

Bazen uyumadan önce onu düşünürüm. Hatırlayabildiğim tek şey bir köpeği olduğuydu. Barda tanıştık. Bir süre sohbet ettik. Bir şeyler içtik birlikte. Sonra onun evine gittik. Oturma odasında bir bisiklet vardı. Neredeyse düşürüyordum. Bisiklet, kapının hemen yanındaydı.

Seviştik ve onun bir köpeği vardı.

Kekik ve Cenaze Evleri Üzerine Bir Ders

Hayatımın çoğunu küçük şeylerle, gerçekliğin ufacık parçalarıyla ilgilenerek geçirdim. Pişirmesi günler alan karmakarışık bir yemek tarifindeki bir tutam baharat gibiydi. Bir tutam baharattan daha fazla baharat serpmek, tehlikeli sularda yüzmektir. İki tutam baharat eklemek söz konusu bile olamaz, yemek bozulur. Dışarı çıkıp sosisli yersiniz.

Bir örnek vereyim. Dün gece bütün ışıkları kapalı bir cenaze evinin önünden geçtim. Daha önce geceleri ışığı yanmayan bir cenaze evi görmemiştim.

Afalladım.

Cenaze evlerinin, geceleri ışıklarını açık tutmasının gerekliliğine dair federal bir yasa olmadığını biliyordum ama benim gerçekliğim bunu gerekli buluyordu.

Yoluma devam ederken bunu düşünüp duruyordum.

Küçük bir şeydi ama beni rahatsız etmişti.

Sanırım cenaze evinde kimse yoktu. Birileri olsa bile ışıkları pek umursamıyorlardı anlaşılan. Işıklı ya da ışıksız, ne fark eder ki?

Tavşanlar

Japonya'da bir arkadaşımın tavşan koleksiyonu yapan bir arkadaşı var. Arkadaşım gittiği her yerden, Avrupa'dan ya da Amerika'dan ona tavşan getirir. Şimdiye dek iki yüz tavşan getirmiştir herhalde. Gerçek olmasalar bile Japonya'nın gümrüğünden bir sürü tavşan geçmişti. Arkadaşımın arkadaşı her çeşit tavşan figürünü seviyordu. Camdan, metalden ya da tavşana benzeyen bir çizimden olabilirdi bu tavşanlar.

Tavşanları sevdiği bilgisinden başka bir şey bilmiyorum onun hakkında. Kaç yaşında olduğunu, nasıl göründüğünü önemsemiyorum. Bildiğim tek şey, Japon bir adamın tavşanları sevmediği gerçeği.

Arkadaşımla birlikte Tokyo'da yürüyüşe çıktığımızda, bir gözü hep tavşanlarda olur. Bir sürü kıvır zıvırla dolu bir mağaza varsa etrafta, buranın tavşanların evi olduğunu düşünüp dururuz ve mağazaya bakarız.

Şehirde tek başıma yürüyüşe çıktığımda bana da oluyor artık bu. Göz ucuyla tavşan arıyorum. Bugün tavşanların olabileceği bir mağaza gördüm ve durdum.

Kimdi bu adam?

Ve neden tavşanlar?

Başkan Kennedy Suikastına Farklı Bir Bakış

Bazen hayat, pire misali kızgınlıklar ve çıkıntılı hayal kırıkları silsilesine dönüşebiliyor. Basit bir olayı bile sorguluyorsun. Üzerinden yıllar geçen bir olayı sorgulamak kolaydır çünkü ve bunun hiçbir mantıklı açıklaması da yoktur.

Vadesi dolan başkanın bir anda değişmesi ya da 55 yaşındayken mucizevi bir şekilde karınızı doğuran 80 yaşındaki kayınvalidenizin bovling oynamaya karar vermesi çetrefilli bir durum değildir. 1.46 boyunda ve 35 kilo olan kayınvalidenizin gergin cildi, kırılgan kemiklerini kaplamıştır. Bu haliyle tuhaf bir uçurtmaya benzemektedir.

O bovling toplarından birini havaya kaldırmasının imkanı olmadığının farkındasınızdır. Başarılı olabileceği etkinlikleri önerirsiniz üstü kapalı bir şekilde. Siz örgü örme ya da pul koleksiyonu gibi şeyler söyledikçe katılıyormuş gibi kafasını sallar.

Posta pulları oldukça heyecan vericidir. Onunla güven verici bir şekilde konuşup pul koleksiyonu yapmasına ikna etmeye çalıştığınızda size kafa sallamadan ilk sözlü yanıtını verir.

Elma büyüklüğünde bir bovling topu olup olmadığını sorar size. Böylece parmaklarını bovling topuna sokabilecektir.

Her neyse. 80 yaşındaki kayınvalideyi unutup hiçbir şekilde sorun yaratmayan en basit şeye geri dönelim. Mesela krepler.

Montana, Livingston'da haftanın her günü, Nuh'un gemisinin büyük tufandan kurtuluşundan beri açık olan ve 24 saat kahvaltı veren bir lokanta var. Montana'da kahvaltı deyince akla şuruplu ve bol yağlı krepler ve kreplerin üzerine içilen bir bardak buzlu süt gelir.

Geçen hafta bir gece, uyuyamadın. Çok yorgundun ama gene de uyuyamadın işte. Akşam 9'da yatağa yattın ve gece 2'ye kadar yastığınla debelendin. Sonunda kalkıp krep yemeye lokantanın yolunu tuttun. Krepler uykunu getirebilirdi. Lokanta da yakındı zaten. Hem sıcak bir akşamdı da. Kar yağmıyordu. Gökyüzünde yıldızlar vardı.

Arabanı park edip lokantaya girdin ve bir masaya oturdun. Senden başka bir düzine daha insan vardı etrafta. Barlar kapandıktan sonra bir şeyler yemek için gelmişlerdi. Menüye bakmana bile gerek yoktu.

Bir dua gibi söyledin: "Biraz krep ve büyük bir bardak da süt istiyorum." Garson kahve isteyip istemediğini sormadı. Eliyle duvarı gösterdi. Biraz şaşırarak garsonun duvarı işaret eden kolunu takip ettin. Parmaklarının ötesine geçip duvara ulaştın ve kocaman harflerle yazılmış şu yazıyı gördün:

GECE YARISINDAN

SABAH 4'E KADAR
KREP SERVİSİMİZ
YOKTUR

Afalladın. Başkan Kennedy suikastından beri yaşadığın en büyük şok buydu. Söyleyecek hiçbir şey bulamadın. Garson saate bakarak durumu senin için resmileştirdi: "Saat daha 2.30. Krep için bir buçuk saat beklemeniz gerekiyor. Başka bir şey ister miydiniz? Jambonlu yumurta, domuz pastırmalı yumurta, sosisli yumurta ya da tost?"

"Hayır," kelimesini titreyerek söylemişti sesin. Hemen oradan ayrılmıştın. Kısacık olan eve dönüş yolu, Billings'de bir cenazeye gidiyormuşsun gibi uzayıvermişti. Sadece tek bir şey düşünüyordun: Zamanın başlangıcından beri 24 saat krep yapan bir lokanta, neden kurallarını değiştirip 4 saatliğine krepleri menüden sürgün ederdi? Bu hiç anlamlı değildi. Krep yapmak ne kadar zor olabilirdi ki?

Birden başkan Kennedy'i düşündün.

Gözlerin gözyaşlarıyla doldu.

Bir Evliliğin Portresi

Zavallı kız. Tokyo'da sarılabileceği hiç kimse yok. Onu ilk gördüğümde, şişman ve çirkin bir oğlan çocuğu olduğunu sandım. Yirmi yaşlarında bir kız olduğunu anlamam on saniye sürdü. Belki de bu yüzden Japon kadınların yaşlarını anlayabilmek her zaman zor olmuştur.

Onun bir kız olduğunu keşfettiğimde kalbim bir küt eksik attı. 1.80 boylarında ve en az 90 kilo ağırlığındaydı. Birileriyle yürüyordu. Onun bir kız olduğunu anladığımda yanındakilerin görünüşlerini ve cinsiyetlerini tamamen unutmuştum. Onun haricinde herkes arka planda kalıyordu.

Kot pantolon ve beyaz bir tişört giyiyordu. Neden kıyafetlerinden bahsettiğimi bilmiyorum. Halbuki hiç de önemli değiller. Sanırım yazacağım şeyi yazmak istemediğim için kıyafetlerini anlatıyorum.

Yürürken gülümsüyordu. Ön dişleri yoktu. Ağzı, pembe bir delikti.

Dünya üzerinde çok daha kötü durumda olan şişmanlar olduğunu biliyorum. Muhtemelen çirkin bir oğlan çocuğuna benzeyen ve ön dişleri olmayan şişman kızları seven ailesi ve arkadaşları da vardı. Büyük olasılıkla ön dişleri olmayan ve çirkin bir oğlan çocuğuna benzeyen kızlardan hoşlanan bir koca bulacaktı kendine.

Belki kocası da onun gibi olacak ve insanlar onları ikiz zannedecekti ve belki de kendi kimliklerini karıştırıp kimin kim olduğunu bulmaya çalışacaklardı.

Yaşlı Bir Adamın Oto-portresi

Geçen Pazar Pine Creek'teki Protestan kilisesinin müzayedesinden çikolatalı bir Alman pastası aldım. Bu müzayede, kilisenin gelecek yıl da ayakta kalması için para topluyordu.

Hristiyan değilim ama çikolatalı pasta da değilim. O pastayı gördüğümde ona sahip olmak istedim. Pasta, üç katlı küçük bir saray gibiydi. Açık arttırmada verilen teklifler hızlı ve yüksekti. Rampada yavaşlayan bir kayakçı gibi orada kaldım.

"81 numaraya 30 dolara satıldı!"

81 numara bendim!

Yüce İsa! Ve çikolatalı bir pasta için 30 dolar!

Pastayı eve götürüp buzluğa attım. Onu, İsa'nın yeryüzüne dönüşü gibi özel bir günde yemeyi planlıyordum. Pastanın tarifini de bulmuştum:

Çikolatalı Pasta
30 Dolar
Pine Creek Kilisesi
14/10/78

Kanıt istiyordum.

Dün bir arkadaşıma 30 dolarlık çikolatayı anlatırken yakaladım kendimi. Cüzdanımı çıkarıp tarifi gösterdim.

Eğlenceli bir gülümsemeyle tarife baktı.

Buna nasıl son verecektim? 21.yy. sokaklarında tanımadığım insanları durdurup zar zor okunabilen bir kağıt parçasını ellerine tutuşturan yaşlı bir adam gibiydim.

Çikolatalı kek tarifime alakasız gazete kupürleri ekleyebilirdim ve tabi onları da gösterirdim herkese.

"Çikolatalı pasta için 30 dolar." diye kıkırdardım, hikayemde hiçbir önemi olmayan gazete kupürünü göstererek.

Yeşil metalden parıldayan giysileriyle 21.yy. sakinleri, gözleri azıcık parlayarak bu yaşlı adama ayak uydururlardı.

"Çikolatalı pasta için 30 dolar." diye şakırdım cılız sesimle.

"Çok enteresan," derdi 21.yy. sakinlerinden biri, oraya bir zaman kapsülüyle gelip gelmediğimi merak ederek ve şunları düşünürdü: *"Sanırım bu yaşlı adam son zamanlarda hiç kahve almamış çünkü bir fincan kahve 50 dolar ve eğer krema ve şeker de istersen, 5 dolar fazladan ödemen gerekir."*

"30 dolar!" ve sözcüklerim artık hatırlanmayacak...

Pine Creek'teki Protestan kilisesinden 21.yy.da aldığım çikolatalı pasta, artık geçmişte kaldı.

Bira Hikayesi

"Kışın yemek yapmayı seviyorum," dedi 60 yaşındaki İtalyan aşçı. Kaliforniya'da bir yerlerdeydik. Bira bardağını profesyonel bir tutucu gibi kavramıştı. Biranın bütün anlamlarını bilen bir adamdı. Bira onun için açıkça anlaşılabilen bir kitaptı. Her sayfasını ezbere biliyordu.

"Kışın yemek yapmayı seviyorum," diye tekrar etti. "Kış mevsiminde yemek pişirmek gerçekten harika. Yazın çok ama çok sıcak oluyor. Biliyorum da söylüyorum. Kırk iki yıldır yemek yapıyorum. Değişen bir şey yok. Sadece yazın yemek yaparken daha çok bira içiyorum. Aslında fark etmez, her zaman bira içebilirim çünkü. Sıcak olmasına gerek yok, kışın da içiyorum ve bundan keyif alıyorum."

Birasından bir fırt daha aldı.

"İnsanlar beni tanımaya başladıktan sonra çok bira içtiğimi söylüyorlar. Az bira içtiğimi söyleyemem. Neden içmeyeyim ki hem? Biradan mı utanacağım?"

Rudi Gernreich Anısına, 1965

Kıyafetler bir karşı duruşun, sıkılmış olmanın ifadesidirler... Sıkılan kişi davranışlarında aşırılığa kaçar ve her şeyin bir anlamı varmış gibi görünür.

Rudi Gernreich

San Francisco'yu Golden Gate'e bağlayan otoyolda (aşkın evliliğe doğru gitmesi de diyebiliriz), üzerinden kolayca atlanabilen beyaz bir bariyerle çevrili küçük bir mezarlık var. Mezarlıktaki mezarların boyu ise on santimi geçmiyor.

Otoyoldan geçen arabalar, rüzgarın, çiçeklerin ve yabani otların arasından geçen mezarlığı vızır vızır sesleriyle dolduruyorlar. İstediğiniz kadar orada durun, bu ses hiç kesilmiyor.

Dosdoğru baksanız da göremeyebilirsiniz ama otoyoldaki arabaları, etimsi kırmızı bir metal ve gri bir beton taşıyor.

Bu mezarlık San Francisco'nun tepelerindeki askeri mezarlıkla karşılaştırılınca bir sivrisinek büyüklüğünde kalıyor. Sonsuzluğu gözetleyen küçük mezar taşlarıyla noktalanan mezarlar.

Yıldızlı madalyalarla süslenmiş ekmek dilimleri gibi gururlu, Amerikan bayrağının dev bir fırıncı gibi sallandığı mezarların olduğu bir mezarlık olmak istemezdim.

Ama otoyolun aşağısında, askerlerin evcil hayvanlarını gömdüğü küçümen bir mezarlık olabilirdim pekala.

Rudi Gernreich'in ceketi gibi mezarlarını, mezar taşlarını ve çiçeklerini üzerime giyebilirdim mezarlığın ve orada durup saatlerce rüzgarlı Kaliforniya güneşini düşleyebilirdim.

Evcil hayvan mezarlığının resmiyetsizliğini seviyorum. İçimi sevgiyle dolduruyor. Yukarıdaki mezarlıktan daha gerçek, daha sevgi dolu gibi geliyor burası bana.

Bir öğleden sonramı Dominik Cumhuriyeti ve Güney Vietnam'daki ordularımızın ölü maskotlarıyla geçirmem de oldukça ironik. Bütün arkadaşlarım deliye dönmüş durumda.

Askeri bölge, 6. orduya ev sahipliği yapar. Evcil hayvan mezarlığında durup otoyoldan geçen arabaların vızır vızır seslerini dinlerken 6. ordunun ölü maskotlarına bakıyorum.

Mezarlığın kumlu toprağında biten karahindibaların, minyatür avizeler gibi kırılgan, küçük, mor ve beyaz çiçeklerin arasında yürüyorum.

Buraya gömülen köpekler var: Bulaşık, Serseri, Şeytan, Hulahop, Sezar, Sally, Pısırık, balık tutma arkadaşı Tony ve muhafız köpek Oskar.

Kediler de var tabii: Kömür, Minnoş, Prenses ve Dachau'da doğan Benek.

Bir de hemstır, adı Willie.

Kahraman adlı bir de güvercin.

Ve iki papağan: Jingle ve Peppi.

İki japon balığı: Peter ve Lela, "Tanrı onları korusun!"

Bir de mezar taşında şunlar yazan bir Tiviti var:

TİVİTİ BURADA YATIYOR
PAMUKLARA SARILI
MİNİK BİR KUŞ
BİR TAS SÜTÜN İÇİNDE
BOĞULDU

Bir dolu narin ve minik mezar var. Köpeklerin mezar taşlarını okurken, hayvanların hala bir görevi olduğu askeri bölgedeki köpek havlamalarını duyabiliyordum.

Mezarlardan birinde, özenle seçilmiş bir taşın üzerinde plastik bir Meryem yatıyordu. Meryem'in yüzü sessizlik içinde yatan hayvanın mezar taşına dönüktü.

Başka bir mezarın üzerine de gösterişsiz bir kazık dikilmişti. Kazığın üzerinde Japon resimlerindeki gökyüzü tasvirleri gibi duran bir parça eski kağıt duruyordu. Al-

tında da üç adet paslanmaktan kimliğini yitirmiş bira şişesi vardı. Gömülen hayvanlar gibi isimsizdiler.

Diğer bir mezarın etrafında, kökünden sökülüp yamultulmuş beyaz bir çit vardı. Kalbe ya da elmaya benzeyen kazığın ortasında SEVGİ yazıyordu.

Başka bir mezarın yanında, huzura kavuşmuş bir köstebek buldum. Pinokyo burnuyla ölü bir foku andırıyordu. Biraz ileride bir sincap kapanı gördüm. Katilleri olan bir ölümdü. Ölümün Rudi Gernreich ceketini giymek gibi, yalnızca bir gün için bile olsa bir sığınak yarattığı düşüncesi oldukça tuhaf geliyordu bana. Mezarların omuzlardan biraz dar geldiğini kabul etmek zorundayım.

Bir de adı sanı belli olmayan hayvanların üst üste gömüldüğü bir kimsesizler mezarı vardı. Üzerinde çiçekler ve yabani otlar bitmişti.

Küçük beyaz taşlarla kaplanmış büyük mezarlara ulaştım. Balmumundan çiçeklerle süslenmiş mermerden mezar taşı olanları bile vardı. Bazılarının içinde beyaz kutulara koyulmuş çiçekler, saksılı bitkiler ve kaktüsler vardı.

Bir gün otoyoldan arabasıyla geçen biri, 1965 yılının Nisan ve Mayıs aylarında geçerli olan Golden Gate biletini, on yıldır ölü olan Penny'nin mezarına fırlatmıştı.

Mezar taşının birinde bir çocuk çizmiş gibi görünen sarı bir güneş vardı ve güneş ışıkları bu mezarın üzerinde parıldıyordu.

Damalı adındaki köpeğin mezarı için üzerinde "Bitti!" yazan oldukça net bir mezar taşı vardı.

Mezarlığın çeşitli yerlerinde nekrofilik Amerikan bira içicilerinin izlerini görmek mümkündü. Mezar taşlarına vurulup kırılmış bira şişeleri vardı.

İnsanların bir marketten bira alıp mezarlığa gelip içmelerini ve mezar taşlarının üzerinde şişeleri kırmalarını hiçbir zaman anlayamadım.

Bunun Amerikan annesinin emzirmeyi bırakmakla bağıntısı olup olmadığını merak ediyorum. Belki de kültür olarak biberona hazır değilizdir henüz.

Ne kadar zamandır orada olduğumu bilmiyorum. Bir köpeğin mezarının yanında dururken iki askerin tepelerden aşağı indiğini gördüm.

Omuzlarında tüfekleri, ellerinde sefertasları vardı. Omuzlarından tüfekleri indirip bana doğru yaklaştılar.

Biri aniden önümdeki alana doğru zıplayıp topuklarını yere vurarak durdu. Tüfeğini göğsünün üzerine alıp bana doğrulttu.

Mezarlığın dışında duruyordu ve ben, mezarlığın içindeydim.

"Dur bakalım! Kim var orada?" diye bağırdı sert bir ifadeyle. Parmakları tüfeğin tetiğindeydi. Yüzlerce ölü köpek, kedi, Japon balığı, hemstır, güvercin, papağan ve bir tas sütün içinde boğulan bir civciv vardı etrafımda.

"Burada olmamda herhangi bir sorun olduğunu sanmıyorum," dedim nazikçe. Davranışlarımda "aşırılık"a kaçmak fikrini takdir ettim. Yani ona, belediye başkanından ya da emniyetten izin almayı unuttuğumu söylemiştim.

Tüfeğini hala göğsünün üzerinde tutarak "Ne yapıyorsun burada?" diye sordu.

"Bu küçük mezarlık hakkında bir hikaye yazıyorum," diye cevap verdim. Gülümseyip tüfeğini indirdi. "Pekala, benden de bahset hikayende." dedi.

Sefertasına bakıp "Yemeğe mi gidiyorsunuz?" diye sordum.

"Hayır," dedi. "Yemeği çoktan yedik. Güney Vietnam'a gidiyoruz."

O ve diğer asker birbirlerine gülümseyip konuşarak yola devam ettiler. "Dur bakalım! Kim var orada?"cı tavırlarını, Pazar gününün yaşattığı sıkıntıya bağladım.

Asker olmak için çok gençtiler. Güney Vietnam'dan döndüklerinde bunu düşünmeyecektim çünkü savaş onları zaten yaşlandırmış olacaktı.

Ben de tükenmiştim. Rudi Gernreich ceketini otoyolun altındaki beyaz çitlerin üzerine bıraktım. Oraya aitti.

Mısır Gevreği Orkestrası ve Hindi

Hindiler hakem olmaksızın birbirlerine girip dövüşmeye başladılar. Kimse kavgayı önlemedi. Ama midilliler çok sıkılıp dörtnala koşmaya başladılar ormana doğru. Hindileri sorunlarıyla baş başa bırakıp gittiler.

Çiftliğin yanından aşağı doğru dört yüz metre kadar yürüdüm. Kapalı olduğunu biliyordum ama mavi harflerle yazılmış kapalı tabelasını görmek istiyordum sadece.

Elbette söylenenleri göz ardı etmiyordum, yalnızca kontrol etmek istiyordum. Yalnızca yürümek istiyordum. Alçakgönüllü Pine Creek halkının içinden geçmek istiyordum.

İyi bir yürüyüştü. Ayaklarım yumuşak karı ezip geçiyordu yürürken. Çıkan sesler General Mills'in ürettiği mısır gevrekleriyle yapılan pahalı bir kahvaltı gibi yankılanıyordu.

Mavi tabela hala kapıdaydı ve üzerindeki harfler de değişmemişti. 20 Şubat'ta yeni sahipleri bulununca açılacaktı. Yeni ve eski sahiplerine teşekkür ettim. İnsanlarla tanışmak için sabırsızlanıyorlardı.

Yeni sahibiyle nasıl bir yer olacağını, ne gibi değişiklikler yapılacağını merak ediyordum. Haritada minicik bir nokta gibi görünen, küçük kulübeler ve küçük kafelerin bulunduğu bir yeri ne tip insanlar satın alırdı acaba.

Pine Creek, Paris'ten de, New York'tan da, Tokyo'dan da çok uzaktaydı.

Yeni sahiplerinin yeni düzenlemelerini, şayet varsa tabii, öğrenmeye karar verdim. Birkaç gün sonra onlarla tanışırdım. Ama hiçbir değişiklik olmadı ve kimse de gelmedi.

Çiftliğin yeni sahibi tam bir muammaydı. Montana'nın soğuk kış gecelerinde, bana düşünecek bir şeyler vermişlerdi.

Sonra hindiler, çiftlikteki yolun kenarında dövüşmeye başladılar ve midilliler de koşup gittiler. Geri döndüm ve ayaklarımın altındaki mısır gevreği orkestrasını dinleyerek eve yürüdüm.

Yağmurda Çalışan Yaşlı Adam

Her gün Tokyo sokaklarında el ilanları dağıtan insanlar görüyorum. Hayatlarını böyle kazanıyorlar. Tanımadıkları insanlara el ilanları veriyor, kazandıkları paraları da ihtiyaçları olduğu ya da olmadığı şeylere harcamak istiyorlar.

Çoğu zaman kimse el ilanlarını okumuyor. Onları bir kenara atıp yollarına devam ediyorlar.

Bir de, ellerinde diğer adamların gitmek isteyeceği türden gece kulüplerinin ve masaj salonlarının pankartlarıyla yürüyen adamlar görüyorum. Oralardaki kadınlar da erkekleri tatmin ederek para kazanıyorlar.

Erotik vaatlerin bulunduğu tabelaları, genellikle eski püskü kıyafetler giymiş yaşlı adamlar tutuyor. Yaşlı adamların böyle bir iş yapmamalarını ve düzgün kıyafetler giymelerini isterdim.

Ama dünyayı değiştiremiyorum.

Ben buraya gelmeden çok önce değişmiş zaten.

Bazen bir şeyler yazmayı bitirdiğimde -mesela bunuel ilanı dağıtıcısı ya da güzel ve çekici kadın iskeletlerinin kapıya doğru yürürken domino taşları gibi ses çıkarttığı gece kulübü tabelaları yağmur altında tutan, boktan kıyafetler giymiş bir yaşlı gibi hissediyorum.

Kuzey Pasifik Demiryollarının Muhteşem Yemekli Vagonları

"Kuzey Pasifik Demiryollarının muhteşem yemekli vagonlarında, kuzeybatının en iyi fırında pişmiş elmalarını yiyebilirdiniz."

James Beard'in yazdığı Amerikan Mutfağı adlı yemek kitabında kızarmış elmalar için yazılan ilk cümle bu. Çok güzel bir yemek tarifi. Aralık sabahının soğuğunda, kırsal bir yerdeki havaalanından kalkan küçük bir uçak gibi düşler kurmamı sağlıyor.

Uçak düşlerim yavaşça irtifa kazanıp yola çıkıyorlar. Pusulamın üzerinde görebiliyorum onu:

istikametim fırında pişmiş bir elma.

Meyve bahçeleri ve tarlaların üzerinde saatte 250 km'ye ulaşıyor hızım. Çiftlik evlerinin bacalarından yapılmış kıvrık elma kabukları gibi duman saçıyor uçağım.

Görüldüğü üzere, fırında elmayı seviyorum. Sıcak ve taptaze olacaklar. Üzerlerinde bir meleğin kanatları gibi krema olacak. İlk ısırığım Büyük Kanyon'da lezzet kabarcıkları yaratacak.

Buraya kadar. Uçuş bitti.

Uçağım, pişmiş elmanın üzerine mükemmel bir iniş gerçekleştirdi.

Tokyo'da Demiryolu Seyahati

Çocukken "Chattanooga Choo-Choo" şarkısını dinlerdim. Yepyeni bir çocuk şarkısıydı o zamanlar. Şimdi artık orta yaşlı ve saçları da grileşmeye başladı. Hiçbir zaman sözlerinin tamamını dinlemedim bu şarkının. Sadece iki kelimesini biliyordum:

"numara 29."

Yıllar sonra, Tokyo kaldırımlarında bir kafede otururken çalıyor bu şarkı ve bu defa bütün sözcüklerini dinliyorum. Bütün şarkıyı ilk kez dinliyorum. Şarkının sözleri kerestelerden oluşuyor ve keresteler bir evi inşa ediyor sanki. Bittiğinde ev de tamamlanmış oluyor. Aklımda nehir kenarında küçük bir ara yol açılıyor.

Şarkının sözlerini bunca zamandır ilk defa dinlememi garipsiyorum. Yağmur başlarken kendi sesimi duyuyorum usulca:

"numara 29."

Montana ve Hava Nemlendiricisi

Montana'nın soğuk dağlarında nem oranı çok düşük. Birisi buranın coğrafi olarak Alp orojenez bölgesi olduğunu söylemişti. Ben öyle düşünmüyorum çünkü içinde alabalıkların yüzdüğü nehirlerimiz ve çok güzel ormanlarımız var.

Dağlarda yaşadığım için olayı böyle değerlendiriyorum.

Neyse işte. Yerde otuz santimlik kar tabakası var ve hava çok kuru. Tencerenin içine doldurduğumuz suyu kısık ateşte kaynatıp odayı nemlendirmeye çalışıyoruz. Birkaç gün önce bir hava nemlendiricisi almamız gerektiğine karar verdim.

Neden olmasın?

Bir hava nemlendiricisiyle biraz nefes alırdık. Daha önce hava nemlendiricisi almamıştım. İlginç bir deneyim olacaktı. Evet, yaşlı kurdun öğrenecek şeyleri var hala. Hava nemlendiricileri neye benziyor, diye gidip bir bakmak gerekiyordu. Nasıl çalıştıkları hakkında hiçbir fikrim yoktu.

Karımın da umutlanmasıyla biraz heyecanladım ve arabaya binip hiç bitmeyecekmiş gibi yağan karın altında şehre indik.

Arabayı park edip buz tutan kaldırımda dikkatlice yürüdük ve çeşitli malzemeler satan bir dükkana girdik. Orada hava nemlendiricileri olabilirdi.

Bir çocuğu kollarında tutan genç bir kadınla gene bir çocuğu kollarında tutan genç bir adam vardı.

Çocuklardan biri bir yaşında, diğeri daha bebekti. Birkaç aylıktı, belki. Ebeveynlerinin yüzünde ihtiyacı olan malzemeleri alacak insanların ciddi ifadesi vardı.

Kasanın yanında duruyorlardı ve tezgahtar sabırla ne alacaklarına karar vermeye çalışan bu insanları bekliyordu. Onlara bu konuda yardımcı olmaya çalışıyordu ve onun da yüzünde ciddi bir ifade vardı.

Neyse ki ben ne alacağımı biliyordum. Tezgahtara gidip "Afedersiniz, ben bir hava nemlendiricisi almak istiyorum." dedim.

"Hemen şuradalar," diye eliyle hava nemlendiricilerinin olduğu yeri gösterdi. Gene de emin olamadım çünkü daha önce hava nemlendiricisi görmemiştim.

Tezgahtarın işaret ettiği yöne doğru gidip hava nemlendiricilerine baktım. Ne umduğumu bilmiyorum ama hiç de heyecan verici değillerdi. Üzerinde plastik ızgara bulunan kahverengi bir kutuydu.

Hava nemlendiriciyle ilk tanışmam kesinlikle hayatımın en iyi karşılaşmalarından biri değildi. Nasıl çalıştığını bile bilmiyordum.

"Bu şey nasıl çalışır?" diye sordum tezgahtara. Hala ne alacağına karar veremeyen ciddi çiftle birlikte birkaç metre uzağımda duruyordu.

"Ne düşünüyorsun?" diye sordu genç anne.

"Bilmem ki," dedi genç baba.

"Bu ürün indirimde," dedi tezgahtar.

"Afedersiniz," dedim tezgahtara yürüyerek. "Çok meşgul değilseniz, bana hava nemlendiricisinin nasıl çalıştığını gösterebilir misiniz acaba?"

Anladığım kadarıyla genç çiftin biraz daha düşünmesi gerekiyordu. Bir yere kaçtıkları yoktu. Buraya kök salmışlardı. Çocuklar çok usluydu ve ebeveynleri kara kara ne alacaklarını düşünürken onlara hiç engel olmuyorlardı. Öylesine etrafa bakınıyorlardı. Nerede olduklarına dair hiçbir fikirleri yoktu.

"Bir hava nemlendiricisi mi almak istiyorsunuz?" dedi tezgahtar.

"Evet," dedim.

"Tamam. Bir bakalım." dedi ve tezgaha doğru gitti.

Sonra genç anne, genç babaya dönerek -ikisi de yirmili yaşlardaydı, kendileri çocuktu daha- "İşte ihtiyacımız olmayan bir şey daha. Bir hava nemlendiricisi! Bu iki çocukla birlikte iki de hava nemlendiricisi almalıyız," dedi çocuklara bakıp.

Hepimiz güldük.

Genç çift, benim için hep bir gizem olarak kalacak olan bir şeyler satın alma konusunda ciddiyetle düşünme işine geri döndü. Hava nemlendiricimle mağazadan çıkarken, onlar hala ne alacaklarına karar vermeye çalışıyorlardı.

İyi Şans İçin Gerekenler

Bugün Japon şair Shuntaro Tanikawa'nın çok güzel ama bir o kadar da kederli bir şiirini okudum. Şiir, aynı gün başka biriyle daha olacağını bilirken birlikte olmanın zor olduğu sadakatsiz kadınlarla ilgiliydi. Bu kadınlar yatar yatmaz uyurlardı ama sen oraya uzanır, gözlerini tavana diker, uyuyan bedenlerin yarattığı büyük yalnızlığını hissederdin. İçlerinde başka adamların spermleriyle bir soba gibi sıcacıklardır ama sen üşüyorsundur. Öyle çok üşürsün ki yumurtadan çıkmaya çalışan Antarktikalı bir penguen gibi hissedersin kendini; tüylerin hemen donmaya başlar ve kıtanın ortasında kaybolursun. Tek bir postane bile yoktur orada. Yalnızca rüzgar iletir mesajları.

Uykusunda dönmeye başlar ve kolunu senin üzerine koyar. Dokunuşu, mektuplarını getiren ve karanlığın gölgelerinden ayna gibi kalbine saplanan Antarktika soğuğudur.

Onu sevmeye devam edeceksindir ama sevginin başka bir çeşidi olacaktır. Hiçbir şey eskisi gibi olmayacak ve sen yarına başlayacaksındır. Orada uzanıp şafağın sökmesini beklerken zamanın başlangıcından beri aynı kaderi paylaşan adamlardan biri olacaksındır.

Yatak odasının karanlık gölgelerinde derin bir uyku çekmekte olan karısının yanına uzanan Romalı bir asker göreceksindir. Yenilgiye uğramış bir kılıç gibi rahatsızlıkla dolu gökyüzünde yavaşça genişlemeye başlayacak olan şafağı beklerken o da gözlerini tavana dikip bakacaktır.

Hep aynı hikaye.

Milattan önce üç bin yıl önce Mısır'da, Mısır'daki o karanlık gölgelerin yatağında da kadın, mutlu mutlu uyumaktadır ve adam tavana bakmaktadır. Mısırlıların yatakları mağaralardan ve hayvan postlarından oluşmaktadır.

Uyanık adam ya da adama benzeyen yaratık mağaranın tavanını izler. Kadın ya da kadın benzeri, adamın düşüncelerinden bihaber horuldamaktadır. Kim bilir adam neler düşünüyordur.

Onu öldürebilirim ya da her şeyi unuturum. Bununla yaşamaya çalışırım. Neden böyle bir şey yaptı ki? Şimdi onu başka bir şekilde sevmem gerekecek. Eskisi gibi olamaz artık.

Tokyo'da Eriyen Dört Külah Dondurma

Külahtaki dondurmanın eridiğini, damladığını anladığınızda bir karıncayiyen gibi onu hemen yalamaya başlarsınız yoksa dondurma üzerinize dökülüp size sahip olur.

Külahtaki dondurmaların gerçekliğiyle uğraşmaktaysanız "üzerinize" kelimesi negatif bir anlam taşıyacaktır ve eğer dondurma hala külahın "içinde" ise, bu iyi bir şeydir. Dondurmanın üzerinizde olmasına gerçekten gerek yok.

Bir Japon ailesi gördüm. Anne, baba ve üç çocukları, ellerinde dondurma külahlarıyla sokaktan geçiyorlardı.

Bir şekilde bunu bir mucize olarak addettim. Daha önce bütün bir ailenin elinde dondurma külahlarıyla yürüdüğünü görmemiştim. Hepsi de çok mutluydu. Yürümenin yeni bir tanımı olabilirlerdi.

Kış Gelini Şatosu

...

Burada eksik olan şey, gelecek olan şeyden çok daha önemli: Olmayan o şey, *Kış Gelini Şatosu* adlı erotik Japon filminin sonu. Olağanüstü şehvetli bir film bu! Birkaç sahnesini izledikten sonra bir ergen gibi ereksiyon oldum. Çölün sıcaklığı gibi ateşli ve dengesizdi.

Filmdeki aktrisler muazzam derecede güzel, nezaketli ve zevkliydiler. Gittikçe karmaşıklaşıp hayal gücünü zorlayan şeyler yapıyorlardı.

Ereksiyonum öyle bir hal almıştı ki arkamda oturan kişi görmesin diye iyice geri çekilmek zorunda kalmıştım.

Bedenim, tropikal bir denizdeki büyük bir girdap gibi seksle sersemlemişti. Aklım bir gidip bir geliyor, bir kapı gibi çarpıp duruyordu.

Film gittikçe daha derin, daha karmaşık bir hal alıyor, fantezi dünyasıyla dolup taşan seksle ilerliyordu. Gördüğüm ve düşlediğim en şehvetli şeydi bu. Bunun yanında daha önceki cinsel deneyimlerimi düşününce yaşamımı, ismi bile olmayan bir şehirdeki küçük bir tuğla ve fare kapanı şirketi için muhasebecilik yaparak harcamışım gibi geliyordu. Orada yaşayan insanlar yüzyıllardır oraya bir isim vermemişlerdi.

"Gelecek yıl bu şehre bir isim veririz," diye geçiştiriyorlardı her sene. Cinsel hayatım tam da filmin sonuna benziyordu bu sebeple.

Seansın bitmesine dokuz dakika kalmıştı. Gişedeki programa bakmıştım. Bu film 19.09'da bitecekti ve salonun saati de 19.00'ı gösteriyordu. Cinsel yaşamımın bitmesine, geçmişte kalmasına on dakikadan az kalmıştı.

Önümde sürüp gitmekte olan kadınsı ve erotik iniltiler, salonun koltuklarını buharlaştırıyordu. Koltuğumun şehvetle buharlaşması zevkli ve enteresan bir deneyimdi.

Kalkıp lobiye doğru sürüklenmemi sağlayan bir şey oldu. İnanılmaz derecede önemli bir işti. Dağılmıştım. Artık bundan kaçamazdım. Her şey o kadar karmaşık bir hal almıştı ki bugün bile net olarak hatırlayamıyorum.

Filmin son sahnesi gelmeden önce gidip bir soda alacak zamanım vardı. Belki de beni salonun dışına sürükleyen şey, o sahnenin ta kendisiydi.

Tuvalete gidebilirdim ve birine çok önemli bir mektup verip onunla salonun lobisindeki tuvalette buluşmak için sözleşebilirdim. Film başladığında dünyanın en fantastik seks sahnesini barındırdığını nereden bilebilirdim?

Lobide ne yapacaksam onu yaptım, neyse artık o, onu. Sonra da perdeler, etrafında kargaların uçtuğu uzun bir şato sahnesiyle kapanırken salona geri döndüm.

Işıklar açıldığında salon, şuursuzca oturan adamlarla doluydu. Bazıları koltukların arasındaki boşluklara yığılmıştı. Ben lobide yapacağımı yaparken bütün adamlar zevk meleği dokunmuş gibi mutluluktan uçuyorlardı.

Bu geceki son seans buydu ama neyse ki yarın son bir kez daha gösteriliyordu. Hayal kırıklığı içinde eve döndüm. Uykumda şehvetle yanan penisimin üzerine her seferinde bir damla soğuk su damlıyordu. Sıkıntılıydım.

Programa göre *Kış Gelini Şatosu* 12.01'de başlayacaktı. Sabah, buzun üzerinde dans eden bir maymun gibi geçti.

On ikiye çeyrek kala sinema salonuna gittim. Salon falan yoktu. Kaybolup gitmişti. Hiçbir iz kalmamıştı. Burası çocukların oynadığı, yaşlıların banklarında oturup bir şeyler okudukları küçük bir parktı artık.

Etraftaki insanlara sinema salonunun yerini sormaya çalıştım ama kimse İngilizce konuşmuyordu. En sonunda İngilizce bilen bir adam buldum ve bana özür dileyerek Osaka'dan gelen bir turist olduğunu, ilk kez Tokyo'ya geldiğini ve sinema salonunu bilmediğini ama parkın oldukça güzel olduğunu söyledi. Baktığı yeri sevmişti çünkü bir sürü ağaç vardı.

Daha sonra Japon filmleri hakkında engin bilgileri olan insanlarla tanıştım. Onlara *Kış Gelini Şatosu*'nu sordum. Hiç duymadıklarını söylediler. İsmi konusunda emin olup olmadığımı sordular.

Kesinlikle emindim. Yalnızca bir tane *Kış Gelini Şatosu* olabilirdi. Bana yardımcı olamadıkları için üzüldüler.

Artık bütün hikayeyi biliyorsunuz, eksik olan yerleri hariç.

Hayalet Şehir

Montana'ya inmeden önce edilmiş birkaç kelime: Bugün, birilerinin Montana'ya gitmesi gerekiyor. Herkes evinde otursaydı, şehir bomboş kalırdı. Trafik de olmazdı. Caddeler terk edilirdi. Mağazalar, tatil olmayan bir Çarşamba gününde insansızlıktan perili mağazalar olurlardı. Akşam 6 haberlerine çıkardı bu durum. Herkesin güldüğü bir şaka olarak sunulurdu:

"Bugün Montana'nın 7000 nüfuslu Livingston ilçesinde halk, evde kalmaya karar verdi ve şehir 24 saat içinde bir hayalete dönüştü. Konu hakkında hiçbir resmi açıklama yapılmadı. Belediye başkanı yorum yapmayı reddetti. Şimdilik Montana'nın son sınırlarından bildirebildiğimiz bu kadar."

Denizin dibine batmakta olan Titanik'in sunucusu gibi yüzündeki büyük sunucu gülümsemesiyle şakasına son verirdi sunucu.

Kimse böyle bir şey olmasını istemez. Bu yüzden bugün şehre inip kendimi görünür kılmalıyım. Yokluğumun bir anda hayalet bir şehir yaratmasını istemiyorum.

Fare

Tokyo'daki aynı kaldırım kahvesinde otururken, ölü bir şeylerin kokusunu aldım. Etrafa bakındım ama ölü bir şey göremedim. Sonra koku gitti ve ben de bir kahve siparişi verdim.

Kahve gelmeden önce ölü bir şeylerin kokusu birkaç saniyeliğine tekrar geldi. Sonra kahvemi içtim. Ölü bir şeylerin kokusu tekrar geldiğinde dikkat kesildim ama kafamı karıştırmasına da izin vermedim.

Rüzgar esiyordu. Rüzgarla gelmiş olabileceğini düşündüm, öyle gibiydi. Sokaktan gelip geçen insanları izledim dikkatle. İnsanları izlemeyi severim ve Japonya da bu iş için oldukça iyi bir yer. Orada dört saat boyunca oturup insanları izledim. Kahveyle ilişiğimi kesip birazcık şarap içtim.

Koku, yüzlerce kez gelip gitti ve bir süre sonra bu duruma şaşırmamaya başladım çünkü biliyordum, çekip gidecekti. Şekere dönüşen sirke ve sirkeye dönüşen şeker gibi kokuyordu. Kokusunu aldığım şey yarım bir ölümdü. Başka bir deyişle ölümün kokusu rüzgarla taşınıyordu ve onun rüzgar olmadığını anlayana dek koklamayı bırakmıştım. Ne zaman başımı göğsüme doğru indirsem koku geliyordu. Sonra fark ettim; koku, kalbimden geliyordu.

Kalbimde ölen bir şeyler vardı.

Bu kadar güçlü kokan şeyin ne olduğunu anlamaya çalıştım. Bir aslan, bir koyun ya da bir köpek olmadığından emindim. Tümdengelim yöntemini kullanarak sonuca ulaştım: Bir fare.

Kalbimde ölü bir fare vardı.

Ne yapmalı?

Güzel bir Japon kadın bitişiğimdeki masaya otururken bunu çözmeye çalışıyordum. Masası masama çok yakındı. Hoş ama ağır bir parfümü vardı. Ölüm gibi tıpkı, ama başka bir istikamette ölüm. Parfümünün kokusu, kalbimdeki ölü fare kokusunu bastırdı.

Şimdi hemen yanımda oturuyor. Ona az önce fare ve parfümle ilgili anlattıklarımı anlatmak isterdim ama anlayacağını sanmıyorum.

Orada oturduğu, beni terk etmediği sürece her şey yolunda.

Peki ya sonra? Sonrasını düşünmek zorundaydım.

Halı Evi

Şehirde yanıp sönen, ışıklı bir tabelada HALI EVİ yazmakta. HALI EVİ yanıyor ve sönüyor. Montana'da aylardan Kasım ve şehir terk edilmiş durumda. Herkes kar fırtınasından kurtulmak istiyor. Posta pulu kadar seyrek bulunan az sayıda araba var etrafta. Kar, tabelanın etrafında girdaplar oluşturuyor. Tabela, insanların kapalı bir dükkandan halı almalarını istiyor. Yapacak bir şey yok.

Halılar içeride ama dükkanın kapıları kilitli. Potansiyel halı alıcıları da evlerine gitmiş.

İçeride halı satan hiç kimse yokken, gece vakti tabelalarının ışıklarını açmalarını anlayamıyorum. Gece yarısı yolda yürürken tabelayı görünce, halı satın almak isteyebilirsin ama hayır, alamazsın çünkü HALI EVİ kapalı!

Bu gece gibi karlı ve soğuk bir gecede bu tabelayı görüp kıvırıp içine yatmak ve biraz ısınmak için halı satın almak isteyebilirsin ama.

Unutun gitsin.

1977: Televizyon Mevsimi

Dün gece sıcaklık eksi 11 dereceye düştü. Sonbaharın en soğuk gecesiydi. Televizyondaki durum komedileri gibi programları izlerken sıcaklığı kontrol ediyordum.

Bir buz parçası sürüsüne çobanlık yapıyormuşum gibi saatlerce sıcaklığı takip ederek düşüşünü izledim. Biraz daha televizyon izledikten sonra verandaya çıkıp sıcaklığı kontrol edecektim.

Amerikan popüler kültüründe bunu söylemenin çok zor olduğunu biliyorum ve sözcüklerimi özenle seçiyorum bu noktada ama şu bir gerçek ki, sıcaklığı ölçmek, televizyon izlemekten çok daha enteresan.

Sıcaklığın programı olmaması çok kötü. Olsaydı sürekli dışarı çıkıp kontrol etmek zorunda kalmayacaktım. Yalnızca otururdum ve saat 9'daki program, sıcaklığın -8 derece olduğunu gösterirdi.

Pencere

-Sabah ayazıyla buğulanan mutfak penceresi gibidir ve zordur görmek; buğu aniden yok olur ve karlı dağları görebilirsin sonunda, üç bin metrelik dağları, pencerenin ardından ve pencere tekrar buğulanmaya başlar, ocaktaki kahve de dağlar da bir düş gibi geçer gider.

İşte bu sabah tam da böyle hissediyorum.

Patlamış Mısır Etiketi

Dünden önceki gece sabah 3'e kadar bir şişe viski içip dolu olan diğer viskiden birkaç fırt alıp oturmak, çok iyi bir fikir gibi görünüyordu. Dün öğleden sonra, bu parlak fikrin arızaları hastalıklı bir biçimde ayılamamamla kendini gösterdi. Kendimi mutfak masasına oturmuş umutsuzca bir paket patlamış mısırın üzerindeki etiketi okurken buldum.

Etiket bana, paketin içinde ihtiva edilenlerden daha fazlasını söylüyordu. Daha önce patlamış mısır hakkında hiçbir şey öğrenmek istememiştim. Arada sırada, ayda bir falan belki, mısır patlatırdım, o kadar. Ama bu etiket, patlamış mısıra karşı takındığım basit bakış açısını yıkıp geçti. Patlamış mısır büyüten ve onları nasıl büyüttüğünü anlatan bir adam hakkında büyük ayrıntılar edindim. Tohumları "itinayla" seçip onları dört kuşaktır sevgiyle büyüttüğünü ve böylelikle patlamış mısır camiasında "gurme" olarak markalaştığını anlatıyordu. "Özel ilgi" ve "yabancı maddelerden" korumaktan bahsediyordu ve "teknik", "bilimsel" gibi sözcükler kullanıyordu. Ürünlerinden patlamış mısır değil, parıldayan mısır olarak bahsediyordu. Aynı zamanda da "tarif edilemez biçimde alışkın olduğumuz" mısırlar, cümlesini kullanıyordu. Kendi mısırlarından bahsederken "müşterek" kelimesini kullanmamasına oldukça şaşırdım.

Kafam ağrıyordu. Çiftçi ve "parıldayan mısırlar" hakkında bütün bu boktan şeyleri öğrenmek istemiyordum.

Paket boştu. Onun mısırını patlatarak keyif alamazdım, dolu bir paket patlamış mısırım olsa dahi. Kafam, tavada inleyen mısırları kaldıramayacak kadar bozuktu.

Etiketi okumayı bitirdikten sonra bir daha asla patlamış mısır almayacağıma yemin ettim.

20.yy. çok fazla bilgi içeriyor ve sınırlarını çizmek zorunda kalıyorsun. Ben de bu sınırı bir daha patlamış mısır almayarak çiziyorum. Yalnızca basit bir patlamış mısır paketi olarak kalacak ve "itinayla" sözcüğü üzerine yazılmayacak.

Japonya İçin Hayali Başlangıç

Japonya'ya yapılan hayali bir yolculuk başlıyor. San Francisco'dan uçağa biniyorsun. Çok heyecanlısın. Düşünsenize, Japonya! Yolculuk için aylar öncesinden hazırlıklar yapılmış. İlk kez pasaport alıyorsun. Suçiçeği aşısı yaptırıyorsun. Japonya ve Japonya'daki yaşam üzerine turistik kitaplar okumuşsun. Birkaç Japonca sözcük öğrenmeye çalışıyorsun, "günaydın" anlamına gelen "Ohayo," gibi.

Yola çıkış günü iyice yaklaşıyor. Dönüşte insanlara hediyeler, demlikler, yelpazeler falan getireceğine dair söz veriyorsun. Binlerce kart atacağını söylüyorsun. Bavulunu toplamaya iki hafta önceden başlıyorsun. Hiçbir şeyi unutmak istemezsin. Seyahat belgelerini imzalayıp uçak biletini alıyorsun.

Ve işte, büyük gün geliyor. Pasifik okyanusunun üzerinden Japonya'ya uçuyorsun. Saatler geçiyor. Heyecanını kontrol altında tutmakta zorlanıyorsun. Amerikalılar daha bir tavuk kümesi bile yapmadan önce büyük tapınaklar kuran binlerce yıllık bir medeniyet!

Uçak kıyıya yaklaştıkça plajlardaki milyonlarca insanı görüyorsun. Hepsi dönüp gökyüzüne, uçağın olduğu yöne bakıyor ve daha çok yaklaştıkça insanların senin olduğun uçağa baktıklarını ve uçağa doğru ellerindeki şeyleri salladıklarını söyleyebiliyorsun.

Önce uçağa doğru salladıkları şeyin ne olduğunu anlayamıyorsun ama birden bir mucizeymişçesine onun ne olduğunu görebiliyorsun. Milyonlarca Japon kadın, adam ve çocuk, uçağa doğru yemek yedikleri çubukları sallıyorlardır.

Japonya'ya hoşgeldiniz!

Yapraklar

Son zamanlar kendimi doğadan tamamen silinmiş gibi hissediyorum. Ders başlamadan önce bomboş duran bir tahta gibi. Dün kendimi San Francisco'nun Japon tarafında buldum: Japon mahallesinde. Kaldırımlara atılmış çikolata kağıtlarıyla karşılaştım.

Yüzlerce çikolata kağıdı vardı. Bu kadar çikolatayı kim yemişti? Japon çikolata yiyicileri heyetinin buradan geçmesi gerekiyordu.

Sonra sokaktaki erik ağaçlarını fark ettim. Sonbaharın geldiğini anladım. En sonunda da yaprakların her yıl yaptıkları gibi düştüklerinin farkına vardım.

Nerede yanılmaya başlamıştım?

24 Mart'ta Montana'ya Şiir Gelecek

Televizyon rehberinin söylediği buydu.

Şiir, bir cuma sabahı saat 6'da burada olacak. Şiirin bu inekli ve dağlık topraklara gelmesini dört gözle bekliyorum. *Çiftliğin Uyanışı*'ndan hemen sonra gelecek ve bir sonraki randevusuna gitmeden önce yarım saat Montana'da kalacak. Randevusu Arizona'da olabilir ya da halkın talebi üzerine Yunanistan'da.

Montana'da televizyon yayını, sabah 5.20'de *Köy Günü*'yle başlar. Onu 5.25'te *Çiftlik Haberleri* ve hemen arkasında da *Güneşin Doğuşu* takip eder. Az önce de söylediğim gibi, *Çiftliğin Uyanışı* 5.50'de başlar, Montana'ya şiir gelmeden hemen önce yani.

Şiir, *Şairler Konuşuyor* adlı programla gelecek. Televizyon rehberinin dediği gibi: "Çeviri sırasında ustaca yapılmış değişikliklerle."

Tam da Montana'nın ihtiyacı olan şey! Coşkulu, geniş bir kitle bulacak program. Binlerce çiftçinin saat 6.00'da gözlerini televizyona diktiğini görebiliyorum. Şiirle buluşup onu keşfediyorlar ve bütün günü komşularıyla şiir üzerine konuşarak geçiriyorlar:

"Şiir hakkında ne düşünüyorsun? Sence çevrilince şiirin anlamı yok oluyor mu?"

"Geçen hafta danam kayboldu ve ilk karım, en yakın arkadaşımla, doğum günümde kaçtı. Bir daha yirmi yedi yaşında olmak istemem. Can kulağıyla dinledim söylenenleri. Anlamlarını bulabileceklerine inanıyorum. Danam kayıp. İkinci karım yemek pişirebiliyor. Öyle çok yüzüne bakılabilecek bir kadın değil ama yemek yapabiliyor. En azından kimseyle kaçmayacak."

Pazar

Marketteki kasa kuyruğunda önümde duruyor. Orta yaşlı bir San Francisco beyefendisi. Sepetindekileri teker teker boşaltıyor. Pazar gününü tezgaha yerleştiriyor. Önce ucuz bir şişe votka, sonra bir kutu köpek maması, gazeteler ve şöminelik odun.

Kasadaki genç adam, şehir hayatı gözünün önünde toplanıp giderken kayıtsızca bakıyor. Hiçbiriyle ilgilenmiyor çünkü bu tip müşterileri çok gördü.

"İki paket Marlboro," diyor adam alışverişi bitirirken. Çiftlikteki büyükbaş hayvanlarla alakası bile yok bu adamın. Daha önce bir inek sürüsünün önünde sigara içtiğini hiç sanmıyorum.

Kasiyer her şeyi kasadan geçiriyor. Adam gıcır gıcır bir on dolar çıkarıyor cüzdanından. Onu bir bıçak gibi katlıyor.

"Kırk dört yaşındayım," diyor.

İyi. Sıra bende.

Japon Aşk Macerası

Bu kadar yakından ne izliyorum? Tabii ki bir aşk macerası, Japon aşk macerası. Sevgililerle birlikte yatağıma uzanmış onların sikişmesini izliyorum. Devinimlerinin bir parçasıyım ama bunlar başka âşıklar, bildiklerinize benzemiyor.

İlki filmin yönetmeni ve ikincisi de filmin ta kendisi.

O an beni görseydiniz, bir sinema salonunda oturup sessizce film izleyen biri olduğumu zannedebilirdiniz. Film falan izlemiyorum oysa. Her karesi bir öpüşme, kucaklama ve her sahnesinde yıldırım hızıyla sikişmeler olan tutkulu bir aşk macerasını izliyorum.

Sanat tutkusuyla doldurulan anlar, basit aşk hikayelerini buzun üstündeki incelemelere dönüştürüyor. Kuzey Kutbu'nun üstünde yatan buzdolabının iskeletini incelemek gibi tıpkı.

Esir İsketeler ve Step Dansı

İnsanın ayçiçeği tohumlarını kötü emellerine alet ettiğine dair çok fazla masal yoktur. Bir zamanlar şeytani bir dans ustası, doğanın enerjisini kullanmak için ayçiçeği tohumlarını kullanmış. Doktor Frankenstein da bütün kalbiyle ona destek vermiş.

Bu dans ustası, gerçekten kötü bir adammış çünkü iskete kuşlarının, karın toprağı kapladığı kış aylarında ayçiçeği tohumlarına bayıldığını bilmeyen yokmuş.

Ayçiçeği tohumlarını kullanmak, kesin ve şeytani bir biçimde iskete kuşlarının kalplerine ve akıllarına sahip olmak demekmiş. Onun da yaptığı buymuş zaten. Yirmi tane geniş kuş yemi tası almış ve hepsini ayçiçeği tohumlarıyla doldurmuş.

Bir süre sonra uzak diyarlardan gelen yüzlerce iskete kuşu, adamın evine toplanmış. Bu adam gelecekte Amerikan Başkanı olmak istiyormuş ve bu amaç uğruna bütün iskete kuşlarını istismar etmiş.

İsketeler, adamın elli kiloluk çuvallarla getirdiği ayçiçeği tohumlarını tıka-basa doyuncaya dek yemişler. Bir süre sonra isketeler bu adama minnettar olup onun egemenliği altına girmişler. Bir ayçiçeği tohumu için her şeyi yaparlarmış.

Ne olduğunun önemi yok. Her şeyi!

O andan itibaren isketelere step dansı öğretmek için atağa geçmiş. Birkaç ay içinde, kanatlarının altında step dansı yapan yüzlerce isketesi olmuş.

Onlar için küçük şapka ve sopalar yapmış. Önünde kocaman gösterişli bir ayna olan, bulaşık ve boş şişelerin yığıldığı mutfak masasının üstünde onlara step dansı yaptırmış.

Pikaba step dansı için uygun müzikler koymuş; Beethoven, Dixieland gibi şeyler. İsketeler, bir ayçiçeği tohumu daha için çarpan küçük kalpleriyle dans etmeye koyulmuşlar.

Gösterisini lanetli aynanın karşısında sergilerken, John Audubon[4] ya da Busby Berkeley[5] gibi sıradan işler yapmak istemediğini biliyormuş adam. İzleyicileri boşalmış bir cin şişesi ve on yıl önceden kalmış bayat bir düğün pastası dilimiymiş.

Çıkarılacak sonuç: Ayçiçeği tohumlarına bu kadar düşkün olmayın. Bir iskete kuşu olmasanız bile. Kimin ne olacağı belli olmaz.

4 Ünlü bir kuşbilimci.
5 Koreograf.

Bataklık Keyfi

Bataklık keyfi gelip bana yerleşti. Uyanık olduğum zamanlarda çamura bata çıka gerçeklik algılarımı timsahlaştırıp durgun suyun zekasından bahsediyor. Onun koşullarını kabul edip Himalayalara çıkmaya çalışmazsanız, bir Nobel ödülü gibi güçlü olduğunu göreceksiniz.

Tehlikeli yılanlar mı?

Onlardan çatal bıçak takımı yapıyorum. Sıkıcı bir yemeği eğlenceli bir olaya dönüştürebiliyorlar. Bir hamburger köftesi bir anda ölümle yaşam arasındaki bir meseleye dönüşebiliyor.

Sinekler mi?

Kana susayan havalandırmaların susuzluklarını gideriyorlar sadece. Azıcık kan gördükten sonra her şey yoluna girer.

Bataklık kumları mı?

Bataklık kumları sevgiliye edilen bir telefon gibidir bence. Gizemli zamanlardan bahsedip hoş bir görüşme gerçekleşir, gelecek hafta kahve dükkanının önünde buluşmak üzere sözleşilir. İşte o kahve dükkanı, tam bir bataklık keyfidir.

Gökyüzünün Mavi Pantolonu

Japon kız bilmiyordu ama bugün onun hayatının en güzel günü, varlığının Everest noktasıydı. 18 yaşında olabilir. Tahmin ediyorum çünkü yüzünü görmedim. Bugünden sonra ne olur bilemem ama başına bundan daha güzel bir şey gelmeyebilir.

Harajuku İstasyonunda Yamanote hattından inerek önümde yürümeye başladı. Her halinden sevgilisi olduğu açıkça anlaşılabilen genç bir adamla birlikte yürüyordu.

Yeryüzüne oturan gökyüzü gibi üzerine oturan açık mavi bir pantolon giyiyordu. Pantolonu tesadüfen giymemişti. Kendi ibadetinin zevkiyle yıkanan bir yirminci yüzyıl mabedi gibi yürüyordu muhteşem vücuduyla. Bedenindeki oyuncuların her gölgesinin ve hareketinin farkındaydı. Ona gözleriyle tapınan adamları gördükçe, beden dinindeki gücü hissedebiliyordu.

Elini küçük götüne koyup okşadı ve bundan mutluluk duydu. İyi olanın ne olduğunu biliyordu. Kendisi için iyi olanın tabii. Sevgiyle poposunu okşayıp mutlu olmuştu.

Yüz yıl daha yaşarsa, hayatın hiçbir zaman bu kadar güzel olmayacağını görecekti.

Kyoto, Montana

Kyoto'da Yosun Bahçesi denilen bir Budist tapınağı var. Binlerce farklı desen ve renkte yosunlar büyür burada ve her yosunun kendine özgü bir müziği vardır. Duru detayları, yiten bir ruh için yeşil ışık gibi parıldayan bir müziktir.

Yosun Bahçesi en az 6 yüzyıllık. Artan müzik ve duacılarla birlikte yosunlar sisle kaplanıyor.

Montana'da küçük bir vadi var. Ağzına kadar kavak ağaçlarıyla dolup daralmış bir vadi. Sonbaharda, nereden gelip nereye gittiği belli olmayan sapsarı bir şelale gibi gürlüyorlar.

Başka Bir Davulcu ya da Aynısı

Yeryüzündeki bütün uygarlıklarda yer alan çok eski bir hikaye bu. Gördüğü her şeye davul sopalarıyla vuran bir çocuğun hikayesi. Davulunu yanında taşıyamadığından etrafındaki her şeyi davula çeviren bir çocuğun.

Bundan yaklaşık bir hafta önce onlu yaşlarındaki bir Japon çocuğu ve davul sopalarını gözlemledim. Ağaçlarda, sandalyelerin arkasında, duvarlarda, masalarda ve park halindeki bisikletlerde davulunu görebiliyordum.

Birkaç dakika önce dünya, kafenin hoparlöründen çıkan zorlu bir davul şarkısının sesiyle dolduruldu.

Dönüp çocuğa baktım. Muhteşem ritimlerle havayı dövüyordu. Davulun sesi bagetlerinden geliyordu sanki.

Üçün Anlamı: İlk Kez

Doğaya karşı işlenmiş bir suçun mantıklı bir kopyası, kafasında düzenlediği bir partiye katıldı. Kopya, diğer konukları da davet eden enteresan bir konuktu. Hep beraber fotograf çektirme fikri onun başının altından çıkmıştı.

Doğaya karşı işlenmiş bir suçun kopyası, eğlenceli hikayeler anlatıp dans etmeye başladı. Diğerleri büyülenmişçesine onu izledi. Sonra telefon çaldı. Telefon, telefonu açan kopyayaydı ve bir an önce gitmesi gerekiyordu; kilometrelerce ötede olan başka bir randevusu vardı.

Özür dileyip herkese veda etti çıkmadan önce. Kısa bir sessizlikten sonra parti devam etti. O an bütün dikkatini çocukluk anılarına verdi.

O an, hayatında ilk kez 3'ün 3 şey olduğunu anladı. 3 elma gibi mesela.

1970'lerde Yaşayan Bir Adam Hakkında Tek Karelik Bir Film

Üç yıl geçti ve bu üç yılda hiçbir şey olmadı.

İlk yıl hiçbir şeyin olmadığını fark etmedi bile. İkinci yılın yarısına doğru, reddedilen bir karikatürün gün yüzüne çıkması gibi gerçekler de su yüzüne çıktı. Kimsenin dergide ya da gazete yayımlamak istemediği bir karikatürdü. Karikatüristin bile çizdiğini unuttuğu bir karikatür.

Ne başka bir kopyası vardı ne de onun varlığına dair bir iz.

İkinci yılın ortalarına doğru hiçbir şey olmadığı gün gibi ortadaydı.

Üçüncü yıl geldiğinde de hiçbir şeyin değişmediğini, hiçbir şeyin olmadığını fark etti. Düşünmeye başladı.

Bunun iyi bir şey mi yoksa kötü bir şey mi olduğunu bilemiyordu.

Hiçbir şey olmadan 11 ay geçti ve üçüncü yılın sonuna geldi. Gerçekten hiçbir şey olmamış mıydı yoksa olan bir şeyleri kaçırmış mıydı? Nostalji duygusuyla acı mı çekiyordu? Geçmişin mağdurlarından birini mi oynuyordu?

Bir yıl daha beklemeye karar verdi. Nasıl hissettiğini görmek istiyordu.

Kendimi bir yerlerden atmak için bir neden yok, diye düşündü. *Boğazına kadar suya batmayı kim ister ki?*

Tokyo Arkadaşım

Groucho:
Harpo ve Chico öldükten sonra, eğer becerebilirlerse, bir mesaj göndereceklerine söz verdi.

George Jessel:
Onlardan haber alan oldu mu?

Groucho:
Tek bir satır bile yazmadılar.

Tokyo'daki arkadaşım seksenlerindeki Marx Groucho. Groucho'yu yaşlı bir adam olarak anlatan 586 sayfalık bir kitap getirdim Amerika'dan. Ne zaman bir arkadaşa ihtiyaç duysam, açıp bir sayfasını okudum kitabın.

Kitabın adı *Merhaba, Gitmeliyim*'di. Arkadaşı Charlotte Chandler yazmıştı. Groucho'yu her açıdan ele alıyordu. Onunla geçen anıları, konuşmaları ve onu tanıyıp seven insanları barındırıyordu kitap. Woody Allen, George Jessel, Bill Cosby, Jack Nicholson bu insanlardan bazıları. Yaşayan kardeşleri Gummo ve Zeppo'yla yapılan röportajlar da vardı.

Ama Happo ve Chicco, tek bir allahın belası satır yazmamışlardı.

Yaşlı Groucho Marx, altı haftalığına arkadaşım olmuştu. Bunun tek taraflı bir arkadaşlık olmasından dolayı üz-

günüm. Onun hakkında yüzlerce hikaye okudum, güldüm. Nüktedanlığı ve hayal dünyası beni şaşkına çevirdi.

Tokyo'nun tepesindeki otel odamda olmadığım zamanlarda bile hep onu düşünüyordum. Trene binmiş pencereden dışarıyı izlerken, Tokyo'ya bakmak yerine Groucho Marx'ın seksenlerindeki fotografına bakıyordum.

Tokyo herkese görünüyordu ama Groucho Marx, yalnızca benim içindi. Böyle sanıyordum.

Yemek yerken Groucho Marx yanımda oturuyor, eğlenceli bir şeyler söyleyip beni gülümsetiyordu.

Entelektüel Japonlarla konuşurken Groucho Marx sinsice yaklaşıp bir şeyler söylüyordu. "Ya bu herif ölü ya da benim saatim bozulmuş." Gülüyordum ve Japonlar da neye güldüğümü merak ediyorlardı. Sorgulayan bakışlarla bana bakıyorlardı. Ben de "Özür dilerim, aklıma komik bir şey geldi," diyordum. Amerikalıların tuhaf huylarını anlamaya çalışıyorlardı ama beceremiyorlardı.

Groucho beni güldürdü ve yavaşça gitti, odanın gölgelerinde kayboldu. Gölgeler ölene dek peşini bırakmazlardı.

Sayonara, Groucho!

Tavuk Masalı

Tavukların insan olduklarını düşünürüm. Dün Montana'da rüzgarlı bir gündü ve onlar İtalyandılar çünkü onları spagetti ile besledim. Roma'da anlaşılmaz kardeşlik duyguları için düzenlenen bir yıldönümü partisindeki ziyafet şölenini canlandırıyorlardı. İtalyan Güneş Gözlüğü, Tren ve Bisiklet Severler Kuruluşunun da babası olan Papa'nın annesinin ölümünün 81. yıldönümüydü.

Tavuklar ilk kez spagetti yiyorlardı. Kahverengi tüyleri, güneşle çizilmiş şekiller ve çimenler gibi rüzgarda dalgalanıyorlardı.

Hepsi de spagettiden bahsediyordu. Belki de onları insan yerine koymamın sebebi de budur. Hiç susmuyor, sürekli konuşuyorlardı. Her zaman söyleyecek bir şeyleri vardı.

On yedi tavuk Roma'da akşam yemeği yerken, on sekizinci tavuk kümeste, yumurtasının üzerinde oturuyordu. Kafasını spagetti yardımı yapan hayırsevere doğru çevirmişti. Rüzgar, bana bakmakta olan gözünü parlatmaktaydı.

Bugünse tavuklar Doğulu çünkü onlara kalan pirinçten verdim. Oldukça dikkatle yemeye başladılar. Gagalarını çin çubuğu olarak kullanıyorlar. Çin'de iyi vakit geçiriyorlardı.

Kıssadan hisse: *Bu dünyada, tavuk mezarlarından uzak bir yere gitmek çok zor.*

Çit

Kağıttan evlerle dolu terk edilmiş bir yer daha. İçinde yaşayan insanların yıllar önce kaybolup gittiği, eskiden ev olan evler. Evler de insanlar da gitti. Hepsi de aynı anda tükendi. Şimdi bu terk edilmiş alan yeni evler ve evlerin içini dolduracak yeni insanlar bekliyor.

Gelecek yüzyıllar içinde gene terk edilmiş bir yere dönüşecek.

Kimse boşluğu çalamasın diye arazi, tel çitlerle korunuyor. Güneşten kuruyup sararan çimenler toprağın üzerini örtüyor ve arazinin etrafında küçük tepeler yaratıyor. Tepelere benzettiğim şeyleri doldurulmuş bodrum katları yaratıyor sanırım. Büyük bir yerin minyatürü gibi.

Bastonlu yaşlı bir adam dikkatle çitlerin ardındaki boş araziye bakıyor. Ya da sadece bakıyor, öylesine. İlgisini çeken şeyin ne olduğunu, neye baktığını merak ediyorum. Belki de daha önce burada yaşamıştı ve buradaki evlerde çiçekler vardı. Hiçbir nedeni olmaksızın şüpheleniyorum ama bu günlerde hep yanılıyorum. Bu aralar hep yanılıyorum çünkü adamın bir zamanlar orada yaşadığı kesinlik kazansa bile onun orada yaşadığını düşünmüyorum.

Az kalsın otobüsü kaçırmasına sebep olacak olan boş araziye bakıp duruyor. Hemen yanındaki koltukta oturuyorum. Bitkin bacaklarının arasında tuttuğu zayıflığını

soyutlayan bastondan ellerine bakıyorum. Elleri oldukça kalın yaşlılık çilleriyle dolu. Bu çiller, ormandaki terk edilmiş Maya harabelerinin uçaktan çekilen fotografına benziyor.

Yaşlı adam ağzını açıp esniyor. Hala kendi dişlerini kullanıyor. Onlar da oldukça yaşlılar. Bir araya getirmenin imkansız olduğu ekmek içleri gibi görünüyorlar.

Kendi kendime gülümsüyorum.

Bu adamı o boş araziden uzak tutmak için 1 metre 80 santimlik bir çit döşüyorlar. Ne yapacağını düşünüyorlar acaba? Çitlerin üzerinden atlayıp geçmişi yeniden inşa edeceğini; evleri ve insanları eski yerlerine geri koyacağını mı sanıyorlar?

Güneş Aboneleri

Sabah. Elektrikli yazı makinesi çalışıyor sonunda ve Tokyo'daki bu otel, bir köprü görevi görüyor; dünyadaki her olaydan haberdar oluyor.

Şimdi yazı makinesi uykuda. Gözlerini kapatmadan önce yüzyıllardır tarihçilerin 17 Temmuz 1978 günü için ne söylediklerini bildirdi.

Makine, Keio Plaza Otel'in lobisinde uyurken tarih bir şeyler söylemek için bekleyebilir. Makine zaten saatini kurdu ama alarm sesiyle uyanmayacak. DENEME yazacak önce ve ardından altı kesme işareti koyacak """" ve sıra harflere gelecek:

M
MN
MNN

Uyanmak için farklı bir yol bu. Sonra başka harfler de girecek işin içine. Kablolu makinenin yarı dini şarkısı başlayacak:

PİJAMALI HASTA YAĞIZ ŞOFÖRE ÇABUCAK GÜVENDİ[6]
PİJAMALI HASTA YAĞIZ ŞOFÖRE ÇABUCAK GÜVENDİ

6 Pangram.

İlk metin şöyle sonlacak:

SAYFA SONU?""""

Alarm, makineyi uyandırmaya devam ediyordu; aynı sözcüğü beş kez yazarak pijamalı hastayı yağız şoföre çabucak güvendirip teslim ediyordu.

Makine, bütün hazırlıklarını bitirdiğinde uyanacak. Güne hazır olacak. İlk mesaj, güneşten gelecek:

ABONELERİN DİKKATİNE
GÜNAYDIN

Beat kuşağının haylaz temsilcisi Brautigan...

Tokyo-Montana Ekspresi kara mizahla anlatılan, ironik, mini otobiyografik öykülerden oluşuyor. Amerikan kültüründen izler taşıyor.

Hiç de şizofren teşhisi koyulmuş bir yazarın öyküleri değil sanki. "Talihsiz Bir Kadın", "Yani Rüzgar Her Şeyi Alıp Götürmeyecek", "Tokyo-Montana Ekspresi"nden sonra yazarla özdeştik sanki. Sırada"Kürtaj" isimli kitabı var. Keşke intihar etmeseydi de, daha çok yazabilseydi.

Hayatının büyük kısmını minik gerçekliklere ilgi duyarak geçirmiş. Buna öykülerinde rastlıyorsunuz. Kitapta da bahsedildiği gibi Brautigan, bazen çöpe atılan Noel ağaçlarını ölümsüzleştiren fotoğraflarda, kulubeyi şehrin meydanına çevirdiği ampullerde, idam mahkumların mönülerinde, patlamış mısır etiketinde, kar tanelerinin dansında hikâyesine malzemeler çıkarıyor. Hayvan mezarlığını gezip öykü yazıyor.

Yazarla tanışanların onun kalemini, mizahını seveceğinden eminim.

